

INŠTITUT ZA CIVILIZACIJO IN KULTURO

Delovni zvezki ICK – Nacionalni razred

ISSN 1854-6838

Letnik 1, številka 2, julij 2007.

Urednica: dr. Alja Brglez

Uredniški odbor: dr. Neda Pagon, ddr. Igor Grdina, dr. Alja Brglez

Alja Brglez, Matej Seljak

Ruski profesorji na Univerzi v Ljubljani

© ICK

Ljubljana 2007

Alja Brglez, Matej Seljak

RUSKI PROFESORJI NA UNIVERZI V LJUBLJANI

Julij 2007

Delovni zvezki ICK – Nacionalni razred so znanstveno-raziskovalna zbirka, v kateri sodelavci in sodelavke inštituta objavljajo relevantne študije s področja nacionalne misli v najširšem pomenu: od nacionalnih mitov preko nacionalnih programov do nacionalne države in naprej.

Delovni zvezki nacionalnega razreda so pri Inštitutu za civilizacijo in kulturo začeli izhajati maja leta 2006 v Ljubljani. Vsak Delovni zvezek gre skozi proces znanstvenega recenziranja, vedno so opremljeni s potrebnim znanstveno-kritičnim aparatom, tiskajo se praviloma v nizkih nakladah, v celoti pa so dosegljivi tudi na spletnih straneh Inštituta za civilizacijo in kulturo (www.ick.si).

© 2007. Inštitut za civilizacijo in kulturo, Ljubljana.

Varovanje avtorskih pravic vključuje vsako reproduciranje celote in posameznih delov ne glede na tehniko. Dovoljeno je povzemanje in citiranje ob polni navedbi vira. Slovnice in faktografske napake so v domeni avtorjev.

ICK Working Papers – National Series is dedicated to publishing relevant studies from the field of national thought in its broadest meaning: from national myth to national programmes, national state and beyond, by Institute's researchers (both full time and those contributing to specific projects).

Institute for civilization and culture started publishing Working Papers – National Series in may 2006 in Ljubljana. Every issue is fully reviewed and equipped with scientific apparatus. Circulation is usually quite low, and all volumes are freely accessible on Institute's web pages (www.ick.si).

© 2007. Institute for Civilization and Culture, Ljubljana.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form or by any means, electronic, photocopying or otherwise, without permission in writing from Institute for Civilization and Culture. Any mistakes, both grammatical and in facts, are the sole responsibility of the authors.

* * *

Naslov/address:

Inštitut za civilizacijo in kulturo, Beethovnova 2, Prešernova 11, 1000 Ljubljana, Slovenija.

tel: +3861 4250360, fax: +3861 4250360, e-pošta: info@ick.si, www.ick.si.

KAZALO

RUSKI PROFESORJI NA UNIVERZI V LJUBLJANI.....	9
PRAVNA FAKULTETA	13
Aleksander Dimitrijevič Bilimovič	13
Mihail Nikitič Jasinski	22
Aleksander Vasiljevič Maklecov	28
Evgen Vasiljevič Spektorski	39
TEHNIŠKA FAKULTETA.....	45
Dimitrij Vladimirovič Frost	45
Vasilij Vasiljevič Nikitin	46
Fjodor Fjodorovič Grudinski.....	53
Aleksander Nikolajevič Mitinski	54
Dimitrij Šahnazarov	55
Vladimir Aleksandrovič Itin	57
Vasilij Isajevič.....	58
Ignacij Nikolajevič von Majdel.....	60
Aleksej Kopylov	65
MEDICINSKA FAKULTETA.....	69
Evgen Josipovič Kansky	69
FILOZOFSKA FAKULTETA	74
Nikolaj Fedorovič Preobraženski	74
Nikolaj Mihajlovič Bubnov.....	80
Aleksander Isačenko	82
Ivan Lunjak	86
LITERATURA IN VIRI.....	91

Povzetek

Več stoletij so slovenski intelektualni upi hodili na Dunaj, v Gradec in drugam, največkrat na Nemško, po znanje, ki je tako kljub prislovični univerzalnosti imelo germanski podton. Z razpadom Avstroogrškega imperija in oblikovanjem Kraljevine SHS so Slovenci prvič v tisočletni zgodovini artikulirali potrebo po lastni univerzi dovolj močno, da je ta leta 1919 tudi nastala. Na začetku je obsegala samo štiri fakultete (teološko, pravno, filozofsko in tehniško, ob teh pa še nepopolno medicinsko fakulteto) in je imela samo 18 predavateljev. V prav isti čas pa so dijlo revolucionarni dogodki, ki so pretresli Rusijo in svet ter posredno dali nov zagon slovenskemu znanstvenemu prostoru.

V množici ruskih emigrantov, ki so zbežali iz domovine, ko so v njej oblast prevzeli boljševiki, so v Kraljevino SHS prišli številni in ugledni ruski profesorji in znanstveniki, ki so po svojih znanstvenih in intelektualnih kapacitetah v mnogočem bistveno presejali tedanji jugoslovanski znanstveni prostor. Velik del teh ruskih profesorjev in znanstvenikov se je ustavil in ustalil na beograjski univerzi, ki je imela najdaljšo tradicijo in je ležala v osrčju moči nove države. Število priseljenih profesorjev pa je pressegalo zmoglosti in potrebe beograjskega vseučilišča, tako da so odhajali tudi na manjše univerze v državi. Na Univerzo v Ljubljani je v obdobju enega desetletja postopoma prišlo več kot deset ruskih profesorjev, predavateljev različnih znanstvenih ved. Največ jih je bilo na Tehniški fakulteti (Frost, Nikitin, Grudinski, Kopylov, Isajevič, Itin, Mitinski, Majdel, Maksimov, Kansky, Šahnazarov), štirje predavatelji so poučevali na Pravni fakulteti (Bilimovič, Spektorski, Jasinski in Maklecov), prav tako štirje na Filozofski fakulteti (Preobraženski, Bubnov, Lunjak in Isačenko) in vsaj dva na Medicinski fakulteti (Kansky in Isajevič). S svojim delovanjem in znanjem so v slovenski znanstveni prostor vnesli popolnoma novo razsežnost. Vpeljana so bila nova znanstvena področja, ki bi si jih tedaj skromna ljubljanska univerza sama težko privoščila, hkrati pa se je dvignila splošna znanstvena raven predavanj. Prihod vrhunsko izobraženih ruskih predavateljev je ljubljansko univerzo kljub njeni mladosti dvignil na raven drugih primerljivih univerz v bolj razviti Zahodni Evropi.

Ključne besede: Rusi, emigracija, profesorji, Univerza v Ljubljani.

Abstract

For centuries have Slovenian intellectuals in their search for knowledge gravitated towards Vienna, Graz and other university cities in the Austrian empire. With its dissolution and formation of the Kingdom of Serb, Croats and Slovenes first historical opportunity arose for the Slovenian nation to establish its own national academic institution in the form of an university. This happened in late 1919 when Ljubljana University was founded. The beginnings were relatively humble with only 18 professors and researchers employed.

But this was changed suddenly with the arrival of the Russian immigrants who fled from the new Bolshevik authorities. Many of these immigrants were highly skilled and educated scientists. Most of them applied for work at the Belgrade University, which then was the most famous and the largest institution of the young kingdom. The inflow of Russian intellectuals was so strong that for a short time almost one third of the Belgrade University professors consisted of Russian immigrants. Some of the new immigrants were, due to limitations in space and budget available, redirected to the smaller universities in the state, namely Ljubljana and Zagreb. In the span of the first decade after its foundation, more than ten new Russian professors of different scientific backgrounds came to Ljubljana University; this book is dedicated to them. Four of them found employment at the School of Law (Bilimovič, Spektorski, Jasinski and Maklecov), a large number came to the Faculty of Technical Sciences (Frost, Nikitin, Grudinski, Kopylov, Isažević, Itin, Mitinski, Majdel, Maksimov, Kansky, Šahnazarov), four were at the Faculty of Arts (Preobraženski, Bubnov, Lunjak, Isačenko) and at least two at the Faculty of Medicine (Kansky and Isažević).

With their scientific work and with what we now call the know-how, these Russian professors brought the level of studies and researches at Ljubljana University to a completely new level that was comparable with those of other small European Universities of the time.

Key words: Russians, emigration, lecturers, Ljubljana University.

RUSKI PROFESORJI NA UNIVERZI V LJUBLJANI

Razmeroma slabo raziskano, a za slovenski intelektualni razvoj zelo pomembno vprašanje, je delovanje ruskih izobražencev, ki so se v času med obema vojnama priselili v Slovenijo ter pri nas delovali na področjih, na katerih so se že poprej uveljavili kot priznani strokovnjaki v okolju, ki je bilo neprimerljivo večje od našega. Ugotovitve, kdo so bili ti posamezniki, koliko se jim je pri nas uspelo uveljaviti, predvsem pa, koliko so s svojim delovanjem in udejstvovanjem dali slovenskemu kulturnemu, znanstvenemu in zlasti univerzitetnemu prostoru, so zelo dragoceno dopolnilo k poznavanju slovensko-ruskih ali rusko-slovenskih odnosov in zlasti pomembno odstirajo poglede na prva leta pravega delovanja ljubljanske univerze.

Čeprav namreč želja, da bi imeli na Slovenskem in v slovenskem jeziku čim daljši lasten univerzitetni razvoj, postavlja letnice predhodnikov ljubljanske univerze daleč nazaj in seže z najstarejšo tik pred konec 16. stoletja, ko je bil v Ljubljani ustanovljen jezuitski kolegij, pa je Ljubljana pravo univerzo vendarle dobila šele leta 1919.¹ Tedaj je z Zakonom o univerzi² nastala univerza s teološko, pravno, filozofsko, tehniško in nepopolno medicinsko fakulteto. Dan prej, 31. avgusta 1919, je bilo imenovanih prvih 18 profesorjev, 12. novembra so bili izvoljeni rektor in dekani, 3. decembra pa je bilo prvo predavanje.

Navedene številke in letnice so dokaz, da so izobraženi ruski emigranti v Ljubljano prišli ravno ob pravem času: v dvajsetih letih prejšnjega stoletja je namreč na ljubljanski univerzi predavalo in poučevalo več kot deset profesorjev iz Rusije. Če številkam dodamo zaskrbljenost profesorja Plemlja, enega od ustanoviteljev ljubljanske univerze, ki je na seji vseučiliškega sveta tik pred ustanovitvijo univerze dejal, da je bolje pustiti »kakšno stolico vakantno«³, kadar ni predavateljev z ustreznimi kvalifikacijami, pa je treba povedati še, da so bili prav ruski priseljenci tisti, ki so ljubljanski univerzi zagotovili redno delovanje v obsegu, ki ji ga Slovenija z lastnimi zmogljivostmi nikakor ne bi mogla. Kot bomo videli, so ob tem, da so prinesli veliko znanja, predvsem pa

---

¹ Benedetič, A., Poti do univerze: 1848-1898-1909-1919, *Studia humanitatis*, Ljubljana 1999, str. 282.

² ZAMU, Uradni list Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev – Deželne vlade za Slovenijo, Letnik I, 1. sept. 1919.

³ Benedetič, A., nav. d., 283.

izkušnjo univerzitetnega delovanja, ki je v Ljubljani sploh še ni moglo biti, odprli tudi študije nekaterih za tisti čas in naš prostor povsem novih ved in smeri.

Največ raziskovanja je ruskim priseljencem v Slovenijo doslej posvetil Radovan Pulko⁴, ki so ga zanimali delovanje, vloga in pomen ruskih emigrantskih organizacij pri nas, kolikor se da natančno pa je poskušal ugotoviti tudi številke priseljenih oseb in določiti glavne priseljitvene tokove oziroma skupine. V tistem delu, kjer govori o delovanju Ruske matice v Ljubljani in širše o njenih oddelkih v Sloveniji, nekoliko pa tudi, ko opisuje delovanje in posamezne člane »ruske kolonije«, se je Pulko dotaknil nekaterih vidnih intelektualcev, ki so v Ljubljani delovali kot pomembni univerzitetni predavatelji; podrobneje in kolikor se da celovito pa smo te stebre ljubljanskega univerzitetnega življenja raziskali v sklopu naše raziskave.⁵

Ta se pričinja nekaj dni po ustanovitvi ljubljanske univerze – v novembru 1919 so boljševiki zasedli južno-sibirsko mesto Omsk, ki je bilo kratek čas prestolnica Rusije, ko je po oktobrski revoluciji leto prej padel Sankt Peterburg. Državlanski vojni ni bilo videti konca in mednarodna politika se je pripravljala na velik selitveni tok: ocenjuje se, da je tedaj samo v Kraljevino SHS prišlo okrog 75.000 pribežnikov⁶; drugi viri navajajo bistveno nižje številke in sicer okoli 20.000 emigrantov.⁷ Če so podatki o tem, koliko ljudi je prišlo v državo, še kar zanesljivi, pa so teže ugotovljive številke o tistih, ki so pot nadaljevali v Slovenijo.⁸ Domnevati je mogoče, da je največ izobražencev ostalo v mestih, ki so imela univerze, torej v Beogradu in Zagrebu, pa tudi v Ljubljano jih je prišlo toliko, da je bila prav tu ustanovljena najbolj dejavna Ruska matica, ki je bila za ves jugoslovanski prostor osrednja institucija povezo-

---

⁴ Pulko, R., *Ruska emigracija na Slovenskem 1921-1941*, Vojni muzej Logatec, Logatec 2004.

⁵ Gre za poseben dodatek k raziskavi ICK z naslovom *Pregled dela in teoretske misli treh slovenskih ekonomistov iz obdobja 1920-1984*: Aleksander Bilimovič, Ciril Žebot, Ljubo Sirc (TRP, ARRS).

⁶ Gl. Pulko, R., nav. d., str. 20-24 in *Ruskaja emigracija v Jugoslaviji*, RAN, ISiB, Indrik, Moskva 1996, str. 7-8.

⁷ Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, Beloemigranti, str.: 723.

⁸ Pulko navaja zelo različne ocene in sam sodi, da so nezanesljive – neuradno je bilo v Ljubljani v letu 1921 šeststo ruskih priseljencev, znani so podatki, da jih je bilo 293 naseljenih v ljubljanski in 94 v mariborski ruski koloniji, in da jih je bilo leta 1941 v Sloveniji še vedno 588.

vanja in družjenja, v drugih mestih pa so delovale njene podružnice. Prvi predsednik Ruske matice je leta 1924 postal Aleksander Bilimovič, za sekretarja je bil izvoljen Evgen Spektorski, blagajnik je postal Bobrecki, sodelovali pa so še drugi možje, ki so v tistih letih v Ljubljani že delovali kot univerzitetni profesorji.

V zborniku Univerza v Beogradu 1838-1988 so za beograjsko univerzo (brez medicinske fakultete) za posamezna študijska leta navedene naslednje številke:⁹

Fakultete	1922/1923 število predavateljev			1926/1927 število predavateljev			1928/1929 število predavateljev		
	ruski	drugi	%	ruski	drugi	%	ruski	drugi	%
Filozofska	7	42	14,2	5	54	8,4	5	52	8,8
Pravna	5	18	21,7	3	25	10,7	4	20	16,6
Tehniška	13	29	30,9	12	32	27,2	13	35	27
Agronomska	6	10	37,5	6	19	24	7	26	21,2
Bogoslovna	3	9	25	3	19	13,6	2	16	11,1

V letih prvega migracijskega vala je potemtakem delež ruskih predavateljev na univerzi, ki je bila od ljubljanske večja in je imela od nje daljšo tradicijo, segel nad tretjino vseh predavateljev na posameznih fakultetah. Tudi v Ljubljani ni bilo drugače. Največ jih je bilo na Tehniški fakulteti (Frost, Nikitin, Grudinski, Kopylov, Isajevič, Itin, Mitinski, Majdel, Maksimov¹⁰, Kansky, Šahnazarov), štirje predavatelji so poučevali na Pravni fakulteti (poleg omenjenih Bilimoviča in Spektor-

⁹ Prpa-Jovanović, B.J., Nastavnici univerziteta 1919-1929. V zborniku *Univerzitet u Beogradu 1838-1938*, Beograd: Savremena administracija, Univerzitet u Beogradu, 1988, str. 147-159.

¹⁰ O delovanju Sergeja P. Maksimova je v arhivih ljubljanske univerze ohranjenega zelo malo: 12. marca 1921 je rektor ljubljanske univerze na podlagi sklepa univerzitetnega sveta z dne 9. marca 1921 predlagal ministru za prosveto, da se Sergij P. Maksimov, nekdanji izredni profesor poljedelskih melioracij na politehniku v Sankt Peterburgu, imenuje za kontraktualnega rednega profesorja za vodne zgradbe na Tehniški fakulteti v Ljubljani. 14. maja 1921 je bil imenovan za kontraktualnega rednega profesorja na Tehniški fakulteti ljubljanske univerze. V seznamu predavanj Univerze v Ljubljani se Sergej Maksimov kot predavatelj prvič pojavi v zimskem semestru 1921/22, v katerem je predaval "Vodne gradbe" in "Konstruktivne vaje k vodnim gradbam", vendar ga že v letnem semestru 1922 ne zasledimo več med predavatelji ljubljanske Tehniške fakultete. VIR: ZAMU IV - 37/594.

skega še Jasinski in Maklecov), prav tako štirje na Filozofski fakulteti (Preobraženski, Bubnov, Lunjak in Isačenko) in vsaj dva na Medicinski fakulteti (Kansky in Isajevič)¹¹.

---

¹¹ Če je bilo medicinsko izobraženih priseljencev morda več, Pulko o njih meni, da so odšli »na Vurberk pri Ptuju, da bi tam organizirali sanatorij za pljučno tuberkulozo, ki je bila med priseljenci zelo pogosta« (Pulko, nav. d., str. 41).

Aleksander Dimitrijevič Bilimovič

Aleksander Dimitrijevič Bilimovič se je rodil 25. maja 1876 v Žitomirju v guberniji Volinsk. Po narodnosti je bil Rus, pravoslavne veroizpovedi.

Leta 1894 je končal klasično gimnazijo v Žitomirju in tam istega leta maturiral. Po zaključku študija na pravni fakulteti Univerze sv. Vladimirja v Kijevu in opravljenih državnih izpitih je bil leta 1900 na tej univerzi imenovan za proforskega štipendista: pripravljal se je za poklic predavatelja na stolici politične ekonomije in statistike. Svojo predavateljsko službo je Aleksander Bilimovič pričel januarja 1902 kot predavatelj trgovinske geografije v VI. in VII. razredu na I. trgovski šoli v Kijevu. Tam je predaval do maja 1905. 2. februarja istega leta se je poročil z Allo Vitalijevno (rojeno Šulginov), 16. junija pa uspešno opravil magistrski izpit iz politične ekonomije, finančnega prava in statistike. Takoj zatem je kot privatni docent pričel s predavanji na Univerzi sv. Vladimirja na stolici politične ekonomije in statistike. Leta 1905 je pod okriljem fakultete odpotoval na dveletno strokovno potovanje v Nemčijo, kjer se je izpopolnjeval najprej v Tübingenu in kasneje v Berlinu. Poleti 1910 je odpotoval na Dunaj, kjer je delal in študiral pri profesorju Evgenju Böhm–Bawerku, ki je bil eden bolj gorečih nosilcev Mengerjevih idej. Naslednje leto je odšel na še eno polletno študijsko pot in v tem času v časniku, ki ga je urejal Böhm–Bawerk (*Zeitschrift für Volkswirtschaft und Sozialpolitik und Verwaltung*), objavil članek z naslovom »Zur Frage der Bewertung der Wirtschaftliche Güter«. Leta 1909 je uspešno zagovarjal magistrsko disertacijo z naslovom »Nemška agrarna zakonodaja« (Kijev 1908)¹³. Septembra je bil s cesarskim ukazom predlagan na mesto izrednega profesorja na stolici za politično ekonomijo in statistiko. Že v vojnem času, leta 1915, je z disertacijo »K vprašanju o ceni tv gospodarskih dobrin« (Kijev 1914)¹⁴ na sanktpeterburški univerzi doktoriral in na svoji univerzi, Univerzi sv. Vladimirja v Kijevu, napredoval v rednega profesorja na stolici za poli-

---

¹² Do leta 1950 se je Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani uradno imenovala Juridična fakulteta.

¹³ Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani (ZAMU) IV - 58/49, Personalna mapa Aleksander Dimitrijevič Bilimovič.

¹⁴ ZAMU IV - 58/49.

tično ekonomijo in statistiko. V Kijevu je predaval vse do 28. decembra 1918, ko je po prihodu boljševikov zapustil mesto.

Najprej je odšel v Odeso, ki je bila pod vojaškim nadzorom »belih Rusov«. Tam je do sredine marca 1919 predaval narodno gospodarstvo v višjih poljedelskih tečajih, nato pa je bil izvoljen za profesorja za narodno gospodarstvo na univerzi v Simferopolu na Krimu. Kmalu po novi namestitvi je bil poklican v Ekaterinodar in kasneje v Rostov, kjer je postal minister v vladi generala Antona Ivanoviča Denikina. Bilimovič je 29. februarja 1920, ko je senca poraza že visela nad silami generala Denikina, ki je v začetku aprila 1920 predal poveljstvo generalu Wranglu, skupaj z družino zapustil Rusijo.

Marca 1920 so Bilimovičevi preko Carigrada pribežali v Kraljevino SHS.¹⁵ Najprej so se nastanili v Dubrovniku, kamor je tik pred koncem leta 1920 prišel del emigrantov s Krima; v novem pribežališču so hitro organizirali »rusko kolonijo«, vendar so se po svojih željah in interesih kmalu razselili po drugih mestih v državi.¹⁶ Kraljevina SHS je, da bi odgovorila na vedno bolj perečo problematiko ruskih emigrantov, organizirala tudi posebno Državno komisijo za ruske begunce, katere član je bil kot delegat tudi Aleksander Bilimovič.¹⁷ Bilimovič je najprej zaprosil za mesto profesorja na beograjski univerzi, kjer pa, zaradi velikega števila ruskih profesorjev, ki so že bili tam, ni bilo več prostih mest – preusmerili so ga na Pravno fakulteto v Ljubljani.

V Ljubljani se je Bilimovič skupaj z ženo Allo in hčerko Tatjano začasno naselil na Židovski 2, kmalu po njihovem prihodu pa je v Rožni dolini kupil zazidljivo parcelo na Škrabčevi 7 in tam kasneje zgradil enodružinsko hišo.

27. avgusta 1920 ga je minister za prosveto Svetozar Pribičević po kraljevem ukazu imenoval za pogodbenega rednega profesorja na Prav-

---

¹⁵ Ruski emigranti niso vsi naenkrat prišli v Kraljevino SHS, ampak so prihajali s posameznimi organiziranimi transporti. Prva skupina, ki je pribežala v Kraljevino SHS konec leta 1919, so bili visoki politični emigranti (plemiči, ministri, razni višji uradniki), druga, bistveno večja skupina 16.000 beguncev je prišla s Krima novembra 1920 preko Carigrada in je bila nameščena v Boki Kotorski. Transporti vojakov so pričeli prihajati šele po vojaškem porazu Wranglovih formacij na Krimu, do decembra 1921 naj bi prišlo okoli 28.200 vojakov in oficirjev ter drugega osebja. Skupaj naj bi tako tudi z drugimi transporti v Kraljevino SHS prišlo okoli 75.000 emigrantov, 40.000 vojaškega osebja in 35.000 civilistov. Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 2-3.

¹⁶ Ibid., str.: 776.

¹⁷ Ibid., str.: 700.

ni fakulteti Univerze v Ljubljani za predmet Narodno gospodarstvo. Pogodba je bila 1. maja 1924 podaljšana še za tri leta. Po poteku tega roka je bil 20. aprila 1927 postavljen za pravega rednega profesorja s »pravnicami uradnika 2. skupine I. kategorije«.¹⁸

V Ljubljani je kljub majhnosti in marginalnosti prostora (v primerjavi s svetovnimi znanstvenimi in ekonomskimi metropolami, ki jih je poznal) vendarle našel dovolj mirno okolje, da mu je omogočilo znanstveno ustvarjanje. Bil je v stalnih pisemskih stikih z vrhunskimi nemškimi in avstrijskimi ekonomisti; zlasti pomembno je njegovo dopisovanje s Friedrichom von Hayekom. Veliko je objavljaval v nemščini, kar je razumljivo glede na znanstveno težo Dunaja, kjer se je ob koncu 19. stoletja oblikovala slovita avstrijska šola ekonomske misli. Iz v Sloveniji ohranjenih Bilimovičevih del se da jasno razbrati, da ga jugoslovanska ekonomija ni veliko zanimala – o njej je pisal samo, kadar je šlo za res pereča ekonomska vprašanja, kot je bila kmetijska reforma ali jugoslovanske železnice. Pomenljiva je tudi časovna dimenzija, saj se je z jugoslovanskimi ekonomskimi vprašanji pričel pomembneje ukvarjati šele z začetkom druge svetovne vojne. Ta odmaknjenost od slovenskih in jugoslovanskih ekonomskih tokov je bila verjetno vzrok, da je bil Bilimovič v tujini veliko bolj znan in cenjen kot v slovenskem prostoru: tu je zaslovel in dosegel pomembne uspehe zlasti kot predavatelj na ljubljanski Pravni fakulteti.

Bilimovič je s svojo izredno predavateljsko sposobnostjo in uglajenim obnašanjem napravil velik vtis zlasti na svoje študente. Na predavanja je prihajal elegantno oblečen, navadno v fraku. Izredna natančnost v izražanju, ogromno znanje in precizen način podajanja študijske snovi so ga dvignili nad druge profesorje na tedanji Pravni fakulteti. Tudi precejšnja strogost na izpitih je bila s stališča kakovosti predavanj upravičena in številni njegovi študentje so se za študij ekonomije odločili prav zaradi izredne kakovosti njegovih predavanj.¹⁹ V študijskih letih 1927/28 in 1936/37 je bil izvoljen za dekana Pravne fakultete, v študijskih letih 1928/29 in 1939/38 pa je opravljal funkcijo prodekana. Skozi vse obdobje dela na univerzi je bil tudi mentor številnim doktorandom; v promocijski knjigi Univerze v Ljubljani je zapisanih 37 disertacij, pri katerih je bil mentor.

Ves čas svoje akademske aktivnosti na Univerzi v Ljubljani je Bilimovič redno predaval predmet »Narodno gospodarstvo« skupaj z »Na-

---

¹⁸ ZAMU IV - 58/49.

¹⁹ Po spominu Sonje Bohte v zapiskih Ane Benedetič.

rodnogospodarskim seminarjem«, ki je sodil k predmetu. Temu vsebinskemu jedru je v posameznih semestrih dodal še eno ali več predavanj, ki so običajno nadomestila predavanja iz prejšnjega leta, tako da sta dve generaciji študentov lahko poslušali dva povsem različna predmeta. Tako so se od zimskega semestra do konca letnega semestra 1943 poleg predavanj iz narodnega gospodarstva zvrstila še naslednja predavanja: »Zgodovina narodno-gospodarske vede«, »Metodologija narodnogospodarske vede«, »Problemi socialne politike«, »Statistika«, »Razvoj ekonomskih naziranj od Adama Smitha do novejšega časa«, »Nauk o denarju«, »Narodno gospodarstvo Kraljevine SHS«, »Metode poučevanja gospodarskih konjunktur«, »Zgodovinski razvoj ekonomske vede«, »Nauk o konjunkturah in krizah«, »Nauk o zadrugarstvu«, »Oblike in problematike načrtnega gospodarstva«, »Nauk o cenah in denarju«, »Splošna shema gospodarskega procesa«, »Teorija monopola«, »Nekatere dinamične sheme gospodarskega procesa«.

Bilimovič je na ljubljanski Pravni fakulteti predaval ekonomske vsebine; šteti ga je mogoče za enega prvih predavateljev ekonomije pri nas in prav gotovo za študijskega mentorja prvih slovenskih ekonomistov, ki so svojo izobrazbo pridobili v Ljubljani. Pravnikom je predaval o delovnem pravu, delovni zakonodaji, pravicah in zaščiti delavcev in sindikatih, po spominu njegovih nekdanjih študentov pa je bil prvi, ki je v svoja predavanja uvajal moderno statistiko.²⁰

Marca 1926 je Aleksander Bilimovič skupaj z družino pridobil državljanstvo Kraljevine SHS, 8. maja 1926 je kot državljan prisegel na Magistratu v Ljubljani. Že v Rusiji je bil večkrat odlikovan, oktobra 1929 pa ga je z redom sv. Save 3. stopnje odlikoval tudi minister za prosveto Kraljevine SHS. Bilimovičev brat Anton, ki je tako kot Aleksander in številni drugi Rusi, ki so bežali pred boljševiki, pribežal v Kraljevino SHS, se je v Beogradu zaposlil kot redni pogodbeni profesor filozofske fakultete beograjske univerze.²¹

Bilimovič je bil med najvidnejšimi predstavniki ruske medvojne emigracije v Sloveniji. Bil je prvi predsednik Ruske Matice, ki je imela svoj sedež prav Ljubljani. Ruska Matica je nastala po zgledu drugih

---

²⁰ Intervju prof. dr. Katja Vodopivec, 17. april 2007.

²¹ Februarja 1921 je Aleksander Bilimovič prosil konzulat Kraljevine SHS v Carigradu, naj nečaku njegove žene Aleksandru Aleksandroviču Mogilevskemu izda dovoljenje za odhod v Ljubljano. V Ljubljano je prišla tudi ženina sestra Tosja, ki jo viri opisujejo kot visoko in suhljato žensko, in o kateri vemo, da je poučevala ruščino otroke iz dobrostoječih ljubljanskih družin. Osebni zapiski in zapiski razgovorov Ane Benedetič ter intervju Nuša Bulatovič-Kansky, 2. marec 2007.

slovanskih matic, poljske, hrvaške in srbske, ki so odigrale pomembno vlogo pri ohranjanju nacionalnih kultur teh slovanskih narodov. Z mesta predsednika je Bilimovič odstopil leta 1930 po nedefiniranem škandalu, ki je nastal v zvezi z afero s študentsko organizacijo Zvezao ruskih znanstvenikov in Zvezo nacionalne mladine.²² Na predsedniškem mestu ga je zamenjal Evgen Spektorski. Ruski znanstveniki so imeli v novi domovini redne kongrese – Bilimovič se je z referatom udeležil 4. kongresa, ki je bil leta 1928 v Beogradu, in je tam med 104 referati predstavil svoj »Pregled narodne privrede Jugoslavije«²³. Poleg Bilimoviča se je izmed ruskih profesorjev z ljubljanske univerze kongresa s prispevkom udeležil še Maklecov (»Smanjena odgovornost u projektu krivičnog zakona Jugoslavije«). Razkroju jugoslovanske Zveze ruskih znanstvenikov avgusta 1921 je z zamikom v letih 1923-1924 sledila tudi razdelitev Zveze ruskih znanstvenikov v Ljubljani na dva dela: eno skupino je vodil Aleksander Bilimovič, drugo pa Leonid Zažigajev²⁴. Zaplet in spor med skupinama se je končal šele na sodišču ruskih univerzitetnih profesorjev, kjer je bila večina na Zažigajevi strani.²⁵

Spokojno akademsko življenje profesorja Bilimoviča je v Sloveniji po turbulentnem obdobju boljševidične revolucije prekinila smrt žene Alle, ki je po dolgotrajni bolezni umrla maja 1930. Pet let pozneje se je Bilimovič, star 59 let, poročil z Nino Žubersko (roj. Gvadanini), vdovo

---

²² Ruski emigranti so se kmalu po prihodu v Jugoslavijo povezali v več različnih krovnih organizacij, med katerimi so bile zlasti aktivne organizacije ruskih emigrantskih znanstvenikov in profesorjev. Poglavitna naloga Zveze ruskih znanstvenikov je bila zastopanje znanstvenih in poklicnih interesov njenih članov kot tudi organiziranje predavanj in izdajanje krajših znanstvenih tekstov svojih članov.

²³ Med referenti je bil tudi njegov brat Anton Bilimovič. Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 152-153.

²⁴ Skupina okoli Leonida Zažigajeva naj bi bila prosovjetsko orientirana in je preko sovjetske misije na Dunaju leta 1925 poskušala organizirati povratek svojih članov v Sovjetsko Zvezo. Drugo skupino je vodil Aleksander Bilimovič, in je bila usmerjena bolj konservativno, protikomunistično. AS 1931, t.e. 945, Republiški sekretariat za notranje zadeve, Ruske organizacije v Jugoslaviji 1921-1945, Zveza ruskih znanstvenikov v Ljubljani, str.: 239.

²⁵ Ta razcep je bil v bistvu nadaljevanje tistega, kar se je dogajalo v ruski znanstveni skupnosti na jugoslovanski ravni. Povod za razpad je bil spor glede delegacije, ki naj bi zastopala ruske znanstvenike v Jugoslaviji na I. kongresu ruskih znanstvenikov v Pragi. Tja naj bi odpotovala profesorja Tauber in Šapšala, vendar ju delegati niso izvolili zaradi njunega judovskega porekla, kar je med bolj liberalnimi znanstveniki povzročilo ogorčenje in posledično razkroj organizacije. V Ljubljani je bil Bilimovič predstavnik bolj konservativnih, Zažigajev pa bolj liberalnih znanstvenikov. Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 157.

po pokojnem Eraspu Žuberskem in hčerjo Jovana Gvadanina, člana nekdanje ruske dume, ki je prav tako pribežala v Kraljevino SHS.

Izbruh druge svetovne vojne in nemški napad na Sovjetsko zvezo je v Bilimoviču zbudil strah pred morebitno zmago komunistov, s katerimi je imel travmatične izkušnje že v Rusiji. Že leta 1942 je zaprosil za dvotedenski dopust, da je lahko med 14. in 31. oktobrom obiskal obolelo hčerko Tatjano Pavlovo v Trbovljah na nemškem okupiranem ozemlju. Novembra 1944 je zaprosil za dopust med 3. decembrom in 3. januarjem 1945, da bi šel na pot do Gradca in Dunaja iz znanstvenih razlogov in zato, ker naj bi se v zavezniškem bombardiranju Gradca prehladil njegov vnuk. Takoj po odobritvi dopusta je že decembra 1944 zaprosil za bolniški dopust od 3. januarja 1945 do 3. marca 1945 zaradi poslabšanja bolezni: imel je rano na dvanajsterniku, ki je zahtevala hospitalizacijo. Obenem je prosil, naj njegovo plačo za februar in marec izročijo Evgenu Spektorskemu, s katerim sta bila že v Rusiji v dobrih odnosih. Kot je razvidno iz dokumentov, se mu je bolniški dopust nato redno podaljševal še do 3. maja 1945. V tem času mu je potekla veljavnost potnega lista, zato je pisal v Ljubljano na Pravno fakulteto, naj mu izstavijo novega, ki naj ima naveden trenutni kraj bivanja na naslovu 12b Ried im Innkreis (Oberdonau v Avstriji) - Hotel Gärner.

Da bi se Bilimovič po tistem še vrnil v Slovenijo, je malo verjetno, saj je bil 10. 8. 1945 odstavljen s fakultete in univerze zaradi podaljšane neopravičene odsotnosti. Verjetno se je kot nekdanji član protiboljševistične vlade generala Denikina upravičeno bal, da bi ga nove oblasti zaprle, ga vrnile v Sovjetsko zvezo ali celo ubile²⁶. Po odhodu iz Jugoslavije in vnovičnem begu pred komunizmom je bil v letih 1946 in 1947 predavatelj politične ekonomije in statistike ter naposled dekan ekonomske in pravne fakultete Univerze Organizacije združenih narodov UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) v Münchnu. Julija 1948 je, star 72 let, verjetno skupaj z drugo ženo in edino hčerko, emigriral v ZDA.

Na povabilo kalifornijske univerze je imel na slovanskem inštitutu v okviru te univerze seminar Petletni plan v Jugoslaviji po razkolu s sov-

---

²⁶ Da ta strah ni bil neupravičen, bi se dalo razbrati tudi iz nekaterih zapiskov na Republiškem sekretariatu za notranje zadeve SRS, v katerih sta Bilimovič in Spektorski označena za sodelavca gestapa, poleg tega pa je izražena domneva, da sta stopila v stik z nemškim veleposlanikom, da bi sodelovala pri obnovi od vojne porušene Ukrajine pod nemško okupacijo. V skladu s tem naj bi dala svoje znanje na razpolago »Velikemu Rajhu«, njuno ponudbo pa naj bi nemška stran zavrnila. Poleg tega so ju obtožili tudi, da sta sodelovala z italijansko obveščevalno službo. Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.:767-768.

jetskimi petletnimi plani (Pjatiletnji plan Jugoslavii po sravneniju s sovjetskimi pjatiletnimi plani). Bil je član Economic Society, ruske akademske skupine v ZDA, in je tesno sodeloval z inštitutom za proučevanje Zveze sovjetskih socialističnih republik v Münchnu. Leta 1949 je prenehal s pedagoškim delom, vendar je še naprej objavljial. Umrle je 21. decembra 1963 v Montereyu v Kaliforniji.²⁷

BIBLIOGRAFIJA:

Dela, ki so nastala pred emigracijo iz Rusije:

1. Tovarna dvigženje na ruskih željenih dorogah. Kiev, 1902.
2. Ministerstvo finansov. 1802-1902. Istoričeskij očerk. Kiev, 1903.
3. Krestijanskij pravoprjadok po trudam komitetov o nuždah seljsko-zajstvennoj promyšlennosti. Kiev, 1904.
4. God vojny i naši finansy. Kiev, 1905.
5. Njemackij učenyj o rusko-japonskoj vojnje i ruskih finansah. Kiev, 1906.
6. Položenije služuščih na gosudarstvennyh željeznych dorogah Germanii i Rossii. Kiev, 1906.
7. Po povodu knjigi D. J. Mendeleva »K poznaniju Rossii«. Kiev, 1907.
8. Zemleustroiteljnija zadači i zemleustroiteljnoje zakonodateljstvo Rossii. Kiev, 1907.
9. Germanskoje zemleustroiteljnoje zakonodareljstvo. T. I. Razdjel obščinyh zemelj. Kiev, 1908.
10. Podjem tovarnyh cjen v Rossii. Kiev, 1909.
11. Razbor položenija o zemleustrojstve. Kiev, 1910.
12. K voprosu ob uprazdnenii servitutov. Kiev, 1911.
13. »Zur Frage der Bewertung der wirtschaftlicher Güter« /Zeitschrift für Volkswirtschaft. Socialpolitik und Verwaltung. Bd. 20., 1911.
14. K voprosu o rajsčjenkje hozjajstvennyh blag. Častj. I. Kiev, 1914.
15. Socialjnaja teorija raspredjelenija. Kijev, 1916.
16. Vojna, bumažnyja denjgi u zajem. Zbornik Lekcij, izdannij kievskoj konotoroj Gosudarstvennago banka. Kiev, 1917.
17. »Očerki hozjajstvennoj geografii juznoj Rusi«. Žurnal »Malaja Rusj«, I. in III, Kiev, 1918.
18. Njekoljko stranic pristupajščin k izučeniju političeskoj ekonomii. Kiev, 1918.

---

²⁷ Od sto desetih ruskih znanstvenikov, kolikor jih je bilo zabeleženih na Sekretariatu za notranje zadeve, jih je trideset umrlo pred koncem druge svetovne vojne. Okoli 55 ruskih emigrantskih profesorjev in znanstvenikov je dočakalo konec vojne v Jugoslaviji, devet jih je zapustilo Jugoslavijo pred 2. svetovno vojno in dvanajst za časa okupacije. Od teh, ki so ostali v Jugoslaviji, so po podatkih Sekretariata štirje sodelovali z Nemci. AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 153.

19. Djelenie Južnoj Rossii na oblasti. Ekaterinodar, 1919.

Dela, ki so nastala med bivanjem v Kraljevini SHS (Jugoslaviji):

Dela v slovenskem jeziku:

1. Indeksnе številke. Njiva, let. 1, šteв. 12-13, Ljubljana, 1921.
2. Položaj svetovnega denarstva. Njiva, let. 2, šteв. 8-9, Ljubljana, 1922.
3. Pojem »statike« in »dinamike« v narodnogospodarski vedi. Juridična fakulteta, Ljubljana, 1924.
4. Nekoliko podatkov o delniških družbah v Sloveniji. Quelques don[in]ées relatives aux sociétés anonymes de Sloвénie. S. n., Ljubljana, 1925.
5. Položaj delavcev v Jugoslaviji po poročilih inspekcije dela. Les situations desouvries en Yougoslavie d' apres les comptes – rendus annuels de L'inspection des travail. M. Horvatin, Ljubljana, 1926.
6. Nove metode proučevanja konjunktur in gospodarska prognoza. Les nouvelles méthodes de l'étude des conjonctures et la prévision économique. Samozaložba Proforski zbor Juridične fakultete, 1928.
7. Nauk o konjunkturah. S. n., Ljubljana, 1931.
8. Uvod v ekonomsko vedo. Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana, 1933.
9. Oblike obrtnih in industrijskih obratov. Les formes des entreprises industrielles. S. n., Ljubljana, 1935.
10. Načrt zadružnega zakona. Le projet de la loi coopérative. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1936.
11. Organizacija ekonomskega pouka na visokih šolah glavnih evropskih držav. L'organisation de l'enseignement économique aux écoles supérieures dans les principaux pays européens. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1938.
12. Agrarna struktura Jugoslavije in Slovenije v primeri z agrarno strukturo nekaterih drugih dežel. S.n., Ljubljana, 1939.
13. Agrarna struktura Jugoslavije. La structure agraire de la Yougoslavie. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1939.
14. Jugoslovanske železnice v preteklem dvajsetletju. Les chemins de fre yougoslaves pendant les dernieres vingt années. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1940.
15. Ekonomska tabela Françoisа Quesnayja. Akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1941.
16. Cena pri dvostranskem monopolu. Il prezzo nel monopolio bilaterale. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1942.
17. Nekoliko dinamičnih shem gospodarskega prava. Akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1943.
18. Nekoliko dinamičnih shem gospodarskega procesa. Ljubljana, 1943.
19. Razvojna tendenca kmetijstva. Juridična fakulteta, Ljubljana, 1944.
20. Razvojna tendenca kmetijstva. Zbornik znanstvenih razprav, Vol. 20, 1944, str. 39-57.

21. Nekoliko misli o narodno-gospodarski vedi: (nastopno predavanje na juridični fakulteti univerze Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani, dne 15. novembra 1920.). Juridična fakulteta, Ljubljana, 1921.
22. Družba, država in gospodarstvo. Slovenski pravnik, Ljubljana, 1924.
23. Razvojna tendenca kmetijstva. S. n., Ljubljana, 1944.

Dela v nemškem jeziku:

1. Arbeitsrecht des Königreichs der Serben, Kroaten und Slovenen /Jugoslavien/. Carl Heymann, Berlin, 1929.
2. Grenzkosten und Preis. J. Springer, Wien, 1929.
3. Irving Fishers statistische Methode für die Bemessung des Grenznutzens. J. Springer, Wien, 1929.
4. Die Konjunkturtheorie in Russland. S. n., Wien, 1930.
5. Die Preislehre von Othmar Spann. Duncker : Humbolt, München, 1930.
6. Einzelbesprechungen. I.Wirtschaftstheorie. 2. Wert und Preistheorie. S. n., Wien, 1930.
7. Die Preis- und Wertlehre. J. Springer, Wien, 1931.
8. Die wirtschaftspolitik Sowjetrusslands. S. n., Wien, 1931.
9. Kritische und positive Bemerkungen zur Geldwerttheorie. J. Springer, Wien, 1931.
10. O. Spanns wirtschaftstheoretische Grundauffassung und ihr Verhältnis zur Grenznutzentheorie. S. n., Wien, 1931.
11. Antwort [[an] Frau Dr.Elfriede Maschke]. S. n., Wien, 1932.
12. Der Sinn der Indexzahlen. Eine Untersuchung über den Begriff des Preisniveaus und die Methoden seiner Messung Tübingen 1927. S. n., Wien, 1932.
13. Einzelbesprechungen. J. Springer, Wien, 1932.
14. Theorie der Volkswirtschaft. 11.T. Geld und Kapital. S. n., Wien, 1932.
15. Ein neuer Versuch der Bemessung des Grenzautzens. J. Springer, Wien, 1933.
16. Karl Engliš. Begründung der Teleologie als Form des empirischen Erkennens. S. n., Wien, 1933.
17. Meine Antwort an Herrn Prof. Dr.Karel Engliš. S. n., Wien, 1933.
18. Wie können unmessbare psychische Grössen in das Gleichungssystem des wirtschaftlichen Gleichgewichts eingeführt werden? J. Springer, Wien, 1934.
19. Zum Problem des "naturalen" Geldes. J. Springer, Wien, 1935.
20. Das Kartellrecht Jugoslawiens. Carl Heymann, Berlin, 1936.
21. Zins und Unternehmergewinn im Gleichungssystem der stationären Wirtschaft. S. n., Wien, 1937.
22. Zur Verteidigung der Gleichgewichtsidee. J. Springer, Wien, 1937.

23. Einige Bemerkungen zur Theorie der Planwirtschaft. J. Springer, Wien, 1938.
24. Das allgemeine Schema des wirtschaftlichen Kreislaufes. S. n., Wien, 1939.
25. Die vergleichende Untersuchung von Agrarstrukturen. S. n., Jena, 1939.
26. Der Preis bei beiderseitigem Monopol. S. n., Jena, 1943.

Drugi jeziki:

1. Pafos hozjajstvovanija. S. n., Praha, 1925.
2. Novyje metody izučeniya konjunktur i ekonomičeskij prognoz. Russkaya Tipografija, Bělgrad, 1929.
3. Očerk narodnago chozjajstva korolevstva Serbov, Horvatov i Slovencev. Russkaya Tipografija, Bělgrad, 1929.
4. Centar teritorije i centar stanovništva u Jugoslaviji. Le centre du territoire et le centre de la population en Yougoslavie. Št. Mlada Srbija, Beograd, 1936.
5. K voprosu ob ekonomičeskoj programme nacional'noj Rossii. S. n., Belgrade, 1936.
6. Studia ekonomiczne, III-IV. Wydawnictwo Instytutu ekonomicznego Polskiej Akademii Umiejetnosci. S. n., Krakow, 1936-1937.
7. Les relations commerciales entre la Belgique et la Yougoslavie. S. n., Liege, 1937.
8. Sobstvennostj u kretjanskoje dviženije. Russkaja Myslj, 1921, II.
9. Narodnos predstaviteljstvo buduščej Rossii. Russkaja Myslj, 1922, III.
10. Sovjetskos hozjajstvo i ekonomičeskoje vozstanovlenie Rossii. Russkaja Myslj, 1922, IV.
11. Dva podhoda k naučnoj kartinje ekonomičeskoga mira. Ekonomičeskij Vjestnik, III, Berlin, 1924.
12. O »bezplodnosti« abstraktnoj ekonomičeskoj teorii. Zapiski Ruskoga Instituta Seljsko-hozjajstvennaj Kooperacii v Prage. Knjiga IV. Praga, 1926.

Mihail Nikitič Jasinski

Mihail Nikitič Jasinski se je rodil v Mežiriču, manjšem mestu v Knevskem okraju v Kijevski oblasti, 11. oktobra 1862. V Kijevu je obiskoval klasično gimnazijo, leta 1883 maturiral in se vpisal na pravno fakulteto Univerze sv. Vladimirja, kjer je decembra 1887 opravil državni juridični izpit. Tudi naprej je šlo hitro: oktobra naslednje leto je bil imenovan za profesorja-štipendista za pripravo za univerzitetnega pre-

davatelja ruske pravne zgodovine in avgusta 1889 je bil že postavljen za profesorja pri kijevskem kadetskem korpusu. Leta 1893 je bil imenovan za docenta za rusko pravno zgodovino na kijevski univerzi, istega leta pa še za privatnega docenta na Univerzi sv. Vladimirja.

Pred tem je v letih 1890 in 1891 opravil magistrski izpit iz kazenskega prava, kazensko pravnega reda, pravne zgodovine in upravnega prava. Disertacijo z naslovom »Glavni Litovski tribunal, njegove pristojnosti, sestava in funkcije« je ubranil leta 1901 in tako postal tudi magister kazenskega prava, napredoval v naziv izrednega profesorja in bil leta 1910 izvoljen za dekana fakultete, dve leti kasneje pa za prorektorja univerze. Že leta 1914 je na pravni fakulteti v Kijevu napredoval v rednega profesorja in leta 1915 dobil še en triletni prorektorski mandat. Kot prorektor je uspešno organiziral evakuacijo kijevske univerze leta 1915 v Saratov in njeno ponovno vrnitev v Kijev leta 1916.²⁸

Decembra 1916 je bil postavljen za glavnega urednika Kijevske arheografske komisije. Rusko pravno zgodovino je predaval tudi na višjih ženskih tečajih v Kijevu in splošno pravno teorijo na kijevskem inštitutu za Bližnji vzhod.

Jasinski je bil učenec znanega ruskega pravnega zgodovinarja M. J. Vladimirskega-Budanova in, lahko bi rekli, deloma tudi njegov naslednik. Nadaljeval je tradicijo kijevske pravnozgodovinske šole. Veliko znanstvene pozornosti je namenil primerjavi pravnozgodovinskih fenomenov pri posameznih slovanskih narodih, fontologiji (nauk o virih) in še zlasti zahodno-ruskemu litvanskemu pravu.²⁹ Slednjemu je posvetil tudi večino svojih del, ki jih je napisal v Rusiji, najprej disertacijo (diplomsko nalogo z naslovom »Ustavnyja zemskija gramoty Litovsko-Russkago gosudarstva«), za katero je prejel zlato medaljo in častno denarno nagrado N. Pirogova. Sledila so še številna druga dela, med njimi »Sčislenie sutočnago vremeni v Zapadnoj Rossii i v Poljše v XVI-XVII« (1893), »Materialy po istorii Luckago Tribunala« (1899), »Luc-kij Tribunal« (razprava na temelju arhivskega gradiva, 1900), »Glavnyj Litovskij Tribunal, jego proishoždenie, sostav i funkcii« (1901, to je bila magistrska naloga, ki jo je Ruska akademija znanosti nagradila s častno nagrado).³⁰ Njegovo glavno delo iz zahodno-ruskega prava je: »Materialy po istorii sudoustrojstva i sudoproizvodstva v Zapadno-Russkom gosudarstve. Akty o panskih i kopnyh (narodnyh) sudah«. To

---

²⁸ Osebni zapiski in zapiski razgovorov Ane Benedetič.

²⁹ Polec, Janko: Mihajlu Jasinskemu v spomin. Zbornik znanstvenih razprav, 1935/36, 12, str. 1.

³⁰ Ibid., str.: 2.

delo je s pomočjo gradiva v kijevskem centralnem arhivu pisal več desetletij. Poleg omenjenih del je Jasinski objavil še več naslovov s področja ruske pravne zgodovine, med drugim: »K istorii krestjanskioh dvizenij v Rossii« (1891), »Istorija sostavlenija i istočniki Sobornago Uloženija carja Aleksieja Mihajloviča 1649« (1899), »Zakupy Russkoj Pravdy (juridičeskaja priroda zakupničestva« (1904), »Selo i vervj Ruskoj Pravdy« (1906). Zapisal in objavil je tudi več svojih predavanj, izšla so v delu z naslovom »Lekcii po vnješnej istorii russkago prava« (1896).³¹ Maja 1918 je bil po 25 letih službovanja na pravni fakulteti imenovan za zaslužnega profesorja kijevske univerze, ob tem naslovu pa je bil nosilec še petih ruskih državnih odlikovanj.

Na kijevski univerzi je predaval do 29. novembra 1919, ko je zapustil mesto, ki so ga zasedli boljševiski.

Od aprila 1885 je bil poročen z Ano Cezarsko, ki pa je tudi po revoluciji ostala v Rusiji/Sovjetski zvezi. Skupaj z očetom je v Kraljevino SHS pribežala hči Tatjana (roj. 1897) s hčerko Ano (roj. 1919), ki je bila gluhonema.³² Po prihodu v Kraljevino SHS se je Jasinski najprej nastanil v Nišu in se prijavil na tamkajšnjem vseučilišču v Subotici. Začel se je intenzivno učiti srbščino, vendar ga je beograjska pravna fakulteta, ki je dotlej sprejela že pet ruskih profesorjev, in je imela med predavatelji kar tri, ki so se ukvarjali z zgodovino prava južnih Slovanov, preusmerila in priporočila ljubljanski univerzi, ki je z veseljem povabila uglednega profesorja in pravnika. Jasinski je tako prišel v Ljubljano in pričel na ljubljanski Pravni fakulteti predavati kot prvi zastopnik novoustanovljene stolice pravne zgodovine Južnih Slovanov. 30. septembra 1920 je bil po kraljevem ukazu postavljen za kontraktualnega rednega profesorja.³³ Na svojih prvih predavanjih 8. marca 1921 je opisal razvoj vede slovanske pravne zgodovine in prišel do ugotovitve, da je prvi pogoj za uspešno znanstveno analizo slovanske pravne zgodovine nadrobna analiza pravnih zgodovin posameznih slovanskih narodov. Svoj položaj v novem okolju je primerjal s položajem Valtazarja Bogišića ob nastopu stolice za slovansko pravno zgodovino v Odesi leta 1873: Jasinski je podobno kot Bogišić v Rusiji kot pionir pričel s predavanji o pravni zgodovini Južnih Slovanov, ne samo v Ljubljani, ampak v celotni Jugoslaviji. Predmet, ki ga je predaval, je bil znanstve-

---

³¹ Ibid.

³² Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 708.

³³ Polec, Janko: Mihajlu Jasinskemu v spomin. Zbornik znanstvenih razprav, 1935/36, 12, str. 2-3. Slovenski biografski leksikon (SBL), I, str.: 389 navaja leto 1927.

no še popolnoma neobdelan, slovenskega jezika ni obvladal in v razmeroma pozni življenjski starosti se je moral vživljati v povsem novo okolje. Tako je v svojih predavanjih omenil: »Bogišić je prišel v Rusijo specialno poklican in v vzponu svoje moči: jaz pa sem prišel v Jugoslavijo prisiljen, kot begunec, truden fizično in moralno in v razmeroma ne-mladih letih, ki bi dajala pravico na popolnoma zaslužen odmor, namesto katerega pa mi je dodelila moja usoda novo in poleg tega vsiljeno delo.«³⁴ Kljub temu je Jasinski predaval na ljubljanski Pravni fakulteti še 21 semestrov, vse do aprila 1927, ko je bil imenovan za rednega profesorja, nato pa se je maja 1928 na lastno prošnjo upokojil, a v zimskem semestru 1928/29 še predaval. 2. januarja 1931 je bil nato ponovno postavljen za honorarnega profesorja pravne zgodovine Južnih Slovanov,³⁵ s predavanji pa je nato dokončno prenehal ob koncu letnega semestra leta 1933. Na ljubljanski univerzi je v srbohrvaščini predaval skozi vse semestre »Pravno zgodovino južnih Slovanov«; navadno po tri ure na teden (v zimskem semestru 1922/23, 1923/24, 1925/26 po štiri ure, v letnem semestru 1931 pa po dve). V prvem semestru svojih predavanj (1921) je predaval »Uvod v pravno zgodovino slovanskih narodov« in »Zgodovino virov jugoslovanskega prava«, pozneje je k slednji dodal še zgodovino državnega prava Srbov in Hrvatov. V zimskih semestrih 1924/25, 1926/27 in 1928/29 je ločeno predaval »Uvod v pravno zgodovino slovanskih narodov« v obsegu dveh ur tedensko. Od letnega semestra 1921 do letnega semestra 1924 je predaval »Rusko pravno zgodovino« (tri ure), v zimskem semestru 1924/25 »Starorusko kazensko pravo (XI. – XV. stol.) primerjalno s kazenskim pravom južnih Slovanov«, ki ga je kot enourno predavanje obdržal vse do letnega semestra 1926. V študijskem letu 1927/28 je predaval »Staro srbsko javno in privatno pravo po samostanskih poveljih in drugih pravnih spomenikih preddušanove dobe«. V tem predavanju je prvič prišel tudi na področje zasebnega prava iz preddušanove dobe, verjetno, kakor ugotavlja Janko Polec, pod vplivom del Fedora Taranovskega in Aleksandra Solovjeva.³⁶ Pri vajah v zimskem semestru 1921/22 je imel dve uri tedensko »Interpretacijo pravnih spomenikov Srbov in Hrvatov«; v letnih semestrih 1922/26, 1928/29 in 1931 »Interpretacijo zakonika Štefana Dušana«; v zimskih semestrih 1923/24, 1925/26 in v letnem semestru 1926 »Čitanje in interpretacijo kastavskega in veprinačkega statuta«; v zimskem semestru 1926/27 »Interpretacijo trsatskega statuta v

---

³⁴ Polec, Mihajlu Jasinskemu... str.: 3.

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid., str.: 4.

zvezi z vinodolskim zakonom«; v letnem semestru 1927 je slednjemu dodal še »Interpretacijo najvažnejših pogodb sklenjenih med srbskimi vladarji in Dubrovnikom«; v zimskem semestru 1928/29 in v letnem semestru 1929 pa je imel vaje iz »Interpretacije vinodolskega zakona«.³⁷

Razen akademskemu predavateljskemu delu je veliko energije posvetil pisanju znanstvenih razprav. Veliko znanstvenega truda je vložil v obravnavo vprašanja kastavskega in veprinskega statuta. Nanju je opozoril in o njiju objavljal že njegov učitelj Vladimirski Budanov³⁸, Karel Kadlec, s katerim je bil Jasinski tudi v Ljubljani v stalnih prijateljskih in znanstvenih stikih, pa je obdelal moščeniški statut, ki je bil kastavskemu in veprinskemu razmeroma podoben.³⁹

V Zbornikih znanstvenih razprav ljubljanske Pravne fakultete je objavil več člankov in znanstvenih razprav, povezanih s kastavskim statutom, v katerih je natančno razpravljal o času in načinu njegovega nastanka, o njegovi usodi v 17. in 18. stoletju in o pomenu dokumenta, ki ga štejemo za enega najstarejših jugoslovanskih pravnih spomenikov; lotil se je tudi problemov rokopisnih, tiskanih in znanstvenih obdelav tega statuta. Nič manj pomembna in odmevna ni bila znanstvena razprava o zakonih mesta Veprinca (Statut Veprinački). Na podlagi teh raziskav je Jasinski obravnaval prehod od ustnega običajnega prava k pisanemu pravu.⁴⁰ Leta 1929 je na bizantološkem kongresu v Beogradu predaval o vprašanju, koliko so se bizantinski pravni zborniki v praksi uporabljali kot dopolnilo Dušanovega zakonika. Nazadnje je leta 1930 v Arhivu za pravne in društvene nauke objavil razpravo »Ugovori srpskih vladara sa Dubrovnikom kao spomenici starog srpskog prava«, v kateri je točno označil te pravne vire in pokazal na sledove starih pravnih institucij, ki so v njih ohranjeni.⁴¹ S svojo previdno, toda zanesljivo sodbo je ustvaril dela trajne vrednosti, ki so precej pripomogla k poznavanju zlasti pravne zgodovine Hrvatov in drugih južnoslovanskih narodov.⁴²

Poleg ruščine je znal še srbohrvaški jezik, češčino in nemščino.

---

³⁷ Ibid.

³⁸ V Žurnalu Ministarstva narodnago prosvjesćenija, sv. CCXIII, Petrograd, 1881, 93-124. Glej. Polec, Mihajlu Jasinskemu... str.: 4.

³⁹ Polec, Mihajlu Jasinskemu... str.: 5.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

19. maja 1926 je postal državljani SHS. S hčerko in vnukinjo je živel v Mostah v Ljubljani na Zadružni ulici 18.⁴³ Do leta 1933 je Jasinski telesno tako oslabel – zlasti močno mu je pešal vid – da ni mogel več nadaljevati znanstvenega dela. Jeseni 1935 se je šel zdraviti v Niško Banjo, kjer je zbolel za pljučnico in je že tako krhkega zdravja, kot verjetno tudi od težkih življenjskih preizkušenj, v nekaj dneh umrl. Tako je prav v Nišu, ki mu je bil leta 1920 prvo zavetje v emigraciji, petnajst let pozneje Mihail Nikitič Jasinski 26. septembra 1935 našel svoje zadnje počivališče.

BIBLIOGRAFIJA:

1. Ustavnyja zemskija gramoty Litovsko-Russkago Gosudarstva. Kijevskija Universitetskija Izvestija, 1888 (delo sta odlikovala Ruska pravna fakulteta in univerzitetni svet z zlato medaljo in denarno nagrado.)
2. K istorii krestjanskih dviženij v Rossii. Volnenija krestjan Kijevskoj gubernii v 1855 g. Čtenija v istorič. Občestve Nestora-letopisca, 1890.
3. Volnenija krestjan v Kijevskoj i Poltavskoj gubernii v 1861. g. Ibid., 1891.
4. Obzor izdanij Vilenskoj Archeografičeskoj komissii. Ibid., 1893.
5. Sčislenije sutočnago vremeni v Zapadnoj Rossii i Polše v XVI-XVII v. Kijev, 1895.
6. Lekcii po vnješnej istorii russkago prava. (natisnjeno kot rokopis). Kijev, 1896.
7. Lekcii po vnješnej istorii russkago prava. (druga, precej razširjena izdaja). Kijev, 1898.
8. Istorija sostavlenija i istočniki Sobornago Uloženija cara Aleksjeja Michajlovič 1649 g. Kijev, 1899.
9. Materialy po istorii Luckago Tribunala, kijev. 1899.
10. Luckij Tribunal, kak vysšaja sudebnaja instancija dlja Volynskago, Braclavskago i Kijevskago vojevodstv v poslednej četverti XVI v. Kijev, 1900.
11. Glavnyj Litovskij Tribunal, ego proishoždenie, organizacija i kompetencija. Kijev. 1901. (delo je bilo odlikovano s častno nagrado Ruske Akademije znanosti). Kijev. 1901.
12. Zakupy Russkoj Pravdy (juridičeskaja priroda zakupničestva). Kijev, 1904.
13. Selo i verv Russkoj Pravdy. Kijev, 1906.
14. Materialy po istorii sudoustrojstva i sudoproizvodstva v Zapadno-Russkom gosudarstve. Akty o panskij i kopnyh (narodnyh) sudach XV – XVII. Kijev, 1897-1912.

---

⁴³ ZAMU IV-20/342, Personalna mapa Mihajlo Nikitič Jasinski.

15. Kaj je najpotrebnejše za slovansko primerjalno pravno zgodovino? Ljubljana, 1921. Zbornik znanstvenih razprav. Zvezek I.
16. Besedila Kastavskega, Veprinaškega in Trsatskega statutom. Ljubljana, 1923.
17. Kada i na koji način je bio sestavljen Kastavski statut? Ljubljana, 1924. Zbornik znanstvenih razprav. Zvezek III.
18. Prehod od ustnega običajnega prava k pisanemu zakonu. Ljubljana, 1925. Zbornik znanstvenih razprav. Zvezek IV.
19. Zakoni grada Veprinca (statut Veprinaški). Ljubljana, 1926. Zbornik znanstvenih razprav. Zvezek V.
20. V kakoj mjerje vizantijskie juridičeskie sborniki služili na praktikje dopolnienem k Zakoniku c. Štefana Dušana. Referat na Bizantološkem mednarodnem kongresu v Beogradu aprila 1927.
21. V spomin Vladimirju Mažuraniću. Slovenski Pravniki. 1928, april.
22. V pametj na Vladimir Mažuranić. Bolgarski »Juridički Pregled«, 1928, knjiga 4-5.
23. Iz istorije Kastavskog statuta. Zbornik znanstvenih razprav, Letn. 6 (1927/28), str. 52-72.

Aleksander Vasiljevič Maklecov

Aleksander Vasiljevič Maklecov se je rodil 3. novembra 1884 v Harkovski guberniji, v kraju Gorodnoje. Oče Vasilij je bil ravnatelj realne gimnazije v Harkovu v Donski oblasti.⁴⁴ Mati Vera, rojena Pohorov, je bila gospodinja, umrla je leta 1904, ko je imel Maklecov 20 let, oče Vasilij pa petnajst let pozneje, leta 1919.⁴⁵ Med letoma 1894 in 1902 je obiskoval humanistično gimnazijo v Penzi, po maturi pa se je najprej vpisal na filozofsko fakulteto na romanistiko, nato pa se je prepisal na pravno fakulteto v Harkovu. Pravni študij je leta 1908 zaključil z odliko, nagrajen je bil z zlato medaljo za nalogo z naslovom »Vrste krivde v kazenskem pravu«⁴⁶. Med letoma 1909 in 1912 je bil predavatelj-štipendist ministrstva prosvete v Harkovu.⁴⁷ V letih 1911 in 1912 je odlično opravil izpite na magistrskem študiju kazenskega prava in kazenskega postopka in prejel *veniam legendi* na ruskih univerzah⁴⁸ ter

---

⁴⁴ SBL, II, str.: 27.

⁴⁵ Po spominu Sonje Bohte v zapiskih Ane Benedetič.

⁴⁶ Slovenski biografski leksikon tu navaja Naklep in malomarnost kot obliki krivde. Kritično-dogmatična študija. SBL, II, str.: 27.

⁴⁷ SBL, II, str.: 27.

⁴⁸ Ibid.

začel takoj delati na pravni fakulteti harkovske univerze kot docent pri teh dveh predmetih. Do leta 1919 je predaval na harkovski univerzi, vmes pa leta 1914 odšel na študijsko potovanje v tujino, kjer je v Berlinu na tamkajšnji univerzi in inštitutu za kriminalistiko delal pod mentorstvom profesorjev F. von Liszta, J. Goldschmidta, W. Kalha in Josefa Kohlerja. Z namenom znanstvenega izpopolnjevanja je bil tudi v Pragi, Bruslju in Parizu. Zaradi izbruha prve svetovne vojne je moral zapustiti Berlin in Nemčijo. Vrnil se je v Rusijo, kjer je kot docent nadaljeval s predavateljskim poklicem. V začetku znanstvene kariere, še v Harkovu, se je začel ukvarjati predvsem z nekaterimi aktualnimi vprašanji iz materialnega in formalnega kazenskega prava kot na primer s problematiko penitenciarne prava. Bil je pristaš sociološke šole v kazenskem pravu in v kriminologiji. Hinko Lučkovnik piše, da se je Maklecov dosledno »zavzemal za induktivni sociografski študij kriminalitete s stališča domoznanstva, ker po njegovem mnenju utegne šele takšen študij ustvariti zanesljivejšo podlago za učinkovito kriminalno politiko.«⁴⁹ Posebno pozornost pa je posvetil problematiki preventivnega varstva mladine.

Od januarja 1915 do konca leta 1919 je razen na pravni fakulteti predaval še na Novo-Aleksandrijskem kmetijskem inštitutu (Institut selskoga hojzajstva i leskovodstva); od leta 1915 kot izredni, od leta 1918 pa kot redni profesor. Bil je član ruskega odseka mednarodne kriminalistične zveze (od 1910), član sveta pravniškega društva na harkovski univerzi in častni sodnik na mestnem sodišču v Harkovu. Leta 1917 je urejeval demokratska časopisa »Narodnaja Svoboda« in »Novaja Rossija«.⁵⁰

Marca 1920 je zapustil Rusijo; emigriral je v Kraljevino SHS, kjer je v letih 1920 in 1921 dobil zaposlitev kot upravnik šolskega odseka predstavništva Vseruske zveze mest v Beogradu, kjer je živel od marca leta 1920 do novembra leta 1921.⁵¹ V prvem letu po prihodu v Kraljevino SHS se je naučil srbsčine in v tem jeziku objavil nekaj člankov. Novembra 1921 je odšel v Prago, kjer je bil imenovan za profesorja kazenskega prava Ruske pravne fakultete, ki je bila leta 1922 ustanovljena pod okriljem Karlove univerze. Naučil se je češčine, se vključil v delovanje češkega pravniškega društva in kongresa češkoslovaških pravnikov, ter objavil nekaj člankov v češčini. Poleg profesure je Makle-

---

⁴⁹ Lučkovnik, Hinko: Znameniti kriminalisti in kriminologi: Aleksander Maklecov 1884-1948. Kriminalistična služba 9, 1958, str.: 294.

⁵⁰ SBL, II, str.: 27.

⁵¹ Ibid..

cov opravljaj še delo člana in tajnika izpraševalne komisije za juridične izpite. Kolikor je mogel, je ohranjal stik z Zahodom in je med leti 1921 in 1925 večkrat sodeloval s pariškimi in berlinskimi knjižnicami. V Pragi je Aleksander Maklecov intenzivno nadaljeval z znanstvenim delom na področju kazenskega prava in kriminologije, še zlasti veliko pozornosti je namenil proučevanju novega kazenskega prava v Sovjetski zvezi in novega kazenskega zakonika RSFSR iz leta 1922.⁵²

V Ljubljano je prišel na povabilo ljubljanske Pravne fakultete, ki mu je ponudila mesto pogodbenega izrednega profesorja kazenskega prava in kazensko-pravnega postopka. Na ljubljanski Pravni fakulteti so iskali nekoga, ki bi profesorja Metoda Dolenca nekoliko razbremenil predavanj iz kazenskega prava, da bi se slednji lahko dodatno posvetil raziskovanju vprašanj slovenske pravne zgodovine, in profesorja Mihail Čubinski, redni profesor za kazensko pravo v Subotici, in dr. Avgust Miřicka iz Prage, sta predlagala, naj se obrnejo na Aleksandra Maklecova.⁵³ Z delom naj bi pričel maja 1926, pogodba je bila podpisana že januarja, vendar so zapleti s pridobivanjem jugoslovanskega vizuma pričetek akademskega nastopa v Ljubljani premaknili za dva meseca. Ko so bili uvodni zapleti rešeni, se je Maklecov še v Pragi pričel učiti slovenščino, tako da je na svojem nastopnem predavanju na ljubljanski Pravni fakulteti brezhibno govoril slovensko.⁵⁴ S predavanji je pričel v šolskem letu 1926/1927, njegov predmet se je imenoval »Kazensko pravo s posebnim ozirom na kazensko politiko«, imel pa je pet ur predavanj na teden. Poleg tega je imel v istem šolskem letu še dodatna predavanja pri manj pomembnem predmetu »Zaščita dece kot problem kriminalne in socialne politike«, ki ga je v naslednjem šolskem letu nadomestil s predmetom »IX. in X. poglavje srbskega kazenskega zakonika«. Predaval je redni kurz, prav tako pa je imel predavanja tudi za podiplomske študente.⁵⁵ Z imenovanjem Aleksandra Maklecova za profesorja kazenskega prava in kriminalne politike na ljubljanski Pravni fakulteti se je za slovensko kriminološko znanost pričelo novo obdobje.⁵⁶ Med akademskim delovanjem na ljubljanski Pravni fakulteti se je

---

⁵² Lučovnik, Hinko: Znameniti kriminalisti in kriminologi: Aleksander Maklecov 1884-1948. Kriminalistična služba 9, 1958, str.: 294.

⁵³ Kušej, Gorazd: Aleksander Vasiljevič Maklecov. Zbornik znanstvenih razprav, Vol. 23, 1950, str.: VI.

⁵⁴ Ibid., str.: X.

⁵⁵ Intervju prof. dr. Katja Vodopivec, 17. april 2007.

⁵⁶ Lučovnik, Hinko: Znameniti kriminalisti in kriminologi: Aleksander Maklecov 1884-1948. Kriminalistična služba 9, 1958, str.: 293.

zlasti intenzivno ukvarjal z vprašanjem kazenskih sankcij, njihove pravne narave in notranje strukture, z vprašanjem varnostnih in vzgojno poboljševalnih ukrepov ter drugimi sorodnimi tematikami. Precej se je posvetil tudi primerjalnemu kazenskemu pravu in je s tem namenom proučeval češkoslovaško, poljsko, nemško, italijansko in francosko zakonodajo.⁵⁷

Leta 1928 je Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani sprožila postopek za imenovanje Maklecova za rednega profesorja, čemur se je odločno uprlo vodstvo Tehniške fakultete, ki je poslalo na sejo univerze izjavo, da »pod nobenim pogojem ne pristane na to, da bi prišlo imenovanje g. Maklecova za kontraktualnega rednega profesorja eventualno na račun mesta, ki bo prosto po g. Nikitinu«⁵⁸; kar naj bi bilo v skladu z dotedanjimi smernicami Univerze v Ljubljani, ki so bile postavljene na zasedanju vseučiliške komisije z dne 10. decembra 1919. Na tem zasedanju je bilo namreč izraženo mnenje, da je v primeru, ko ni primernega posameznika »z zadostno kvalifikacijo glede obsežnosti in intenzivnosti znanja ali originalnosti in uspešnosti raziskovanja ter sposobnosti za vzgojo, bolje pustiti stolicu vakantno«⁵⁹. Tehniška fakulteta naj bi tudi po odhodu red. prof. Nikitina, prav tako ruskega emigranta, še naprej potrebovala mesto pogodbenega rednega profesorja, zato ga ni želela izgubiti. Zaradi teh zapletov je Maklecov dobil mesto rednega profesorja šele 29. decembra 1930, ko je bil že državljan kraljevine Jugoslavije.

Septembra 1929 je bilo Maklecovu izdano dovoljenje za priznanje naturalizacije jugoslovanskega državljanstva, 17. oktobra istega leta je prisegel in s tem postal državljan kraljevine Jugoslavije. Od leta 1929 dalje je bil tajnik in kasneje, tik pred drugo svetovno vojno, tudi predsednik⁶⁰ Ruske Matice v Ljubljani ter član raznih ruskih znanstvenih društev v emigraciji.⁶¹ Bil je tudi član društva Pravniki v Ljubljani, pod-

---

⁵⁷ Ibid., str.: 296.

⁵⁸ ZAMU IV - 34/549, Personalna mapa Aleksander Vasiljevič Maklecov.

⁵⁹ Benedetič, A., Poti do univerze: 1848-1898-1909-1919, Studia humanitatis, Ljubljana 1999, str.: 283. Možno je tudi, da je Maklecov prišel v Ljubljano kot magister in ne doktor – tako se spominja njegova nekdanja študentka prof. dr. Katja Vodopivec, utemeljiteljica kriminološke znanosti v Sloveniji, ki se je na študij prava vpisala leta 1936 in je decembra 1943 kot ena prvih doktorirala z disertacijo prav pri profesorju Maklecovu. Zanimivo je, da tega dejstva v polemiki ob proceduri nihče ni navedel, K. Vodopivec domneva, da je bil naziv magister v Rusiji morda celo višji od doktorskega. Intervju prof. dr. Katja Vodopivec, 17. april 2007.

⁶⁰ Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 713.

⁶¹ SBL, II, str.: 27.

predsednik kriminalističnega društva v Ljubljani, član frankoruskega inštituta v Parizu in kriminalno-biološkega društva v Gradcu.⁶²

Predavanja profesorja Aleksandra Maklecova so se pričela v letnem semestru 1927, predaval pa je naslednje predmete: »Kazensko pravo s posebnim ozirom na kriminalno politiko«, »Zaščita dece kot problem kriminalne in socialne politike«, »Kazensko pravo – posebni del«, »Kazensko pravo (posebni del: zločini zoper pravne dobrine osebne svobode in spolne celovitosti)«, »Kazensko pravo – občī del«, »Mladoletniki v kazenskem pravu«, »Kazniva dejanja zoper imovino«, »Občī del kazenskega zakonika«, »Posebni del: Kazniva dejanja zoper imovino«, »Kazniva dejanja zoper javno moralo«, »Zločinstvenost mladine kot problem sodobne kriminologije«. V zimskih semestrih je predaval še: »Kazniva dejanja zoper osebno prostost in varnost«, »Izbrana poglavja iz kriminologije«, »Osnovna načela kriminalne sociologije«, »Kazensko pravo kraljevine Jugoslavije«, »Uvod v kriminologijo«, »Občī del materialnega kazenskega prava«, »Zločin in zločinec v moderni doktrini kazenskega prava in kriminologije«, »Seminarske vaje iz kazenskega prava tako materialnega kot formalnega«, »Kazensko pravo Federativne ljudske republike Jugoslavije«.

Od 24. januarja 1937 je bil poročen z Lilijano (roj. 1897), Slovenko, ki je bila doma iz Lokev na Krasu v tedanji Italiji, in je bila od leta 1936 pravnomočno razvezana od prvega moža Edmunda Caharije. Že po prvi poroki je prevzela pravoslavno veroizpoved. Lilijana Maklecova je bila od leta 1941 partizanska aktivistka, leta 1943 je bila tudi aretirana in izročena vojaškemu sodišču. Med italijansko in nato nemško okupacijo je bil po lastnih izjavah Maklecev večkrat zaslišan na fašistični kvesturi in na domobranski policiji – gotovo v zvezi z delovanjem njegove žene, pa tudi sam je leta 1943 pomagal pri organizaciji pomoči otrokom partizanov.

Iz opisov njegovih nekdanjih študentov je videti, da je bil Maklecov človek levih nazorov, s soprogo nista imela otrok in sta se oba pogumno in brez strahu upirala okupatorskemu nasilju. Žena Lilijana je bila elegantna in lepa gospa, tudi razgledana, brala in poznala je dela svojega soproga, nemara je bila tudi sama univerzitetno izobražena. Maklecova se tisti, ki so ga poznali, spominjajo tudi kot človeka pesniškega duha, ki je prevajal Puškina v slovenščino, tu in tam je menda kje izšel kak prevod⁶³, znano je tudi, da je zbiral slovenske prevode Puškinovih

---

⁶² Lučovnik, Hinko: Znameniti kriminalisti in kriminologi: Aleksander Maklecov 1884-1948. Kriminalistična služba 9, 1958, str.: 294.

⁶³ Intervju prof. dr. Katja Vodopivec, 17. april 2007.

pesmi in se ukvarjal z glasbo.⁶⁴ Še med delovanjem na harkovski univerzi je objavil nekaj svojih liričnih pesmi in prevode iz francoske poezije, zlasti Baudelaira in Verlaina. Prevedel je tudi nekatera Prešernova dela v ruščino, med drugim »Sonete nesreče«, sonet »Momento mori«, »Zdravljico«, »Pevcu«, »Slovo od mladosti« in »Neiztrohnjeno srce«, pa tudi nekaj pesmi Simona Gregorčiča, Simona Jenka, Frana Levstika, Josipa Murna-Aleksandrova, Dragotina Ketteja, Antona Aškerca, Ivana Cankarja, Otona Župančiča, Alojza Gradnika, Srečka Kosovela, Vojislava Moleta, Toneta Seliškarja, Pavla Golia, Vide Taufer, Mileta Klopčiča, Mateja Bora, Iga Grudna in Karla Destovnika-Kajuha.⁶⁵ Bil je zelo uglajen, miren in izredno razgledan človek.⁶⁶ Po naravi skromen, ni hotel prevzeti nobenih častnih funkcij in tako kljub željam fakultetnega sveta, da bi ga imenovali za dekana Pravne fakultete, te institucije ni nikoli vodil.⁶⁷

Predaval je v slovenščini, njegova predavanja so bila živahna in zelo dobro obiskana; poprej je bilo pravo pusto, z Maklecovom pa je študij prava v Ljubljani dobil drugačen obraz in menda sta na njegovih predavanjih v eni klopi sedela po dva študenta. Bil je prvi, ki je pri nas predaval kriminologijo, je avtor prvih skript s tega področja v slovenščini, predvsem pa je uvedel povsem nov in drug pristop k pravu, ki ga je razumel in podajal kot multidisciplinarno vedo. Prav prelomna novost je bila, da ga je v pravu zanimal človek in ne pravni predpisi, za kar je med svojimi študenti našel veliko razumevanja in so mu številni sledili.⁶⁸ Skupaj s profesorjem Dolencem sta leta 1934 izdala učbenik »Sistem celokupnega kazenskega prava Kraljevine Jugoslavije«, ki je nato leta 1935 izšel v srbohrvaškem jeziku tudi v Beogradu.⁶⁹

Po koncu vojne je bil z odlokom ministra prosvete Narodne vlade Slovenije z dne 24. julija 1945 postavljen na dotedanje službeno mesto, izvoljen pa je bil tudi za člana univerzitetnega senata kot zastopnik Pravne fakultete. Od septembra 1945 je delal kot prevajalec uradne dokumentacije v zvezi z vprašanjem Trsta, Slovenskega Primorja in Koroške iz ruščine v slovenščino. Na predlog pravosodnega ministrstva je izde-

---

⁶⁴ Enciklopedija Slovenije, 6, Mladinska knjiga, Ljubljana 1992, str. 379.

⁶⁵ Kušej, Gorazd: Aleksander Vasiljevič Maklecov. Zbornik znanstvenih razprav, Vol. 23, 1950, str.: XXII.

⁶⁶ Razgovor z Dimitrijem Ivanovom 1. junij 2007 in Arsenom Brčićem 8. junij 2007.

⁶⁷ Kušej, Gorazd: Aleksander Vasiljevič Maklecov. Zbornik znanstvenih razprav, Vol. 23, 1950, str.: XXI.

⁶⁸ Intervju prof. dr. Katja Vodopivec, 17. april 2007.

⁶⁹ Lučovnik, Hinko: Znameniti kriminalisti in kriminologi: Aleksander Maklecov 1884-1948. Kriminalistična služba 9, 1958, str.: 297.

lal mnenja o osnutku kazenskega zakonika in o organizaciji mladinske zaščite. Bil je član terenske sekcije OF na Pravni fakulteti in znanstvene podkomisije sindikalne podružnice prosvetnih delavcev na univerzi.

Od leta 1908 do leta 1947 je objavil okrog 150 znanstvenih del s področja kazenskega prava in kriminologije v kar desetih jezikih: ruščini, slovenščini, srbohrvaščini, češčini, bolgarščini, francoščini, angleščini, nemščini, italijanščini in španščini.⁷⁰ Njegovi referati so bili objavljeni v poročilih mednarodnih kongresov za kazensko pravo v Parizu, Rimu in Berlinu, v poročilih mednarodnega sociološkega kongresa v Bukarešti in kongresa ruskih znanstvenikov v Beogradu.⁷¹ Umrl je 7. septembra 1948 v Ljubljani.⁷²

BIBLIOGRAFIJA:

1. Formi vinovnosti v ugovnom prave. 1908 /Oblike krivde v kazenskem pravu/ /Ruski/.
2. K voprosu o formaf vinovnosti v ugovnom prave. »Žurnal ugovnogo prava i procesa«. 1913. /K vprašanju oblik krivde v kazenskem pravu/ /Ruski/.
3. Uglovnoje pravo : a/ učenje o nakazaniji; b/ osobennaja čast ugovnoga prava. »Narodna enciklopedija naučnuh i prikladnih znanih. 1913. /Kazensko pravo: a/nauk o kazenskih sredstvih; b/poseben del kazenskega prava/ /Ruski/.
4. Institut pravoporaženj v novejših zakonodatelnih projektah. »Juridičeskij Vestnik« /Moskava/ 1915. /Institucija izgube časti in pravic v novejših načrtih/ /Ruski/.
5. K voprosu o juridičeskoj ocenke huligonstva. »Juridičeskij Vestnik«. 1913 /Vprašanje pravne kvalifikacije t. zv. Huliganstva/ /Ruski/.
6. Novaja tjuremnaja instrukcija. Ibid. 1916 /Novi predpisi za izvrševanje kazni na prostosti/ /Ruski/.
7. Ugolovnoje pravo posle vojni. »Trudi ruskih učenih zagranicej«. T. II Berlin. 1923 /Kazensko pravo po svetovni vojni/ /Ruski/.
8. Pamjati prof. N. S. Taganceva. »Russkaja Misly«. 1923. Knj. I-II. /Nekrolog ruskega kriminalista prof. N. S. Taganceva/ /Ruski/.
9. Uglovnoje pravo i ugovnij process. Bibliografičeskij obzor. »Trudi komiteta ruskoj knjigi2. Praga. 1924. /Kazensko pravo in kazenskopravno postopanje. Bibliografični pregled/ /Ruski/.

---

⁷⁰ ZAMU IV - 34/549.

⁷¹ Lučovnik, Hinko: Znameniti kriminalisti in kriminologi: Aleksander Maklecov 1884-1948. Kriminalistična služba 9, 1958, str.: 294.

⁷² Enciklopedija Slovenije, 6, Mladinska knjiga, Ljubljana 1992, str. 379

10. Sovjetski Uголовniji kodeks. »Russkaj Misly«. 1923. Knj. III-V. /Sovjetski kazenski zakonik/ /Ruski/.
11. Uголовnoje pravo Sovjetskoj Rossiji. Sbornik : »Pravo Sovjetskoj Rossiji«. T. II. Praga. 1925. /Kazensko pravo Sovjetkse Rusije/ /Ruski/.
12. Klassvoje načalo v sovjetskem uголовnom prave. Časopis »Pravo i hozjajstvo«. Paris. 1925. /Razredno načelo v sovjetskem kazenskem pravu/ /Ruski/.
13. Iz zametok o kassacionom sude. »Juridičeskij Vestnik«. 1913. /Nekaj pripomb o kasacijskem sodišču/ /Ruski/.
14. Komentarij k Ustavu uголовnoga sudoproizvodstva. Oddeli: sudobnije prikazi. Kassacionnoje obžalovanije. Proizvodstvo po vozobnovljeniju uголовnih del. »Sistematičeskij komentarij k Ustavu uголовnoga sudoproizvodstva« pod red. prof. M. N. Geneta. T. II i V. Moskva 1914-1916 /Komentar nekaterih poglavij ruskega kazensko-pravdnega reda/ /Ruski/.
15. Ohrana detstva in detskoj prestupnost. Kurs lekcij. /Litogr./ Praga. 1925. /Zaščita mladine in mladinsko zločinstvo. Predavanja/ /Ruski/.
16. Ohrana detstva, kak socialnaja problema sovremennosti. Petrograd. 1917. /Zaščita mladine kot aktualen socijalni problem/ /Ruski/.
17. F. W. Förster. K haranteristike jego vozzrenij v oblasti obščej i kriminalnoj pedagogiki. »Russkaja škola za rubežom«. Praga. 1923. knj. 2-3. /F. W. Försterjev nauk o splošni in kriminalni pedagogiki/ /Ruski/.
18. K probleme školnogo nakazanija /Ibid., knj. 4. /Problem šolske kazni/ /Ruski/.
19. Detskaja bezprizornost i borba s njej v sovjetski Rosiji. Ubid., knj. 5-6. /Mladinska zanemarjenost v Sovj. Rusiji/ /Ruski/.
20. Ohrana detstva i meri borbi s bezprizornostjo i prestupnostjo molodeži. Sbornik »Pravo Sovjetskoj Rosiji«. T. I. Praga. 1925. /Zaščita mladine in boj zoper mladinsko zanemarjenost in zločinstvo/ /Ruski/.
21. Novejšeje zakonodatelstvo ob ohrane detstva v Germanii. »Ruskaja škola za rubežom«. 1924, N. 10-11. 1925., N 13-14. Praga. /Novejša nemška zakonodaja o zaščiti mladine/ /Ruski/.
22. Novija dannija o položenije bezprizornih detej v sovj. Rossiji. Ibid. 1925, N. 12. /Novejši podatki o položaju zanemarijene mladine v Sovjetski Rusiji/ /Ruski/.
23. Osobij sud dla maloletnih v Harkove. Žurnal Ministerstva Justicij /Posebno mladinsko sodišče v Harkoyu/ /Ruski/.
24. Sociolnoje popečenije o detjah v Čehoslovački Respublike. Praga. 1926. /Socijalno skrbstvo za mladino v Čehoslovački republiki/ /Ruski/.
25. Ruskij juridičeskij fakultet v Prage i obščija zadači juridičeskag obrazovanija russkoj malodeži zagranicaj. Berlin. 1923. /ruska juridična faulteta v Pragi/ /Ruski/.

26. Zaštita dece v Rusiji. »Policija« /Beograd. 1920, br. 15-18.
27. Ruska žena i revolucija. »Nova Evropa« /Zagreb/ 1922, knj. IV. Br. 1.
28. Ruska emigracija /Fakta i misli/. »Nova Evropa«. /Zagreb/. 1922. knj. VI, br. 8.
29. Novodobny razvoj trestniho zakonodarstvi v Rusku. »Pravnik«. Praha. Ročnik 62, Sešit. I. 1923.
30. Za prof. dr. N. S. Tagancevem. Ibid. Ročnik 62, sešit. 12. 1923.
31. Tridni princip v sovetsem trestnim pravu »Pritomnost« /Praha/. 1920, čis. 37.
32. Das Stragrecht Sowjetrusslands. /«Das Recht Sowjetrusslands«, herausgegeben von A. Maklezow, N. Timaschew, N. Alexejeu und S. Sawadsky. Verlag von Mohr /Paul Siebeck/. Tübingen. 1925.
33. Der Schutz der Minderjährige und die Bekämpfung der Kriminalität und Verwahrlosung Jugendlicher. /ibid./.
34. The Ukrainian question through Serbian eyes. »New Russia« /London/ 1920. Vol. II, N 26 July.
35. Po imenovanju za kontraktualnega izrednega profesorja na juridični fakulteti v Ljubljani:
36. Zaščita dece kot problem kriminalne in socialne politike. »slovenski pravnik«. 1927. Št. 1-2.
37. Pogoji nevračunljivosti v načrtu za edinstveni kazenski zakonik kraljevine S.H.S. »Slovenski pravnik«. 1928, št. 5-8.
38. Zmanjšana vračunljivost v načrtu za edinstveni kazenski zakonik kraljevine S.H.S. »Zbornik znanstvenih razprav.« L. VI. /1927-1928/.
39. Borba protiv dečje zanemarjenosti u savremenoj Rusiji. »Policija« /Beograd/. 1928, maj.
40. Borba s detskoj bezprizornostjo v S.S.S.R. Praga. 1927. /Ruski/.
41. Iz ruskoj kriminologičeskoj literaturi o detjah. »Russkaja škola za rubežom«. 1926, knj. 21-22. /Iz ruske kriminološke literature o deci/ /Ruski/.
42. Borba s bulvarnoj i grjaznoj literaturaj v savremenoj Germaniji. »Ruskaja škola za rubežom«. 1928, knj. 26. /Borba zoper ničvredno in umazano slovstvo v sodobni Nemčiji/ /Ruski/.
43. Žena in zločin. Juridična fakulteta, Ljubljana, 1944.
44. Tisk in zločin : (kriminalno – etimološka študija). Juridična fakulteta, [Ljubljana], 1941.
45. Personalistična smer v sodobnem kazenskem pravu. S. n., Ljubljana, 1943.
46. Zakonik o sodnem kazenskem postopanju s kratkimi pojasnili.: S.n., Ljubljani, 1938. (Metod Dolenc soavtor)
47. Značilne posebnosti italijanskega kazenskega zakonika z dne 19.oktobra 1930. [La particolarita del Codice Penale Italiano del 19 ottobre 1930.]. S.n., Ljubljana, 1942.

48. Zakon in rodbina v sedanji Rusiji. [Jugoslav. Tisk.], [Ljubljana], [1937].
49. Zadaci i metode izučavanja kriminaliteta u Jugoslaviji. Št. Privrednik, Beograd, 1939.
50. Vračunljivost, krivda in nevarnost. [avec un sommaire en français.]. S.n., Ljubljana, 1940.
51. Trializem sankcija u jugoslovenskom krivičnom pravu. S.n., Beograd, 1934.
52. Tipologija zločincev. Tisk. Slovenija, Ljubljana, 1938.
53. Tipologija zločinaca u modernom zakonodavstvu. [Št. Privrednik], Beograd, 1938.
54. Strafrechtsnovelle in Jugoslavien. [de Gruyter], [Berlin], [1934].
55. Statika i dinamika u tipologiji zločinaca. [S.n.], Beograd, 1939.
56. Psihoanaliza in kazensko pravo. Deln. Tisk., Ljubljana, 1931.
57. Preosnova kazenskega prava na Poljskem. [Obči del poljskega Kazenskega zakonika iz l. 1932.]. [T. Globus], [Beograd], [1934].
58. Pravna narava prisilne objave sodbe. [Avec un sommaire français.]. [S.n.], Ljubljana, 1935.
59. Položenie malolétnich v ugovolnom pravě Jugoslavii. T. Politiky, Praze, 1937.
60. Pogoji nevračunljivosti v načrtu za edinstveni kazenski zakonik Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nar. Tisk., Ljubljana, 1928.
61. Očevalne odredbe v sistemu modernega prava. ["narodna Tisk."], Ljubljana, 1932.
62. Novi čehoslovaški načrt kazenskega zakonika iz leta 1937. J. Blasnika Nasl., Ljubljana, 1937.
63. Nekoliko primedaba ka Projektu zakona o istupima. Št. Napredak, Beograd, 1938.
64. Mere bezbednosti u novom nemačkom zakonodavstvu i u jugoslovenskom krivičnom zakoniku. [Št. Privrednik], Beograd, 1936.
65. Mere bezbednosti u Francuskom projektu krivičnog zakonika 1934 godine. [Jugoslav. Tisk.], [Ljubljana], [1937].
66. Marriage and The Family in Soviet Russia. [S.n.], [London], 1939.
67. Literatur. Jugoslawien. Stanko Frank: Das Strafrecht. /Referat./ C. Heymann, Berlin, [1937].
68. Ličnost prestupnika v sovremennom ugovolnom pravě. [S.n.], Praga, 1931.
69. Krivična dela protiv javnog morala u Krivičnome zakoniku Kr. Jugoslavije. Št. Privrednik, Beograd, 1930.
70. Kriterijum opasnosti izvršioa u savremenom krivičnom pravu. Št. Privrednik, Beograd, 1934.
71. Kriminalno-pedagoški smotri v mladinskem pravu. Nar. Tisk., Ljubljana, 1929.
72. Kriminalna sociologija in etika. J. Blasnika Nasl., Ljubljana, 1936.

73. Kriminalna etiologija. / L'Étiologie criminelle./. [T. Slovenija], Ljubljana, 1939.
74. Kriminaliteta in domoznanstvo. [Marib. Tisk.], [Maribor], [1939].
75. Kazenskopravna veda in kriminologija. /La science du droit pénal et la criminologie/. T. Slovenija, Ljubljana, 1937.
76. Jugoslovanska judikatura o očevalnih odredbah. [Avec un sommaire français.]. T. Slovenija, Ljubljana, 1936.
77. Jugoslawien. [Bericht.]. [de Gruyter], [Berlin], [1940].
78. Jugoslawien. die Rechtsprechung zum Strafgesetzbuch v.27.Januar 1929. – Literatur. C. Heymann, Berlin, [1934].
79. Interpretacija kazenskega zakona v jugoslovanski sodni praksi. [Akademija znanosti in umetnosti], Ljubljana, 1941.
80. Der strafrechtliche Schutz des Staates in Jugoslawien. Carl Heymanns, Berlin, [1936].
81. Brak i sem'ja v sovětskoj Rossii. [S.n.], Ljubljana, 1937.
82. Biološki pravac u modernoj kriminologiji. Št. Privrednik, Beograd, 1932.
83. Analogija v kazenskem pravu. Nar. Tisk., Ljubljana, 1935.
84. Sistem celokupnega kazenska prava kraljevine Jugoslavije. Tiskovna Zadruga, Ljubljana, 1934. (Metod Dolenc soavtor)
85. O pojmu in nalogah kriminalne politike. (La notion et les problemes de la politique criminelle.). Tisk. Slovenija, Ljubljana, 1934.
86. Kriminološki instituti drugod in pri nas. (Nekoliko misli o priliki 25-letnice Graškega kriminološkega instituta). J. Blasnika Nasl., Ljubljana, 1937.
87. Dr. Mihael Kamin. Pamjati slovenskogo psihiatra i kriminologa Dr. Mihaila Kamina. [S. n.], Ljubljana, 1946.
88. Prof. Br. M. P. Čubinskij a jeho vědecká práce v odboru kriminologie. [S. n.], [Praga], [1934].
89. Idejnyja osnovy reformy ugolovnago prava v Čehoslovakii. [S. n.], [Praga], [1929].
90. Das Strafrecht. [S. n.], [Tübingen], [1925].
91. Personalistična smer v sodobnem kazenskem pravu. [S. n.], Ljubljana, 1943.
92. Naše novo kazensko pravo in njegove vodilne ideje. [S. n.], Ljubljana, 1948.
93. Kriminalna geografija kot kriminološki problem. (S kratkim vsebinskim povzetkom v ruskem jeziku.). [S. n.], Ljubljana, 1948.
94. Življenski pojavi in vzroki mladinske zločinstvenosti. Žiznennye formy i pričiny prestupnosti v detskom i junošeskom vozraste. [:Kratkoe soderžanie.] [cir.][Odlomek iz uvoda v kriminologijo.]. [S. n.], Ljubljana, 1946.
95. Problema prestuplenija i psihoanaliz. [S. n.], Praga, 1931.

96. Osebnost zločinca v modernem kazenskem pravu s posebnim ozirom na kazenski zakonik kraljevine Jugoslavije. [S. n.], [Ljubljana], 1930.
97. Novejše germanskoe zakonodatel'stvo ob ohrane detstva. Očerok vtoroj. [S. n.], [Praga], [1925].
98. Pravovaja ohrana molodeži v Čehoslovackoj Respublike. [S. n.], Praga, 1929.
99. Social'noe popečenje o detjah v Čehoslovackoj Respublike. [S. n.], Praga, 1926.
100. Der Schutz der Minderjährigen und die Bekämpfung der Kriminalität und der Verwahrlosung Jugendlicher. [S. n.], [Tübingen], [1925].
101. Problema prestuplenija v ruskoj hudožestvennoj literature. [S. n.], [Belgrad], [1931].
102. Novo kazensko pravo Kraljevine SHS. [S. n.], Ljubljana, 1929.

Evgen Vasiljevič Spektorski

Spektorski je eno največjih imen ljubljanske univerze – preden je prišel v Ljubljano, je bil rektor na kijevski univerzi.⁷³ Rodil se je 15. oktobra leta 1875 v kraju Ostrog v Volinski oblasti očetu Vasiliju Spektorskemu, nekdanjemu sodniku, in Sofiji, rojeni Kraft. Po rodu so bili iz sedanje Poljske. Po končani gimnaziji se je leta 1893 vpisal na pravno fakulteto varšavske univerze, kjer je leta 1897 diplomiral. S pomočjo štipendije se je v letih 1901 in 1902 dodatno izpopolnjeval v Berlinu, Heidelbergu in Parizu.⁷⁴ Leta 1903 je postal docent na pravni fakulteti v Varšavi, leta 1911 pa je napredoval v izrednega profesorja. Leta 1914 je bil premeščen na kijevsko univerzo. Doktorat iz državnega prava je opravil v Moskvi leta 1917 in že istega leta postal na kijevski univerzi redni profesor, leta 1918 pa tudi rektor.

Po priselitvi v Kraljevino SHS je leta 1920 postal pogodbeni profesor pravne fakultete v Beogradu, tam je maja leta 1920 postal prvi predsednik Združenja ruskih znanstvenikov v Jugoslaviji.⁷⁵ Nato je leta

---

⁷³ V predstavitvi njegovega nekdanjega študenta prof. dr. Milana Komarja ob imenovanju za častnega senatorja Univerze v Ljubljani, je dekan Teološke fakultete prof. dr. Bogdan Kolar o Spektorskem dejal, da je bil »zadnji nekomunistični rektor kijevske univerze«. Vestnik, Univerza v Ljubljani, Letnik 37, leto 2006, št. 1-2/2006, str. 13.

⁷⁴ SBL, III, str.: 422.

⁷⁵ Milenković, Toma (1996): Občestvo ruskih učenih v Jugoslavii 1920-1941. Russkaja emigracija v Jugoslavii, Indrik, Moskva, str. 137. Za člana predsedstva je bil izvoljen An. D. Bilimovič, matematik.

1924 na povabilo Ruske pravne fakultete odšel v Prago, kjer je postal predavatelj in dekan te šole, leta 1927 pa je bil en semester pogodbeni profesor tudi na pravni fakulteti Karlove univerze v Pragi. Julija 1928 najdemo Spektorskega ponovno na pravni fakulteti v Beogradu; sprva kot honorarnega, nato pa kot kontraktualnega profesorja.⁷⁶ Leta 1930 je ponovno zapustil beograjsko univerzo in odpotoval v Ljubljano, kjer je konec novembra (24. 11. 1930) dobil mesto pogodbenega rednega profesorja na Pravni fakulteti.

Na Pravni fakulteti v Ljubljani je predaval »Ustavnopravno vedo«, »Pravno filozofijo« in »Pravno sociologijo«, poleg tega je imel še »Seminar iz javnega prava«. Leta 1933, ko mu je potekla prva triletna pogodba, je Spektorski zaprosil za podaljšanje; postopek se je zapletel, verjetno bolj zaradi proceduralne okornosti kot zaradi namernega zavračevanja. Obnovitev pogodbe je tako dosegel šele konec januarja 1934. Med dokaj pogostim dopisovanjem in urgiranjem za hitrejše reševanje postopka je bil Spektorski pomotoma imenovan za profesorja ruščine, ker je bil pač Rus, in so pozneje ta spodrselj popravili. Pogodbo rednega profesorja na Pravni fakulteti so nato redno podaljševali do avgusta 1945, ko je bil Spektorski z odlokom Narodne vlade za Slovenijo odstavljen s tega položaja.

Na seznamu predavanj Univerze v Ljubljani zasledimo profesorja Evgena Spektorskega prvič v poletnem semestru 1931: kot kontraktualnega rednega profesorja, ki je predaval predmete »Pravna filozofija«, »Ustavnopravna veda in seminar«, »Seminar javnega prava«. Tako je bilo vse do zimskega semestra 1936/37, ko je imel na seznamu predmete »Ustavnopravna veda«, »Seminar javnega prava«, »Uvod v sociologijo«, v zimskem semestru 1939/40 »Uvod v sociologijo«, »Politična sociologija«, »Vaje iz sociologije« in v zimskem semestru 1941/42 predmete »Pravna enciklopedija«, »Uvod v sociologijo« in »Metodologija socialnih ved«.

Evgen Spektorski je bil nosilec več odlikovanj: reda sv. Stanislava III. stopnje, jugoslovanskega reda sv. Save II. stopnje in ruskega reda sv. Ane III. stopnje.⁷⁷ Decembra 1930 je bil imenovan za dopisnega člana slovanskega inštituta v Pragi, marca 1934 pa je bil izvoljen za dopisnega člana Srbske kraljevske akademije. Med svojim razmeroma kratkim bivanjem v Ljubljani je postal tudi sekretar in nato predsednik

---

⁷⁶ SBL, III, str.: 422.

⁷⁷ ZAMU IV - 60/902, Personalna mapa Evgen Vasiljevič Spektorski.

Ruske Maticе⁷⁸. Predsedniško mesto je prevzel po Aleksandru Bilimoviču leta 1930. Bil je predsednik 2. in 3. kongresa Ruskih akademskih društev, v Pragi leta 1922 in Beogradu leta 1928⁷⁹, prvi predsednik v Beogradu ustanovljenega Društva ruskih znanstvenikov v Kraljevini SHS⁸⁰ in predsednik Slovenskega društva filozofije prava in sociologije v Ljubljani.⁸¹

Kot je razvidno iz izredno obsežne korespondence, ki jo je zapustil, je bil Spektorski vpliven član ruske emigracije in mednarodno uveljavljen znanstvenik: dopisoval si je s številnimi ruskimi emigranti vseh družbenih in izobrazbenih profilov. Dobival je veliko prošenj za delo in zlasti veliko prošenj za priporočila za delo, tudi od Slovencev. Med njimi je tudi pismo javnega notarja iz Litije Ivana Grašiča, ki je Spektorskega prosil, naj posreduje pri vplivnih prijateljih v Ljubljani in Beogradu, da bi dobil notarsko mesto v Ljubljani, češ da se tam šolajo njegovi otroci.⁸² Ohranjeno je veliko korespondence z ruskimi emigranti na Češkoslovaškem, kjer je Spektorski nekaj časa bival in poučeval, imel je, na primer, bogato korespondenco s profesorjem Vladimirjem Francevom, ki se v pismu iz junija 1928 pritožuje, da študentje Ruske univerze v Pragi, ki so jo Čehi ustanovili na pobudo številne ruske emigracije, ne obiskujejo predavanj.⁸³ Vzrok za to naj bi bilo pomanjkanje

---

⁷⁸ Na pomembni položajih znotraj Ruske maticе so bili tudi drugi ruski profesorji in intelektualci (poleg Bilimoviča in Spektorskega, še Kopylov in Maklecov). Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, Ruska društva in organizacije v LRS 1921-1945.

⁷⁹ Drugi viri navajajo Spektorskega kot predsednika organizacijskega odbora, predsednik pa naj bi bil Vladimir Korenčevski. AS 1931, t.e. 1053, Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, Ruska društva in organizacije v LRS 1921-1945, str.: 162.

⁸⁰ Društvo ruskih znanstvenikov v Kraljevini SHS je nemoteno delovalo do avgusta 1921, ko se je razcepilo zaradi nestrinjanja večine s kandidaturom L. Tauber-ja in I. Šapšala za delegatski mesti, ker sta bila židovskega rodu. Temu se je uprl bolj liberalen del znotraj društva pod vodstvom profesorja Teodorja Taranovskega in M. Čubinskega (oba Pravna fakulteta Univerze v Beogradu), ki so osnovali novo društvo Ruska akademska skupina v Kraljevini SHS. Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 157.

⁸¹ O tem podatku nimamo arhivske potrditve, navajamo le internetni vir: Evgen Spektorsky (<http://aleho.narod.ru/book/spektorsky.htm>; dostopno dne: 18. 4. 2007).

⁸² Arhiv Republike Slovenije, Evgen Spektorsky, AS 1901, Pismo Ivana Grašiča Evgenu Spektorskemu z dne 22. 5. 1938.

⁸³ AS 1901, Pismo profesorja Vladimira Franceva Evgenu Spektorskemu z dne 21. 6. 1928. Po češkem zgledu so tudi v Kraljevini SHS ustanovili rusko ljudsko univerzo, in sicer v Beogradu. Delovati je pričela leta 1922, predavanja so potekala v eni učilnici beogradske univerze ob nedeljah. Študij je bil brezplačen. Med leti 1925 in 1927 je bilo izpeljanih 46 predavanj s strani 22 predavateljev. Poleg tega so v tem okviru prirejali

dobrih predavateljev, ki naj bi se bolj kot z akademskim delom ukvarjali s spletkami in pridobivanjem denarja ter se izogibali vsakršnim odgovornostim. Poleg tega naj bi vzdrušje na Češkoslovaškem ne bilo tako naklonjeno Rusom, kot bi se dalo razbrati iz javne politike. Ruse naj bi zlasti motilo nenehno ponašanje Čehov, da so sprejeli ruske emigrante s posebno velikodušnostjo.⁸⁴ Poleg ustaljenih stikov z ruskimi emigranti na Češkoslovaškem, v Jugoslaviji in na Poljskem je imel Spektorski stike tudi z ruskimi emigranti in znanstveniki v Franciji in Švici in celo v ZDA. V prvi polovici leta 1939 je bil v pogostih pisemskih stikih s Hughom W. Babbom, ki je bil predstojnik pravne fakultete bostonske univerze, in mu je tudi poslal svojo knjigo »Tri pravne teorije«. Da je bil Spektorski kot znanstvenik znan tudi v ZDA, bi lahko sklepali tudi iz dopisovanja z The Rockefeller Foundation, v katerem je priporočil, da bi profesor Boris Furlan⁸⁵ z ljubljanske Pravne fakultete pridobil štipendijo Rockefellerjeve fundacije za financiranje bivanja v Angliji in Ameriki, kjer naj bi se podrobneje seznanil z anglosaksonskim pravnim sistemom.⁸⁶

V zapuščini profesorja Spektorskega sta se ohranila dva dnevnikarja iz obdobja med 16. oktobrom 1930 in 28. januarjem 1932, torej iz prvih dveh let bivanja v Ljubljani, kar nam daje lep vpogled v občutke in videnja ruskih predavateljev in intelektualcev, ki so se na tak ali drugačen način znašli v emigraciji v Ljubljani. 23. novembra 1930 se je Spektorski nastanil v Ljubljani, 1. februarja 1931 je v dnevnik zapisal, da je »katoliška ljubljanska univerza« razglasila za častnega doktorja »masona« Masaryka, tedanjega češkega predsednika. Pri Slovencih je, kot piše, hitro opazil določen separatizem, z zaskrbljenostjo je spremljal vzpon nacizma in fašizma ter širjenja komunizma tudi v Slovenijo. Po mnenju Aleksandra Skaze, ki je njegov dnevnik prevedel oziroma povzel, zasledimo pri Spektorskem poseben, izrazito nihajoč odnos do Ju-

---

tudi razne tečaje in koncerte. Predavanja in tečaji so bili dobro obiskani in se jih je udeleževalo tudi do 45 oziroma 55 slušateljev. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev je bila ruska ljudska univerza leta 1927 ukinjena. Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 168.

⁸⁴ AS 1901, Pismo profesorja Vladimira Franceva Evgenu Spektorskemu z dne 8. 3. 1928.

⁸⁵ Boris Furlan, predavatelj na ljubljanski pravni fakulteti, je bil po vojni na t.i. Nagodetovem procesu 12. avgusta 1947 skupaj s Črtomirjem Nagodetom obsojen zaradi domnevnega sodelovanja z zahodnimi obveščevalnimi službami in ustreljen. Hkrati je bil prav tako na smrt obsojen tudi Ljubo Sirc, ki so mu kazen kasneje spremenili in mu dosodili dolgoletno zaporno kazen.

⁸⁶ Arhiv Republike Slovenije, Evgen Spektorsky, AS 1901.

dov in Poljakov. Pravoslavje in njegova usoda sta bila Spektorskemu zelo pri srcu, zato si je zapisoval vesti o gradnji pravoslavnih cerkva zunaj Rusije. Kljub malce pokroviteljskemu in mestoma omalovažujočemu odnosu znanstvenika, predstavnika velikega naroda, kot je ruski, do male slovenske univerze, je Spektorski premogel precejšnje spoštovanje do slovenskega znanstvenega in kulturnega življenja. Kot eden najvidnejših predstavnikov ruske emigrantske skupnosti na Slovenskem in nasploh je bil zelo zadovoljen z naklonjenostjo, ki so jo ruski znanosti in kulturi izkazovali v Sloveniji.⁸⁷

Jeseni leta 1937 se je poročil z Elizabeto Lutovo, vdovo po ruskem konjeniškem poročniku in ljubljanskem mestnem uradniku Sergeju Lutovu. Elizabeta Lutova je bila od avgusta 1923 članica baleta Narodnega gledališča Ljubljana.⁸⁸ Spektorski je v Ljubljani naprej živel na Malgajevi 18, nato pa na Gledališki 12. Po končani drugi svetovni vojni je bil avgusta 1945 odstavljen in odslovljen s fakultete. Z ženo je peš odšel v Italijo, kjer je dve leti prebil v devetih različnih taboriščih in je bil nekajkrat izpostavljen nevarnosti prisilne vrnitve v Sovjetsko zvezo.⁸⁹ Leta 1947 je bil povabljen v New York, da bi pomagal pri ustanavljanju pravoslavne Duhovne akademije sv. Vladimirja (na Columbia University), kjer je nato kot profesor cerkvenega prava delal do svoje smrti. Od leta 1948 je bil predsednik ruske akademske skupine v ZDA.⁹⁰ Takoj po ustanovitvi je skupina pričela prirejati predavanja v ruskem in angleškem jeziku na ameriški akademiji znanosti, zbirali so gradivo za objavo znanstvenega zbornika, pa tudi osebne podatke o dejavnosti ruskih znanstvenikov v tujini, s čimer se je ukvarjal prav Spektorski. Skupini je dal na razpolago svoje neobjavljene članke, ki so bili eden glavnih virov za izdajo monografije »Zapisek ruske akademske skupine v ZDA«.⁹¹ Predaval je rusko zgodovino na večernih tečajih za rusko mladino in vodil rusko sekcijo združenj ameriških in tujih znanstvenikov. Umrl je v New Yorku 3. marca 1951 za posledicami nesrečnega padca po stopnicah.⁹²

---

⁸⁷ Skaza Aleksander: Dnevniški zapisi E. V. Spektorskega: za obdobje od 16. oktobra 1930 do 28. januarja 1932. Za INZ, 11. januar 2005.

⁸⁸ Arhiv Republike Slovenije, Evgen Spektorsky, AS 1901.

⁸⁹ V dokumentih Republiškega sekretariata za notranje zadeve SRS, ki jih hranijo v Arhivu Republike Slovenije (AS 1931, t.e. 1053, nav. d.), zasledimo podatek, da se je Spektorski med vojno umaknil v Nemčijo in od tam v ZDA.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Ibid.

⁹² Intervju Nuša Bulatovič-Kansky, 2. marec 2007.

BIBLIOGRAFIJA:

1. Sv. Vladimir i rusckaja kultura. S. n. (19--).
2. Predmet i otnošenie v obščestvennyh naukah. Russckaja Tipografija, Beograd ,(1929).
3. Zavéty Puškina. S. n., Praga, 1929.
4. Čehov. N. Z. Rybinskago, Beograd, 1930.
5. Zgodovina socialne filozofije I-II. Slovenska Matica, Ljubljana, 1932-1933.
6. Moderna nauka i vera. Št. Društva Prosvete, Sarajevo, 1933.
7. Etika i determinizam. S. n., Beograd, 1934.
8. Hriščanstvo i prosveta. Štamp. Društva Prosvete, Sarajevo, 1934.
9. Nastanek konstruktivne metode v pravoznanstvu. Origine de la méthode constructive dans la science de droit. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1934.
10. Liberalizem. S. n., Ljubljana, 1935.
11. Pojem univerzalnega prava v XVII. stoletju. Idée du droit universel au XVIIIe siècle. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1935.
12. Stolétie kievskago universiteta sv. Vladimira. S. n., Beograd, 1935.
13. Historični problem pri racionalistih 17. stoletja. Le probleme historique chez les rationalistes du XVIIe siècle. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1936.
14. Principi evropejskoj politiki Rossii v 19 i 20 věkach. S. n., Ljubljana, 1936.
15. Hriščanstvo i socijalno pitanje. Društvo Prosvete, Sarajevo, 1937.
16. Osemdesetletnica Rudolfa Stammlerja. Les quatre-vingts ans de Rudolf Stammler. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1937.
17. Svoeobrazie kreščenija Rusi. S. n., Beograd, 1938.
18. Tönnies in Michels. Tönnies et Michels. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1938.
19. Comte in Hegel. Comte et Hegel. Tiskarna Slovenija, Ljubljana, 1940.
20. Mesto F. A. Pelzhofferja v zgodovini državoslovja. SAZU, Ljubljana, 1941.
21. Monarhomahi in Rousseau = Les monarchomaques et Rousseau. Zbornik znanstvenih razprav, letn I., št. 17, Juridična fakulteta, Ljubljana, 1941.
22. Teorija in empirija. Juridična fakulteta, Ljubljana, 1942.
23. Portalis in Savigny. SAZU, Ljubljana, 1943.
24. Sociologija in filozofija = Sociologia e filosofia. Juridična fakulteta, Ljubljana, 1943.
25. Evrazijstvo in boljševizem. Mohorjeva družba, Ljubljana, 1944.
26. Naturalistična sociologija. Juridična fakulteta, Ljubljana, 1944.

Dimitrij Vladimirovič Frost

Frost je bil rojen v milijonskem mestu, v carski prestolnici Sankt Peterburg, 12. aprila 1876. Tam je obiskoval klasično gimnazijo in jo leta 1896 končal ter se takoj vpisal na Rudarski inštitut Cesarice Katarine II. (Gorni inštitut imperatrice Katarine II.). Po končanem študiju se je leta 1901 na tem inštitutu zaposlil kot asistent in januarja naslednje leto postal rudarski inženir. Hitro je napredoval, še istega leta je bil imenovan za višjega ukaznega asistenta tehnološkega inštituta v Tomsku, kmalu pa je pričel še s predavanji in bil januarja 1908 imenovan za predavatelja na stolici za rudarstvo.

Med poletnimi počitnicami leta 1907 je na gori Blagodat na Uralu opravljal magnetometrična raziskovanja, leta 1911 je raziskoval v donskem okrožju, leta 1912 pa v Bakvirskem in Majkopskem rajonu na Kavkazu. Ni dolgo ostal predavatelj: že leta 1908 je bil poslan na dveletno študijsko potovanje v tujino, kjer je na Švedskem, v Avstriji in Nemčiji delal kot raziskovalec na različnih višjih šolah in v rudnikih, nazadnje pa je spet postal predavatelj, tokrat na varšavskem politehničnem inštitutu.

Leta 1913 je na kijevskem rudarskem inštitutu zagovarjal disertacijo z naslovom »Raziskovanje po teoriji iskanja magnetnih rud« in dobil znanstveni naziv adjunkta (doktorja inženirja). Leta 1914 se je kot redni profesor zaposlil na novočerkaskem inštitutu na katedri za rudarstvo. Leta 1918 je napredoval v rednega profesorja za stolico jamarstva.⁹³

Po prihodu v Kraljevino SHS je najprej predaval kot honorarni docent na visoki tehnični šoli v Zagrebu, aprila 1921 pa je bil sprejet za pogodbenega rednega profesorja za nižjo geodezijo in jamarstvo na Tehniški fakulteti v Ljubljani. Dva in dvajsetega julija 1924 je prejel državljanstvo Kraljevine SHS in septembra 1924 je bil imenovan za rednega profesorja za jamarstvo s pravico službenih prejemkov državnega uradnika druge skupine I. kategorije. Na ljubljanski Tehniški fakulteti je predaval »Rudarsko merjenje I. in II.«, »Rudarsko risanje«, »Iskanje magnetičnih rudišč«, »Geofizične metode iskanja slojišč« in »Jammersko risanje« - vsa predavanja so imela tudi vaje. Od leta 1916 je bil

---

⁹³ ZAMU IV – 13/206, Personalna mapa Dimitrij Vladimirovič Frost.

poročen z Antonijo Petrovno, rojeno Karabanov, ki so jo klicali Nina. Bil je miren, resen in skromen človek. V Ljubljani je živel na Bleiweisovi ulici 16. Umrli je 24. februarja 1935 v Zagrebu, kjer je kot honorarni docent sodeloval na tamkajšnji visoki šoli.⁹⁴

BIBLIOGRAFIJA:

1. Preiskave napak rudarskega kompasa. Tehnični list. 1927, št. 2.
2. Geofizične metode iskanja slojišč. Tehnični list, 1928, Št. 1.
3. Nekoliko uloh dulniho meritctvi a jejich rešeni, v Hornic. Hutn. Vestnik.
4. Magnetometrična metoda kao jedna od najupotrebljivijih geofizičnih metoda za istraživanje rudnih ležišta u Jugoslaviji. V Rudarski i Topionički Vestnik.
5. Pravila raziskanija permeščenih častej plastov. Poročilo na kongresu ruskih učenjakov v Beogradu, septembra 1928.
6. Proektirovanije toček s povrhnosti v rudnik pri glubokih šahtah. Poročilo na kongresu ruskih učenjakov v Beogradu, septembra 1928.
7. Uravnovešivanije teodolitnago poligona v prostranstve. Poročilo na kongresu ruskih učenjakov v Beogradu, septembra 1928.
8. Pravila raziskovanja premeščenih delov plasti.
9. Naloge iz rudarskih merjenj in njihova razrešitev.
10. Jamomerstvo. 1923.
11. Geofizične metode iskanja slojišč. 1925.
12. Navodila za jamomersko merjenje v rudniku. 1925.
13. Nizšaja geodezija, 1923.
14. Markšejderskooje isskustvo 1923.
15. Višja geodezija in kartografija. 1926.
16. Rudarska merjenja. 1928.
17. Geofizične metode iskanja slojišč. Poročilo na kongresu ruskih učenjakov v Pragi I. 1924.

Vasilij Vasiljevič Nikitin

Tudi Nikitin se je rodil v Sankt Peterburgu in postal rudarski inženir. Rodil se je 18. marca 1867. Po klasični gimnaziji je nadaljeval študij na fizikalno-matematični fakulteti sanktpeterburške univerze. Študija na tej fakulteti ni zaključil, temveč je po sedmih semestrih rednega študija

---

⁹⁴ ZAMU IV – 13/206.

prestopil na rudarski inštitut cesarice Katarine II.⁹⁵ Leta 1895 je opravil inženirski izpit, ki je bil enakovreden diplomu,⁹⁶ in med letoma 1895 in 1900 je bil asistent geolog pri že tedaj slavnem kristalografu Eugrafu S. Fedorovu, ki je kot član Geološkega komiteja v Sankt Peterburgu vodil geološka raziskovanja v Bogoslovskem revirju na severnem Uralu. Januarja 1900 je bil postavljen za asistenta na stolici za kristalografijo in petrografijo na rudarskem inštitutu v Sankt Peterburgu, kjer je do jeseni 1900 predaval namesto profesorja Fedorova, ki je odšel na moskovski poljedelski inštitut, vendar je še naprej vodil začeta raziskovalna dela. Nikitin je pod njegovim mentorstvom in skupaj s Stratonovičem kartiral celotno površino in rudarska dela tega rudniškega okolja do leta 1899.⁹⁷ Od leta 1895 do 1899 je predaval tudi v rudarskem učilišču (nižji rudarski šoli) v turinskih rudnikih.

Ko je njegov predstojnik Fedorov po smrti P. V. Evremeva postal pogodbeni profesor kristalografije in petrografije na rudarskem inštitutu v Sankt Peterburgu, je za asistenta predlagal Vasilija V. Nikitina ter mu, takoj po izvolitvi, predal predavanja iz kristalografije in petrografije, kar kaže na veliko zaupanje, ki ga je imel do svojega študenta, pa hkrati tudi na Nikitinovo samozavest, znanje in sposobnost. Leta 1901 je Nikitin opravil disertacijo z naslovom »Opis mineralov Bogoslovskega rudarskega okrožja« - to delo so mu priznali tudi kot nalogo za napredovanje v naziv izrednega profesorja in svet rudarskega inštituta ga je takoj po disertaciji izbral za izrednega profesorja kristalografije in petrografije na istoimenski katedri.⁹⁸ S predavanji je nadaljeval do leta 1904, ko je iz protesta proti političnemu pritisku takratnega ministra Pleve na šole in univerze prenehal s predavanji.⁹⁹

Dve leti kasneje, leta 1906, se je odzval povabilu sveta rudarskega inštituta ter začel ponovno predavati; istega leta je bil izvoljen za inšpektorja na rudarskem inštitutu, kar je tedaj ustrezalo položaju dekana. To častno službo je opravljal vse do 6. februarja 1909, ko je na lastno željo odstopil. Leta 1906 je prenehal s predavanji profesor mineralogije G. G. Lebedev. Na Nikitinov predlog je predavanja kristalografije in petrografije prevzel Fedorov, Nikitin sam pa je predaval mineralogijo. Leta

---

⁹⁵ Duhovnik Jože (1953): Vasilij Vasiljevič Nikitin. Geologija – razprave in poročila, 1953, št. 1, str.: 5.

⁹⁶ SBL, II, str.: 201.

⁹⁷ Duhovnik... str.: 5.

⁹⁸ Ibid., str.: 6.

⁹⁹ Ibid.

1910 je napredoval v rednega profesorja.¹⁰⁰ Predaval je mineralogijo in bil vodja oddelka, ki se je ukvarjal s kristaloptiko, natančneje z določanjem optičnih konstant mineralov pod mikroskopom po ti. teodolitni ali univerzalni metodi, ki jo je Nikitin prevzel od Fedorova in jo nadgradil. Razvoju te metode je Nikitin posvetil svoja najpomembnejša dela. Hkrati si je med letoma 1899 in 1904 prizadeval izdelati natančno karto in pregled rudnih nahajališč okrožja Vrh-Isetsk.

Leta 1902 je na povabilo profesorja Lesgafta predaval geologijo za slušatelje sanktpeterburškega biološkega laboratorija (nekdanjih višjih ženskih kurzov, ki so se kasneje preoblikovali v visoko šolo). Na tem zavodu je Nikitin predaval in bil član sveta do leta 1910, ko je bil izvoljen za rednega profesorja.

Z znanstvenim delom je pričel že zelo zgodaj. Leta 1900 je napisal prvo samostojno delo, kot soavtor pa je skupaj s Fedorovom sodeloval še pri nastajanju številnih znanstvenih in strokovnih člankov. Določal je dvolomnost pod mikroskopom, ki ga je posebej za opazovanje kristalov oblikoval Fedorov. Po obsežnih raziskavah v Bogoslovskem rudarskem okrožju je uspehe teh raziskovanj predstavil v že omenjeni disertaciji. Podatke rudarsko geoloških raziskav Vrh-Isetskega okrožja v osrednjem Uralu, ki jih je dokončal leta 1907, je objavil v Delih Geološkega komiteja. Večino svojih del po letu 1907 je posvetil metodi Fedorova, o kateri je napisal celo vrsto besedil. Najpopolnejše je delo »Univerzalnih metod Fedorova«, ki je v treh zvezkih izšlo od 1911. do 1915. leta v Sankt Peterburgu, prevedeno pa je bilo tudi v francoščino. Drugo vidnejše delo iz tega obdobja je monografija »Novije diagrami dlja opredeljenja polevih špatov univerzalnim metodom Fedorova«, ki je izšla leta 1929, tedaj že v Leningradu. Nekatera njegova dela o metodi Fedorova so sredi tridesetih let izšla tudi v Nemčiji.

Marca 1917 je postal direktor rudarskega inštituta, kar je bila posebna čast in priznanje, vendar je službo že februarja 1918 na lastno željo zapustil, ker za svoje želje ni našel popolnega razumevanja oziroma, kot se je sam izrazil, ker »ni hotel imeti opravka z boljševiski«. ¹⁰¹ Ob akademskem delu je od leta 1907 do leta 1918 kot geolog delal pri raziskovanju rudišč v kraju Nižne v Tagilskem okrožju, v Revdinskem, na Kavkazju (Belokansko bakreno nahajališče), v Minusinskem okrožju v Sibiriji (bakrena nahajališča), v Murzinskem v Moskovskem bazenu, Ekaterinburškem (Sverdlovskem) v srednjem Uralu. Raziskoval je tudi

---

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ ZAMU IV - 41/641, Personalna mapa Vasilij Vasilijevič Nikitin.

različna nahajališča bakra, železa, zlata, platine, niklja, brona, svinca, cinka in srebra. Praktično in administrativno delo je zapustil zaradi ne-strinjanja z boljševisko oblastjo, akademsko in znanstveno delo pa je opravljal do jeseni leta 1919.

Med počitnicami na posestvu njegove žene – poročen je bil z Vero (roj. 1868 kot Vera Stratonovič), ki je imela enega sina še iz prvega zakona – je bil Nikitin v Kurilowicah v Vilenski guberniji zadržan zaradi intervencije Poljakov, po poljskem umiku leta 1920 pa ga je Rdeča armada aretirala in odvedla v Sankt Peterburg. Zaradi domnevne pomoči poljskim oficirjem, ki so se zadrževali na njegovem posestvu, je bil razglašen za nasprotnika sovjetske vlade in obsojen na koncentracijsko taborišče. Po posredovanju sveta rudarskega inštituta, glavarstva in slušateljev je bil oproščen.

Na jesen istega leta (1921) je postal član komiteja geološko raziskovalne fakultete rudarskega inštituta, ki je vodil organizacijo študija. Po reorganizaciji tega komiteja se je Nikitin svoji službi odpovedal in s pomočjo svojih študentov in poljske delegacije dosegel, da je leta 1923 dobil potni list za vrnitev na posestvo svoje žene na Poljskem.¹⁰² V Kurilowicah se zaradi pomanjkanja literature ni mogel aktivno ukvarjati z znanstvenim delom, je pa še naprej izpopolnjeval metodo Fedorova. V letu 1925 se je na povabilo profesorjev Krakovske rudarske akademije Bohdanowicza in Czczotta kot geolog odprave udeležil ekspedicije v Turčijo. Tam naj bi po naročilu nekaterih poljskih podjetij in poljske vlade preučil nahajališča bakra in menda je bil pri tem tudi zelo uspešen.¹⁰³

Kmalu po povratku iz Turčije je prejel povabilo rektorja ljubljanske univerze profesorja Hinterlechnerja, naj pride predavat mineralogijo in petrografijo na Tehniško fakulteto ljubljanske univerze. Povabilu se ni takoj odzval, pred privolitvijo se je pri rektorju pozanimal, kakšni so pogoji dela, možnosti znanstvenega naraščaja, ali mu bo poleg rednega dela ostajalo kaj časa za znanstveno delo ter ali ima inštitut za tako delo potrebne instrumente. Ko je dobil pozitiven odgovor na vsa svoja poizvedovanja, je sprejel ponujeno mesto kontraktualnega rednega profesorja.¹⁰⁴

V Ljubljano je prišel v jeseni 1925 in se takoj začel učiti slovenščine, da bi mogel snov predavanj podajati v slovenskem jeziku. Aprila

---

¹⁰² Duhovnik, nav. d., str.: 6.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid., str.: 7.

1926 je bil postavljen za pogodbenega rednega profesorja na stolici za mineralogijo in petrografijo na Univerzi v Ljubljani in leta 1928 izglasovan za stalnega rednega profesorja, kar pa je tedaj ministrstvo za prosveto zavrnilo zaradi njegove visoke starosti, imel je že 61 let. Novi univerzitetni zakon iz leta 1930 je to starostno mejo za profesorje dvignil na 70 let in julija 1933 ga je svet Tehniške fakultete naposled imenoval za stalnega rednega profesorja, leta 1937 pa za častnega profesorja. Na tem mestu je ostal do izbruha druge svetovne vojne.

Kmalu po prihodu v Ljubljano je začel z raziskovanjem kamnin in rudišč na ozemlju Slovenije in jih je v svojih delih predstavil svetovni javnosti. V Ljubljani je nadaljeval svoje življenjsko delo na metodi Fedorova, ki slovi po enostavnosti in genialnosti. Prav užival je, če se je kdo zanimal za to metodo in mu je lahko razkrival svoja dognanja – k njemu so se z metodo Fedorova prišli seznanjat znanstveniki iz vse Evrope: Marić in Barić iz Zagreba, Ilić in Gagarin iz Beograda, Marcel de Riba iz Španije, Streckeisen in Reinhard iz Švice, Ulrich iz Češke, Paliuc iz Romunije, in njegovi prvi učenci Boldyrev, Gerasimov, Zavaricki in Pandurov so postali svetovno znani znanstveniki.¹⁰⁵

Nikitin je v Ljubljani predaval naslednje predmete: »Mineralogija«, »Petrografija«, »Kristalografija«, »Nauk o rudiščih«, »Nauk o nahajališčih koristnih izkopenin«, »Geologija premogov«, »Geologija Jugoslavije« in »Praktična geologija«. Za svoja predavanja je spisal tudi številne skripte. V letih med 1900 in 1934 je objavil 20 znanstvenih razprav in člankov. Bil je eden redkih ruskih profesorjev v Ljubljani, ki je govoril slovensko, poleg tega pa je pasivno obvladal vse slovanske jezike, francoščino, angleščino, nemščino, španščino in italijanščino. Bil je podpredsednik Ruske kolonije, ustanovljene leta 1921, katere predsednik je bil Miljutin Nikolaj. V Ljubljani je živel na Gledališki ulici 16.

Kljub veliki znanstveni vnemi pa ni bil sebičen, kot se rado primeri pri velikih znanstvenikih, ki se bojijo razširjati svoja znanstvena dognanja. Svojih dosežkov in zamisli ni nikomur prikrival in ga je mnogo bolj mikal napredek znanosti kot pa lasten znanstveni ugled. Pri vzgajanju bodočih znanstvenikov in strokovnjakov z njegovega področja je bil zelo strog, natančen in korekten. Zahteval je, naj ima vsak učenec utrjeno osnovno znanje, saj je samo to lahko dobra podlaga nadaljnega znanstvenega dela. Močno si je prizadeval vcepiti znanstveno vztrajnost svojim učencem in jih je vabil na dom, da bi spodbudil medsebojno

---

¹⁰⁵ Ibid., str.: 8.

zaupanje in poznavanje.¹⁰⁶ Zelo vesel je bil takšnih obiskov, poleg tega je imel natančen spomin in se je zelo dobro spominjal svojih nekdanjih učencev. Zanimal se je za njihove načrte in bil vesel njihovih uspehov ter jim je ob težavah in tegobah, s katerimi so se srečevali, poskušal pomagati z nasveti. Bil je neumoren znanstvenik in delavec. Ko je bilo pozno zvečer poslojje fakultete že temno, je luč v njegovem kabinetu še vedno gorela. Le zadnje dni pred smrtjo je delal samo doma, ker se ni prav dobro počutil. Umril je 8. februarja 1942 za posledicami možganske kapi.¹⁰⁷

BIBLIOGRAFIJA:

V dobi delovanja na rudarskem inštitutu v Sankt Peterburgu:

1. Beitrag zur Universalmethode. Zur Bestimmung der Doppelbrechung. Zeitschrift für Krystallographie, 33. S.133-146, 1900.
2. Minerali Bogoslovskogo okruha. Rudnije mestoroždenija Bogoslovskogo okruha. V knjigi Fedorov-Nikitin, Bogoslovskij gornyj okrug. Posebna izdaja, 1901.
3. Geologičeskije izsledovanja centralnoj gruppi dač Verhisetskijh zavodov, Revdinskoj dači i Murzinskogo učastka. Trudi Geologičeskogo komiteta. Nova ser. Vip. 22., Sankt Petersburg, 1907.
4. Nekotorije novije pribori in prijomi universalnogo metoda. Zapiski Gornogo Instituta, Sankt Petersburg, 1906-1907.
5. Opredelenije veličini dvuprelomenija. Zapiski Gor. Inst., 1906-1907.
6. Drehbarer Kompensator für Mikroskope. Halbsphäroid zur graphischen Lösung bei Anwendung der Universalmethode. Zeitschrift für Krystallographie. 47., 1910, str. 378-381.
7. Slučaj vtoričnogo narastanija prvičnijh polevijh špatov porfira. Odna novaja kombinacija dvojniovijh zakonov četvernika. Dvojniki po pervoj osi i perpendikularu k nej. Zapiski Gorni. Inst., 1908, str. 236.
8. Metod približennogo opredelenija koefficienta prelomenija, osnovannij na nabljudeniji javljenja polnogo vnutenjago otaženja v treščinah minerala. Zapiski Min. Obščestva. 49. 1912, str. 59-131.
9. Pseudodihroizem v dvojniovijh plastinkah kalcita. Zapiski Gorn. Inst., IV., 1913, str. 155-171.
10. Universalnij metod Fedorova. Sistematičeskij hod opredelenija optičeskijh konstant minerala. Tom. I, II, III, Sankt Petersburg, 1911-1915, str. 1-199.
11. Javljenje uzlovijh parallelogramov v dvojniovijh plagioklaza. Zapis. Min. Obšč., 53., 1916, str. 7-40.

---

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Ibid.

V dobi delovanja na Univerzi v Ljubljani:

1. Diagramma važnejših geometričeskikh elementov polevih špatov, ot-nesennih k osjam optičeskoj indikatrisi. Zap. Min. obšč., 55, 1926, str. 3-68.
2. Novije diagrammi dlja opredelenija polevih špatov universalnim me-todom Fedorova. Leningrad, 1929, str. 1-123.
3. Parallele Verwachsungen des Fahlerzes und seine chemische Konstitu-tion. Zeitschr. F. Krist., 69., 1929, str. 481-502.
4. Prilog karakteristici eruptivnih stena iz okoline Bara. Geol. Anal. Balk. Polustr., 10, 1930, str. 37-75.
5. Die orientierte Lage des Preparates auf dem Fedorowschen Universal-tischchen. Zentralblatt f. Min., Abt. A., 11, 1930, str. 473-476.
6. Srebrni kršci kot kristalne raztopine. Arhiv za kemiju i farmaciju, 4, str. 1931, 184-192.
7. Krystallographische Bedeutung, Entstehung und Charakter des rhom-bischen Schnittes der Plagioklase. Zentralblatt f. Min., Abt. A., 12, 1933, str. 10-24.
8. Korrekturen und Vervollständigungen der Diagramme zur Bestim-mung der Feldspäte nach Fedorows Methode. Miner. und Petrogr. Mitteil., 44, 1933, str. 117-167.
9. Fedorovljeva metoda. Tumačenje glavnih postupaka za rad po toj me-todi. Rad. Jug. Akademije znanosti i umet., knj. 249 (77), Zagreb, 1934, str. 104-149.
10. Die Fedorow-Methode. Verlag Gebr. Bornträger, Berlin 1936.
11. – in R. Lemen: Diorit-pirokseniti iz okolice Čizlaka na Pohorju. Geol. anal. Balk. Poluostrva, XIV, Beograd, 1937, str. 149-198.
12. – in J. Duhovnik: Cinkovo svinčeni rudnik Stari trg v okolici Trepče. Rud. Zbornik, I/3, Ljubljana, 1937, str. 194-225.
13. – in R. Klemen: Krossit aus Vodno bei Skoplje. Neues Jahrb. F. Min., etc. Bb., Abt. A, 74, 1938, str. 36-49.
14. Nauk o nahajališčih koristnih izkopanin. S. n., Ljubljana, 1938.
15. Čizlakit – nova kamnina Pohorja. Zborn. Prirodosl. Dr., I, Ljubljana, 1939, str. 32-36.
16. Etude optique des minéraux des roches de Divrik, Publ. De l'Inst. D'etude et des recherches min. de Turquie, Ser. B, No. 3, Ankara, 1939, str. 31-40, 91-100.
17. Eklogiti jugovzhodnega Pohorja. Zbornik Prirodosl., dr., 1, Ljubljana, 1941, str. 59-61.
18. Kristalogrfska in optična karakteristika vivianita iz Nevelj. Razpr. Akad. Znan. V Ljubljani, II, 1942, str. 263-268.
19. O prištevanju živcev k anortoklazu samo na podlagi podatkov o legi optične indikatriše, ki jih daje Fedorovljeva metoda. Razpr. Akad. Znan. V Ljubljani, II, 1942, str. 269-298.

20. Prispevek h karakteristiki eklogitov in amfibolitov jugovzhodnega Pohorja in k vprašanju o nastanku eklogitov. Razpr. Akad. Znan. V Ljubljani, II, 1942, str. 299-362.
21. Gagarin Gr. – Nikitin V. V. und Gliszczynski S. v: Beitrag zur Kenntnis serbischer Vivianitvorkommen. Neues Jahrbuch f. Min., Geol. und Paläont., Monatshefte, Abteilung A, 1943, str. 216-220.
22. Določanje kota optičnih osi v presekih ravnine optičnih osi po kotih potemnitve v različno nagnjenih presekih po Fedorova univerzalnim mikroskopom. (Osnutek).
23. Kristalografija: skripta. S.n., Ljubljana, 1931.
24. Kristalografija: učbenik. DZS, Ljubljana, 1951.
25. Tabele za določanje najvažnejših mineralovkamin in v zbrskih s polarizacijskim mikroskopom. Fakulteta za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo, Ljubljana, 1960.

Fjodor Fjodorovič Grudinski

Fjodor Grudinski se je rodil v Kijevu, 15. maja 1876, tam je obiskoval klasično gimnazijo in jo zaključil z maturo leta 1894. Leta 1900 je na tehnični visoki šoli v Sankt Peterburgu opravil diplomski izpit, tri leta kasneje pa absolviral na matematičnem oddelku filozofske fakultete moskovske univerze. To leto je bilo zanj prepolno dogodkov: z odličnim uspehom je položil državni izpit iz matematičnih ved, spisal disertacijo z naslovom »Teorija analitičnih funkcij in njena uporaba v geometriji« ter decembra 1903 postal še ravnatelj na kijevski Politehnik – tehnični visoki šoli, kjer je predaval mehaniko. Od leta 1910 do 1919 je bil na inštitutu kijevske politehnike tudi profesor matematike. Poleg tega je bil od leta 1909 do 1915 vodja kijevskih višjih tečajev, od 1919 pa direktor tehnične srednje šole. Leta 1915 je bil odlikovan z redom sv. Ane II. stopnje.

Septembra 1919 je vstopil v vojsko, kjer je služil kot vojaški inženir v 14. inženirskem odredu in do oktobra 1920 pomagal pri postavljanju vojaških mostov.

V Ljubljano je prišel že leta 1921 – junija je bil na ljubljanski univerzi imenovan za pogodbenega rednega profesorja matematike, maja 1924 pa za pogodbenega rednega profesorja mehanike. Oktobra 1924 so mu odobrili prošnjo za sprejem v državljanstvo Kraljevine SHS in marca 1925 je skupaj z ženo Ano (roj. 1895, Kulikova) in sinom Igorjem (roj. 14. 11. 1914) zaprisegel, najverjetneje na ljubljanskem magis-

tratu. Na Univerzi v Ljubljani oziroma na inštitutu za uporabno matematiko je skozi medvojno obdobje predaval »Infinitesimalni račun«, »Teoretično mehaniko in grafostatiko«, »Analitično geometrijo v prostoru«, »Uporabno matematiko«, »Splošno matematiko«, »Kinematiko sistema« in »Diferencialne enačbe« - vsa predavanja so imela tudi vaje.

Junija 1926 je s kraljevim ukazom postal redni profesor na Tehniški fakulteti, kjer je ostal do 31. avgusta 1945, ko so ga nove slovenske oblasti z dekretom števil. K-24/3 zaradi visoke starosti, imel je že preko 71 let, upokojile. V Ljubljani je po upokojitvi živel na Gledališki 14. Tekoče je poleg ruščine govoril še slovenščino in nemščino, pasivno pa tudi francoščino. Točen datum smrti ni znan, zelo verjetno pa je umrl konec leta 1958 ali v začetku leta 1959, saj je njegova žena dobila odobreno prejetje pokojnine po možu, datirano z 30. marcem 1959.¹⁰⁸

BIBLIOGRAFIJA:

1. Temelji grafostatike.
2. Dodatna poglavja k mehaniki.
3. Predavanja o mehnični teoriji toplote.
4. Teorija analitičnih funkcij in njih uporabe v geometriji.
5. Ureditev vaj in način predavanj v mehničnih laboratorijih

Aleksander Nikolajevič Mitinski

Rodil se je v Sankt Peterburgu 25. marca leta 1875. Klasično VI. gimnazijo je končal leta 1892 in se vpisal na rudarski inštitut, kjer je študij zaključil leta 1897. Avgusta istega leta je že nastopil službo rudarskega inženirja, hkrati pa je pričel na rudarskem inštitutu v Sankt Peterburgu s predavanji strojno tehničnega risanja. Jeseni 1899 je doktoriral in postal adjutant-profesor na stolici za strojeslovje rudarskega inštituta. Leta 1901 je napredoval v izrednega profesorja.

Novembra 1905 je na stroške države za deset mesecev odpotoval na izobraževanje po Evropi. V jeseni 1906 je postal pomočnik ravnatelja Kansko-Votniškega rudarskega okrožja, kar je kmalu zamenjal za drugo službo, ko je že 15. januarja 1907 postal ravnatelj Kerk-Isetskega rudarskega okrožja. Prvega aprila tega leta je bil kot zastopnik ministrstva industrije poslan z ekspedicijo v Amur.

---

¹⁰⁸ ZAMU IV – 16/272, Personalna mapa Fjodor Fjodorovič Grudinski; bibliografijo povzemamo kot je navedena, tj. brez letnic objave.

Novembra 1910 je bil imenovan za člana rudarskega znanstvenega sveta, decembra 1911 je postal član senatorske revizije, oktobra 1912 pa glavni inženir za poskuse in raziskave materialov na prometnem ministrstvu. Leta 1913 je bil imenovan za člana Višjega inženirskega sveta, pozneje, leta 1916, je postal ravnatelj oddelka za nakupe na prometnem ministrstvu, v armadi generala Denikina pa je bil pomočnik glavnega inženirja za poskuse in raziskave prometnega ministrstva.

Ko je z ženo Olimpijo Aleksandrovno (roj. Turčaminova) in hčerko Vero (rojeno leta 1908) prišel v Kraljevino SHS, je bil 10. oktobra 1921 imenovan za kontraktualnega rednega profesorja na Univerzi v Ljubljani na stolici za rudarstvo in plavžarsko mehaniko na Tehniški fakulteti.¹⁰⁹

Od poletnega semestra 1922 je predaval »Rudarsko strojeslovje«, od zimskega semestra 1922/23 je imel tudi vaje iz tega predmeta. Bil je odlikovan z redom sv. Stanislava III. in II. stopnje, z redom sv. Ane III. in II. stopnje, z redom sv. Vladimirja IV. stopnje in nosilec čina Officier de la Legion d'Honneur. 9. julija 1924 je odstopil z mesta predavatelja v Ljubljani, ker je bil med tem izvoljen za rednega profesorja na rudarski akademiji v Příbramu na Češkoslovaškem. Njegova ostavka je pričela veljati 31. julija 1924 in očitno je, da so potekala pogajanja o podaljšanju pogodbe (ohranjen je osnutek pogodbe za podaljšanje), ni pa jasno, ali je Mitinski univerzo v Ljubljani zapustil zaradi neustreznih pogojev in ali je pričakoval, da bo v novem delovnem okolju našel boljše. Govoril je rusko, francosko, nemško, angleško in slovensko. Napisal in objavil je preko 40 strokovnih člankov in monografij.¹¹⁰

Dimitrij Šahnazarov

Rodil se je leta 1894 v Purkari v Besarabiji, najverjetneje v Kursku, kjer je leta 1911 končal realko, nato pa se je vpisal na rudarski inštitut cesarice Katarine II. v Sankt Peterburgu in tam 25. februarja leta 1918 diplomiral. Med poletnimi počitnicami je še kot študent opravljal naloge drugega pomočnika direktorja družbe »Čimion«, ki se je ukvarjala s petrolejem in azbestom.

---

¹⁰⁹ ZAMU IV-36/572, Personalna mapa Aleksander Nikolajevič Mitinski.

¹¹⁰ Ibid.

Po zaključeni diplomi je dobil službo pomočnika direktorja Uralo-Kaspijske družbe, ki je vodila industrijo petroleja v Bakuju. Zaradi političnih borb in revolucije je leta 1918 zapustil Baku in pričel delati za neko rusko družbo, ki se je ukvarjala s petrolejem.

Med državljansko vojno je kot častnik v tankovski diviziji služil v Denikinovi armadi. Po evakuaciji s Krima leta 1920 si je zatočišče poiškal v Parizu, kjer je delal v avtomobilski industriji. Še naprej se je strokovno izpopolnjeval in objavil štiri strokovne članke v reviji »Les Matieres Grasses«. Leta 1926 ga je argentinska vlada povabila v državno upravo rudarstva in nafte, da bi tam služboval kot geolog. Na geološko-tehničnih raziskovanjih je sodeloval do konca leta 1929.

V kraljevino Jugoslavijo je verjetno prišel pred koncem leta 1929 oziroma v začetku leta 1930, saj je 30. maja 1930 iz Zagreba (z naslova Novi Radnički dol 27) poslal prošnjo za sprejem na mesto kontraktualnega asistenta na stolici za Rudarska merjenja in geofizična raziskovanja slojišč. Oktobra 1930 je bil imenovan za asistenta-dnevničarja na inštitutu za rudarska merjenja in geofizična raziskovanja na Tehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, ki ga je vodil profesor Frost, ki smo ga že spoznali kot še enega izmed ruskih emigrantov v Slovenijo. Na tem inštitutu ga najdemo kot sodelavca že 1. oktobra 1929, po tistem, ko ga je fakultetni svet na seji dne 25. septembra 1930 soglasno potrdil za predavatelja in je lahko zasedel mesto, ki je bilo izpraznjeno po odhodu spet ruskega profesorja, inženirja Gorskega. Junija 1933 je bil po kraljevem ukazu povišan v naziv privatnega docenta za geofizična raziskovanja in za geologijo nafte na Tehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Zapletlo pa se je s pridobivanjem jugoslovanskega državljanstva, saj naj bi po besedah predstojnika rudarskega oddelka inženirja Gostiše za njegovo delovno mesto že obstajal kvalificiran jugoslovanski strokovnjak inženir Josip Baturić. Tudi za druga delovna mesta na rudarskem inštitutu naj bi že obstajali domači izobraženi kadri, ki so čakali na to, da bodo delovna mesta sproščena. Rektorat univerze, ki je sprva podprl prošnjo Šahnazarova za sprejem v državljanstvo, je zaradi takšnega mnenja rudarskega inštituta svojo podporo zadržal. Očitno so bila v ozadju nasprotja med Šahnazarovim in predstojniki rudarskega inštituta, saj se v dopisu dekanatu Tehniške fakultete z dne 24. novembra 1936, omenja, da je tedaj že pokojni nekdanji predstojnik rudarskega inštituta Frost imel močne pomisleke o strokovnih kvalifikacijah Šahnazarova. Kako močno je bilo nezadovoljstvo s Šahnazarovimi kvalifi-

kacijami in znanjem je bilo razvidno še iz dveh dogodkov. Že oktobra leta 1935 je Šahnazarov odstopil z mesta asistenta-dnevničarja na Tehniški fakulteti, čemur fakulteta ni nasprotovala. Spor oziroma nezadovoljstvo s Šahnazarovim pa je postalo dokončno očitno junija 1938, ko je Šahnazarovu potekla pogodba privatnega docenta. Njegova prošnja za ponovno izvolitev v isti naziv je bila že dan po tem, ko jo je oddal, 9. junija, na zasedanju sveta Tehniške fakultete na predlog rudarskega oddelka soglasno zavrjena. Za čas njegovega predavateljskega dela na ljubljanski fakulteti je predaval »Geologijo nafte«. Šahnazarov je poleg ruščine govoril in pisal francosko, špansko in angleško, zelo verjetno tudi slovensko ali pa vsaj srbohrvaško, govoril pa je tudi nemško.¹¹¹

BIBLIOGRAFIJA:

V francoščini objavljeno v časniku »Les Matieres Grasses« (Pariz):

1. L'emploi du diamant pour le sondage et le forage des trous de mines
2. Possibilité et éssai de substitution du diamant dans la coreronne de sondage par des métaux spéciaux
3. Le salaire des ouvriers dans l'industrie du naphte de Bakou.
4. La nécessité de déviation de sondage.

V nemščini objavljeno v »Zeitschrift für Bohrtechnik, Erdölbergbau und Geologie« (Dunaj):

1. Die Ausbeutung von Erdöllagerstätten mittels stollen.
2. Anwendung der Diamanten zu Bahrzwecken.

V španščini »Petroleos y Minas« (Buenos Aires):

1. El archivo del geologo petrolifero.
2. El nuevo viscosimetro.
3. Diccionario de Mines »Revista Minera«.
4. Explotacion del yodo de las aguas subterranas de los yocimentos petroliferos de Comodoro Ruadavia.

Vladimir Aleksandrovič Itin

Vladimir Itin sodi v tisto skupino ruskih političnih emigrantov, ki so zaradi vojne in revolucije zelo mladi zapustili Rusijo in so se izobraževali šele v tujini. V ruski vojski je služil v elektrotehničnem bataljonu

---

¹¹¹ ZAMU IV – 62/926, Personalna mapa Dimitrij Šahnazarov; bibliografijo povzemamo kot je navedena, tj. brez letnic objave.

25. pešpolka od 15. aprila 1916 do 20. oktobra 1920 in je vojaško kariero končal kot podporočnik. Vladimir Itin je diplomiral v Ljubljani na Tehniški fakulteti, 26. novembra 1926, in s prav dobrim uspehom postal gradbeni inženir.

Rodil se je 24. oktobra leta 1896 v Ivanovki v Jekaterinoslavski guberniji v Rusiji. Septembra 1925 se je kot študent ljubljanske univerze poročil z Anastazijo Aleksandrovno Potemkin, hčerko polkovnika ruske vojske: februarja 1927 se jima je rodila prva hčerka, Irina. Družina je bivala v Ljubljani na Jurčičevem trgu 3, Itin pa je kot kontraktualni asistent za mostne zgradbe na Tehniški fakulteti Univerze v Ljubljani nastopil službo 15. januarja 1927. Pred tem je že kot študent na isti stolici več kot dve leti delal kot pomožni asistent. 12. septembra 1927 je vložil prošnjo za dodelitev državljanstva Kraljevine SHS, ki ga je nato dobil 2. aprila 1929¹¹².

V letnem semestru 1928 je vodil vaje pri predmetu »Teoretična mehanika in grafostatika«, ker pa je bilo mesto asistenta preslabo plačano,¹¹³ da bi lahko preživel družino, je 15. septembra 1929, na službo kontraktualnega asistenta vložil odpoved, ki je začela veljati 15. oktobra 1929.¹¹⁴

Vasilij Isajevič

Rodil se je 5. avgusta 1891 v Kijevu in tam leta 1920 končal gimnazijo. Na sanktpeterburški univerzi je študiral na fakulteti za fiziko in matematiko. Študij je zaključil kot organski kemik leta 1917. Po univerzi je delal na kijevskem vojno-industrijskem komiteju kot tehnik v laboratoriju za izdelovanje srebrovega nitrata, hidrokinona, črnega amilina in drugih snovi. Leta 1918 je kot član odbora in podravnatelj *Kijevske fotografske družbe* organiziral in po lastnih načrtih vodil tehnično instalacijo tovarne za fotografske plošče in fotografski papir. Leta 1919 je bil kot absolvent naravoslovnega oddelka fakultete za fiziko in matematiko imenovan za predavatelja mikroskopske anatomije rastlin na kijevski narodni univerzi.

---

¹¹² Osebni zapiski in zapiski razgovorov Ane Benedetič.

¹¹³ Za primerjavo: asistent na Univerzi v Ljubljani, konkretno Vladimir Itin, je kot kontraktualni asistent dobival 1650 din mesečne plače, drugi ruski profesorji (vzemimo Bilimovič) pa v primerljivem mesecu okoli 6000 din mesečno.

¹¹⁴ ZAMU IV – 19/320, Personalna mapa Vladimir Aleksandrovič Itin.

V Ljubljano je prišel 6. junija 1920 skupaj z materjo Nino Isajevič, s katero je živel v skupnem gospodinjstvu. Na ljubljanski univerzi se je zaposlil kot začasni asistent oktobra 1920, vendar je že 26. novembra dobil mesto stalnega asistenta. Oktobra 1921 je bil z ministrskim odlokom imenovan za predavatelja na Tehniški fakulteti, kjer je predaval predmete »Tehniška analiza plinov za montaniste«, »Navodila k znanstvenem delu«, »Kemija premoga in petroleja za montaniste« in »Elektrokemija in vaje«, in na Medicinski fakulteti, kjer je predaval »Analitsko kemijo za medicince«. Kot asistent je vodil vaje iz »Tehniške analize plinov«, »Analitske kemije za medicince in naravoslovce« in od začetka letnega semestra 1924 »Analitsko/kvalitativno kemijo za kemike«. Poleg tega je na kemijskem inštitutu univerze opravljal še funkcijo sekretarja. Novembra leta 1922 je doktoriral z disertacijo »O sestavi agar-agar-ja« in marca naslednje leto ga je Tehniška fakulteta predlagala za pogodbenega docenta za kemijo – v naziv je bil izvoljen 6. junija, vendar se je celoten postopek imenovanja na ministrstvu za prosveto nekoliko zavlekel in je bilo imenovanje odobreno šele 30. januarja 1925, Isajevič pa je svoje mesto nastopil 1. februarja. Predaval je »Splošno kemijo«.

31. oktobra 1928 je Isajevič prenehal z akademskim delom na Univerzi v Ljubljani. Govoril je rusko, slovensko, francosko, nemško in angleško.¹¹⁵

BIBLIOGRAFIJA:

1. Sur la composition de l'Agr. Comptes rendus des seances de l' acad des Sciences. 1474; /1921/, No. 26, /27. decembre/.
2. Physiko-chemische Analyse der Agargallerte. Kolloidchem. Beihefte 285; /1922/ XVI.
3. Sur la composition du glycogene. C.r.de l'Acad. Des Sciences 1419 /1925/; 176 (ni bila natiskana).
4. Ein neuer Bauplan des organischen Moleküls.
5. Zum Problem der Photo-Gelatine.
6. Einige physiko-chemischen Eigenschaften des Glykogens.
7. Vpliv katalizatorjev pri tvorbi salola.

---

¹¹⁵ ZAMU IV -19/311, Personalna mapa Vasilij Isajevič.

Ignacij Nikolajevič von Majdel

Rodil se je 2. januarja 1874 v Carskem selu v bližini Sankt Peterburga v plemiški družini kot sin upokojenega polkovnika Nikolaja Avgustova von Majdla in Olge Aleksandrovne Čobotke. Ignacij je imel še brata Borisa, roj. 1871, in sestro Olgo, roj. 1870. Srednjo šolo je opravljal v kadetskem korpusu v Kijevu v letih med 1885(6) in 1893, študij pa nadaljeval na Visoki Mihajlovski artilerijski (tehnični) vojni akademiji v Sankt Peterburgu med letoma 1893 in 1896; pridobil si je naziv vojaškega inženirja-tehnologa. V državno službo je stopil s činom gardnega podporočnika avgusta 1894, decembra 1898 napredoval v čin poročnika, maja 1901 pa končal Visoko Mihajlovsko akademijo kot kapetan II. razreda. Od 1902 do 1904 je bil profesor tehnične šole. Leta 1905 je napredoval v gardnega kapetana I. razreda. Od leta 1902 do 1914 je bil profesor na Mihajlovski artilerijski akademiji, od 1906 do 1912 je bil profesor oficirske artilerijske šole in od 1908 do 1914 profesor artilerijske akademije v Sankt Peterburgu. Šestega decembra 1910 je napredoval v čin polkovnika. Od leta 1912 do 1914 je bil starejši profesor oficirske artilerijske šole v Carskem selu.¹¹⁶

Ob izbruhu vojne je vstopil med aktivne vojake in bil zaradi vojnih zaslug kmalu povišan v generalmajorja: v začetku vojne leta 1914 je bil postavljen za poveljnika druge divizije 10. artilerijske brigade, v decembru 1915 leta za komandanta 26. artilerijske brigade s činom generalmajorja. Februarja 1916 je bil imenovan za generala pri inšpektoratu cele ruske artilerije, marca 1917 za inšpektorja artilerije 24. armadnega korpusa, maja istega leta za inšpektorja posebne armade ter pozneje avgusta še za inšpektorja artilerije zahodne fronte ruskih armad. Med letoma 1917 in 1920 je sodeloval v bojih z boljševiki in novembra 1918 je bil imenovan za generala lejtanta. To je bilo v času, ko je šel v Bukarešto v Romunijo v komisijo h komandantu francoskih čet generalu Berthelotu.¹¹⁷ Avgusta 1919 je postal inšpektor artilerije Donske armade. V ruski armadi je bil za vojne zasluge večkrat odlikovan, in sicer z redom sv. Stanislava III., II., in I. razreda, z redom sv. Ane III., II. in I. razreda in z redom sv. Vladimirja IV. in III. razreda. Prejel je tudi častno zlato sabljo (»Georgievskoje orožje«).¹¹⁸

Celoten obseg njegovih objav v Rusiji presega 1000 tiskanih strani tako književnih kot znanstvenih del. Udeleževal se je dela »znanstve-

¹¹⁶ ZAMU IV – 34/548, Personalna mapa Ignacij Nikolajevič von Majdel.

¹¹⁷ ZAMU IV – 34/548.

¹¹⁸ Osebni zapiski in zapiski razgovorov Ane Benedetič.

nega artilerijskega komiteja« v centralni artilerijski upravi in drugih specialnih komisijah.

Po prihodu v Jugoslavijo, verjetno med 31. avgustom 1921, ko je po zadnjih uradnih dokumentih še bil v državni službi v Rusiji na donskem Atamanu¹¹⁹, in 8. novembrom 1921, ko je stopil v jugoslovansko državno službo, je bil novembra tega leta dodeljen v smodnišnico v Kamniku in nato v Zagreb, kjer je bil eno leto do novembra 1922 pri upravi armadne artilerijske delavnice kemik pirotehničnega oddelka IV. armadne oblasti. Oktobra 1922 je bil na lastno željo odpuščen iz vojske, saj se je medtem že dogovoril, da bo prevzel mesto asistenta na kemijskem inštitutu Univerze v Ljubljani, kjer je z delom nastopil že 1. novembra 1922, in sicer za letno plačo 1200 din. Avgusta 1923 se je znesek povišal na 3000 din, ko je bil imenovan za docenta za tehniško kemijo oziroma za kemijo razstreliv na Tehniški fakulteti, marca 1924 so mu odobrili predavanja o »fiziko-kemijskih meritvah«, maja 1924 je bil imenovan za kontraktualnega docenta profesorja tehniške kemije na Tehniški fakulteti Univerze v Ljubljani; šlo je za I. kategorijo 5. stopnje za dobo treh let.

Februarja 1926 je bil po eno leto trajajočem postopku¹²⁰ imenovan za izrednega kontraktualnega profesorja, hkrati pa ga je že 22. februarja fakultetni svet Tehniške fakultete v Ljubljani izvolil za pravega izrednega profesorja za tehniško kemijo – avgusta je bila na rektorat vložena prošnja za imenovanje v pravega izrednega profesorja, utemeljena z dolgo delovno dobo in z zagotovilom, da imenovanje ne bo dodatno obremenilo univerzitetnega proračuna. V obrazložilnem pismu za imenovanje profesorja Ignacija Majdla v izrednega profesorja, so Hinterlecher, Samec in Zupančič tako opisali njegovo delo: »G. Majdelj sodeluje na ljubljanski tehniki že več let, kot asistent, honorarni nastavnik, docent, kontraktualni izredni profesor. Njegov pouk je po našem opazovanju zanimiv. Vpljiva privlačno na slušateljce in izkaže lepe vspege. Kakor v njegovih delih, tako ga tudi pri izvrševanju akademične službe karakterizira vzorna vestnost: vso moč posveča svojemu poklicu. Uver-

---

¹¹⁹ Ohranjen je prepis Izkaznice o istovetnosti, ki jo je general lejtnantu baronu Majdlju izdal načelnik vojnega štaba Donske vojske. Originalna datacija je 18/31 avgust 1920. Vir: ZAMU IV – 34/548.

¹²⁰ Fakultetni svet Tehniške fakultete je na svoji redni seji 18. maja 1925 izbral dotedanjega kontraktualnega docenta Ignacija Majdela za kontraktualnega izrednega profesorja za tehniško kemijo. Vir: ZAMU IV – 34/548.

jeni smo, da v imenu vseh članov fakultetnega sveta lahko ugotovimo njegovo občo priljubljenost kot kolega.«

Marca 1927 je bil s kraljevim ukazom imenovan za kontraktualnega izrednega profesorja na Tehniški fakulteti. Junija 1928, ko je z dokumenti dokazal, da je bil v državni službi v Rusiji in Jugoslaviji skupno več kot 20 let, je napredoval iz 4. v 3. skupino I. kategorije, ki mu je glede na dolgo akademsko službovanje že poprej pripadala. Ker pa se je celoten postopek premika v 3. skupino zavlekel za 15 mesecev, je v tem času prejemal plačo po stari pogodbi kot kontraktualni izredni profesor, ki je bila finančno enakovredna plači 3. stopnje I. kategorije (4.800 din) in torej višja od plače, ki bi jo sicer prejemal kot uradnik 4. stopnje I. kategorije (3.490 din). Rektorat Univerze v Ljubljani je zato zahteval vračilo prejetega viška (17.067 din), čemur se je Majdel uprl, češ, da mu je plača 3. stopnje tako ali tako pripadala zaradi delovne dobe, poleg tega pa je opravljal še dela in naloge profesorja Humela, ki je odšel na Češkoslovaško, in honorarnega profesorja Turka na anorganski kemijski tehnologiji, ki zaradi finančne stiske univerze očitno ni bil plačan. Prošnja je bila s strani ministra prosvete Kraljevine SHS februarja 1929 zavrnjena.

V Seznamu predavanj ljubljanske univerze zasledimo, da je Ignacij Majdel v času svojega akademskega dela pri nas predaval naslednje predmete: »Analitska kemija (anorganska tehnična analiza za kemike) in vaje«, »Navodila k znanstvenemu delu in laboratorijske vaje«, »Fizikalna kemija«, »Navodila k znanstvenemu delu«, »Seminarske vaje«, »Anorganska tehnična analiza«, »Stroji in naprave za kemične obrate I. del«, »Fiziko-kemijske merilne metode«, »Anorganska tehnična analiza«, »Razstreliva«, »Anorganska tehnologija«, »Navodila k tehnični analizi in vaje«, »Stroji in naprave v kemijskih obratih«, »Enciklopedija fužinarstva«, »Anorganska-kemijska tehnologija in metalurgija«, »Navodila k tehnični analizi in vaje«, »Osnovni nauk o zlitinah in metalografiji«.

Po ločitvi od prve žene baronice Vere Vladimirovne je od cerkvenih oblasti dobil odobritev, da se lahko ponovno cerkveno poroči z Lariso Dobrovoljsko, hčerko ruskega polkovnika in dvornega plemiča (roj. 1887): avgusta 1911 sta se poročila, imela sta dva sinova, Vladimir se je rodil v Carskem selu leta 1915, Ignacij pa v Anapi pri Novorossijskem leta 1919. V Ljubljani so prebivali na Tavčarjevi ulici 12.

Ignacij Majdel je poleg ruščine obvladal še slovenščino in francoščino, nemščino pa zgolj pasivno. Bil je zelo urejen in redoljuben, kot se za osebo z vojaškim pedigrejem in izobrazbo pač spodobi. Ohranjeno je

zanimivo pismo z 11. februarja 1924, naslovljeno na predstojnika kemijskega inštituta Univerze v Ljubljani, v katerem von Majdel v še ne zelo gladki slovenščini piše: »Kljub ponovni prošnji, da se dodeli laboratorij za anorgansko tehnologijo druga bolj pridna snažilka nego je Marija Perpar le to do danes še ne zgodilo. Ponavlja, da je imenovana zelo lena in se ne pokori mojim naročilom. Dijake se vedno pritožujejo, da ne opravlja onih poslov, ki bi jih morala opravljati po mojih ukrepih in ki so potrebni za red in snažnost. K delu prihaja prepozno. Tudi je njeno vedenje napram meni arogantno. Izjavljam, da ne morem biti odgovoren za redni obrat laboratorija, če ne dobim druge zanesljivejše snažilke.«¹²¹

Znanstveno se je von Majdel posvetil zlasti analitski kemiji, kjer si je prizadeval izdelati enostavno in enotno metodo za kvantitativno določitev kationov. Sestavil je novo sistemizacijo elementov glede na njihovo atomsko toploto in njeno odvisnost od temperature, kar je omogočilo postavitve nove absolutne ničelne točke za vsak element.¹²² Umrl je 23. decembra 1930, njegova žena je dobila izplačano še zadnjo moževo plačo za kritje stroškov pogreba, za kar je morala podpisati potrdilo, februarja pa so ji uredili tudi pokojnino po pokojnem možu.¹²³

BIBLIOGRAFIJA:

Znanstvena dela:

1. Artilerija, balistika, matematika, taktika:
2. Poljski top M 1902.
3. Matematične in praktične osnove streljanja s kotomerom. 1904-1905. Artilerijski Journal.
4. Korektura višine eksplozije. 1907. Artilerijski Journal.
5. Gradniranje skale topovskih nastavkov. 1906. Artilerijski Journal.
6. Ureditev artilerijske službe (tiskano po ukazu vojnega ministrstva 1910).
7. Top M 1900 in njegovi izstrelki.
8. Top M 1902 in njegovi izstrelki.
9. Strelišče.
10. Streljanje na zrakoplove 1916.
11. Klasificiranje topovskih cevi po obrambi. 1916.
12. Uporaba artilerije pri prodiranju skozi utrjene črte. 1916-1917.
13. Uporaba artilerije pri obrambi utrjene črte. 1917.

---

¹²¹ Mariji Perpar so, »ker je videti, da je nepoboljšljiva«, z 29. februarjem odpovedali službo in ustavili izplačilo prejemkov. Vir: ZAMU IV – 34/548.

¹²² SBL, II, str.: 25.

¹²³ Vir: ZAMU IV – 34/548; SBL, II, str.: 25-26.

Kemija Balistika:

1. Stearin kislina in njeni proizvodi. Kemični zbornik, Petrograd.
2. Zračni upor in glava izstrelka. Artilerijski Journal, 1911.
3. Izstrelki s strupenimi in dušljivimi plini. 1916.
4. Strupeni in dušljivi plini. 1916.
5. Ruska poljska artilerija, izstrelki in eksplozivi, 1917.
6. Tema visoke artilerijske akademije za profesorje akademije: Teorija kompresorjev.
7. Vojaška enciklopedija 1914: o razstrelitvi in balistiki.
8. Atomska in specifična toplota elementov v trdnem stanju. Tehnični list, š. 10, Zagreb, 1924.
9. Tiljna preiskava premogov iz Slovenije, Tehnični list, š. 22, Zagreb, 1924. (skupaj z M. Samec).
10. Vpliv NH_4 soli na rezultate določitve Mg po metodi Scmitza. Tehnični list, š. 16, 1925.
11. Določitev kalcija poleg magnezija po obarjalni metodi. (Po metodi, ki jo je razvil I. Majde).
12. Pravimetrično določevanje mangana v obliki MnO_2 .
13. BiPO_4 kot oblika kvantitativnega določevanja Bi in PO_4 .
14. K analizi premoga: pepel, žveplo v pepelu, hlapno žveplo, koks. Tehnični list, š. 3, 1926.
15. K analizi premoga: računanje sežigne toplote iz količine vlage, koks in pepela, š. 8, 1925.
16. Vpliv amoniaka na rezultate določitve Mg po metodi b. Schmitza. Arh. Za hem. In farm., š. 4, 1927.
17. Allgem. Formeln zur Berechnung der Atom- oder Molekularwärme sowie der specif. Wärme der elemente im festen Zustande. Zeitsch. f. anorgan. Und allgem. Chemie, 178, 1929.
18. Modifikacija metode Schneider-Finkener za odločanje in določitev Zn, Arh. za hem. in farm., š. 3, 1928.
19. Določevanje cementa v gotovem betonu. Tehn. L., š. 23, 1928.
20. Lastna ničelna točka in lastna temperatura. Arh. za hem. in farm., š.3, 1929.
21. Untersuchung der Kupferbestimmung nach Niessensohn-Neumann. Zeitsch. F. analyt. Chemie, 1929.
22. Uticaj P_2O_5 na odredivanje SO_4 -jona s BaCl_2 , Glasnik hem. Društva Kraljevine Jugoslavije, knj. 1, zv. 2, 1930.
23. Der Einfluß des Ammoniumchlorids auf die Resultate der Bestimmung des Magnesiums nach der Methode B. Schmitz. Zeitsch. f. analyt. Chemie, 88, 1-2, 1930.
24. Die Trennung des Bleis von Ba, Sr und Ca mit Ammonacetat. Zeitsch. f. analyt. Chemie, 83, 1-2, 1930.

25. Universale gravimetrische Methode der Trennung und bestimmung des Mangans. Zeitsch. f. analyt. Chemie, 81, 1-2, 1930.
26. Die Berechnung des Heizwertes der Kohle aus dem Gehalt an Feuchtigkeits, Koks und asche, Glückauf, 51, 1930.
27. K analizi kromita in določevanju kroma. Arh. Za hem. In farm., š. 1, 1930.
28. Mikroskopično in fotometrično proučevanje premogov z mikroskopom in metalografskim mikroskopom. Mikroskopsko in fotomikroskopsko proučevanje ugljeva. Rud. I top. Vesnik, š. 2, 1930.
29. Srednja proba vlaga in kaloričnost uglja. Ibid.
30. Hitra titrimetrična metoda določevanja mangana v rudah in kovinah. Arh. Za hem. In farm., š. 2, 1931.

Poročila delovanja laboratorija Ignacija Nikolajeviča Majdla:

1. Mesto PO_4 in Ti pri ločenju Al in Fe z lugom.
2. Ločitev Al in Ti od Fe s kuhanjem v $Na_2S_2O_3$.
3. K analizi premoga.
4. Določevanje žvepla v železu, jeklu in grodlju.
5. Uporaba lončkov s poroznim dnom za določitev Mg v obliki $Mg_2P_2O_7$.
6. Metoda Frericha kot splošna metoda za določevanje nitratov in nitritov.
7. K določevanju Zn v obliki $ZnSO_4$.
8. Določevanje v isti probi Si, S, P in vsote grafit + temperoogljik v grodlju in tudi v jeklu in železu.

Aleksej Kopylov

Rodil se je 13. januarja 1877¹²⁴ v Gruševki pri Kijevu. Leta 1895¹²⁵ je zaključil klasično gimnazijo v Kijevu in se vpisal na visoko tehnično šolo v Harkovu. Visokošolski študij je moral dvakrat prekiniti in je v tem času delal v praksi.¹²⁶ Leta 1899 je pričel z delom v rudarsko-tehniškem podjetju A. Mevius v Harkovu, ki se je ukvarjalo s strojno opremo rudnikov. V letih 1900 in 1901 je po naročilu tega podjetja opravljal službo najprej kot pomočnik obratovodje, pozneje pa kot obratovodja pri gradnji hidroelektrične centrale in pri izgradnji in urejevanju separacije svinčenih rud v rudniku Fasnal na Kavkazu. Leta 1902 je

---

¹²⁴ SBL, I, str.: 514-15.

¹²⁵ Univerza v Ljubljani: Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev: Druga knjiga 1956-1966. Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 1957, str.: 293.

¹²⁶ Ibid.

odpotoval v Nemčijo, kjer se je vpisal na strojno fakulteto tehniške visoke šole v Aachnu in tam opravljal konstrukcijske vaje v risalnicah in praktične vaje v fizikalnem in strojnem laboratoriju. V prostem času je obiskoval različne tovarne, tehnična podjetja in zgradbe v Nemčiji in Belgiji.¹²⁷

Ob koncu leta 1904 se je vrnil v Rusijo in je 1. septembra 1905 prišel s predavanji na politehniškem inštitutu v Sankt Peterburgu kot kontraktualni asistent na katedri za toplotne pogonske stroje, ki je v tem času urejevala svoj laboratorij. Spomladi leta 1907 je *cum eximia laude* opravil diplomski izpit na strojnem oddelku tehniške visoke šole (tehnoškoškega inštituta) v Sankt Peterburgu in si s tem pridobil naslov inženirja-tehnologa. Leta 1907 se je zaposlil na elektro-strojni fakulteti politehničnega inštituta v Kijevu in sicer kot učitelj za predmet »Projektiranje strojnih elementov«, a po uspešnem predavanju *pro venia legendi* še kot predavatelj predmeta »Parni stroji«. V septembru 1909¹²⁸ je bil poklican za docenta na novoustanovljeno tehniško visoko šolo (politehniški inštitut) v Novočerkasku, kjer je predaval »Splošno strojništvo« na rudarski fakulteti in »Parne kotle« na elektro-strojni fakulteti. Leta 1913 je opravil profesorski izpit na strojni fakulteti tehniške visoke šole (politehniškega inštituta) v Varšavi. Istega leta je bil na tehniški visoki šoli v Novočerkasku imenovan za izrednega profesorja. Med letoma 1913 in 1917 je bil dekan elektro-strojne fakultete v Novočerkasku, leta 1917 pa je bil za dekana ponovno izvoljen in je dobil še en dvoletni mandat. Kot dekan je bil član odbora za gradnjo in opremo te šole. Jeseni 1918 je bil izvoljen za rednega profesorja na isti fakulteti, leta 1919 pa je postal podpredsednik upravnega sveta ruske paroplovne družbe Ropit.¹²⁹

Od leta 1920 je bil v emigraciji, najprej kot član uprave Ropita v Carigradu, od leta 1921 dalje pa je bil član in podpredsednik ruskega učnega kolegija (združenja profesorjev) v Pragi in združenja ruskih učnjakov v tujini. Leta 1925¹³⁰ je bil povabljen v Ljubljano, kjer se je

---

¹²⁷ Slovenski biografski leksikon (str. 514) navaja, da se je Kopylov izpopolnjeval tudi v Švici, kar sicer ni omenjeno v njegovi biografiji v zborniku Univerze v Ljubljani (str. 293).

¹²⁸ Univerza v Ljubljani: Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev, nav. d., str.: 293.

¹²⁹ Ibid., str.: 294.

¹³⁰ Ibid.

zaposlil kot kontraktualni redni profesor za rudarsko strojništvo na Tehniški fakulteti.

Delo na oddelku je prevzel pod zelo skromnimi pogoji. Laboratorijev ni bilo, knjižnica je imela komaj nekaj tujih učbenikov in strokovnih revij, ena sama soba je morala zadostiti potrebam vsega učnega kolegija oddelka za rudarstvo. Z borbenostjo, vztrajnostjo in odličnimi organizacijskimi sposobnostmi mu je ob pomoči sodelavcev kmalu uspelo opremiti in urediti več prostorov v nedograjeni in opuščeni stavbi dečjega doma na Aškerčevi cesti.¹³¹

Leta 1927 je dobil državljanstvo Kraljevine SHS in je bil izvoljen za rednega profesorja rudarskega strojeslovja na Tehniški fakulteti v Ljubljani, kjer je bil v letih 1928-1931 tudi predstojnik rudarskega oddelka. Leta 1930 je organiziral inštitut za rudarsko strojništvo, skupaj s tedanjim asistentom ing. V. Kersničem, kjer so izvajali tudi poskuse žičnih vrvi za rudnike. Po drugi svetovni vojni je bil na tem položaju potrjen, najprej z začasnim dekretom Narodne vlade, št. K – 24/3 z dne 19. avgusta 1945, in nato z odločbo Sveta za prosveto in kulturo, št. 1237/1-5 z dne 14. maja 1952. Tudi po vojni je bil več let predstojnik oddelka za rudarstvo oziroma oddelka za rudarstvo in metalurgijo. Od leta 1947 je bil tudi predsednik diplomskih izpitnih komisij na obeh navedenih oddelkih.

Leta 1948 je po naročilu premogovnika Raša skupaj s svojim asistentom mag. Košakom konstruiral nepropustna jamska vrata. Kot ugleđen in viden predstavnik predvojne ruske emigracije v Sloveniji je bil ob zaostrovanju informbirojevskega spora deležen posebne pozornosti Republiške uprave državne varnosti oziroma njenega Referata za ZSSR.¹³² V letih 1949 in 1950 je skupaj z asistenti konstruiral strojno opremo za novi jašek na premogovniku Velenje.

Novembra leta 1956 je bil upokojen, vendar je kot honorarni profesor ostal na svojem delovnem mestu do junija 1958, ko je po več kot 50 letih službovanja na visokih šolah naposled res odšel v pokoj. Na Tehniški fakulteti je bil predavatelj pri predmetih »Rudarsko strojeslovje« (1926-1940¹³³), »Transport gmot v rudarskih obratih« (1929), »Splošno strojeslovje za rudarje« (1927). Po letu 1958 se je povsem posvetil pro-

---

¹³¹ Kersnič, Viktor: In Memoriam. Rudarsko-metalurški zbornik, XIX. Skok čez kožo, 6. marec 1965.

¹³² Pučnik, Jože (2002): Iz arhivov slovenske politične policije. Veda, Ljubljana, str.: 285.

¹³³ Ta predavanja je prevzel po Aleksandru Mitinskem, prav tako ruskem emigrantu, ki je medtem zapustil ljubljansko univerzo.

učevanju osnov strojništva in napisal obsežno razpravo o monotermični teoriji strojev.

Bil je poročen, a brez otrok: z ženo sta živela v Rožni dolini v veliki hiši, ki jo je po svoji smrti 24. januarja 1965 daroval Univerzi v Ljubljani.¹³⁴

BIBLIOGRAFIJA:

1. O monotermični teoriji pogonskih strojev. Ljubljana, SAZU, 1963.
2. Razvrednotenje delovne zmogljivosti gorljive zmesi v pogonski strojni napravi z rekuperacijo toplote. RMZ, 1957, 1, str. 15-28.
3. Termični izkoristek pogonskega stroja z notranjim zgorevanjem delovne zmesi more biti večji kakor ena. RMZ, 1957, 2, str. 81-94.
4. O monotermičeski teoriji mašin. Zapiski ruskago naučnago instituta, Beograd, 1933, satr. 145-146.
5. Primenenije monotermičeski teoriji mašin k nekotorym vidam dvigatelej. Prav tam, 1934, str. 131-154.
6. Ciklična in monotermična teorija strojev. Rudarski zbornik, Ljubljana, 1936-37, str. 147-197.
7. Uporaba monotermične teorije za pogonske stroje z notranjim izgorevanjem. Prav tam, 1938, str. 91-104.
8. O iztekanju pare skozi zožujoči se nastavek. Prav tam, 1938, str. 185-194.
9. O osnovnih pojmih splošnega strojeslovja. EV, 1951, str. 55-62, 119-121.
10. Toplotni pogonski stroj z rekuperacijo toplote. RMZ, 1954, str. 121-134.
11. Pomen sklenjenega delovnega procesa za parni stroj. RMZ, 1954, str. 173-188. (skupaj z ing. Karlom Košakom)
12. Vzorni delovni procesi za pogonske stroje na komprimirani zrak, RMZ, 1955, str. 35-52. (skupaj z ing. Borisom Hamrlo)
13. Vodna para kot delovna snov v pogonskem stroju z rekuperacijo toplote. RMZ, 1955, str. 147-161.
14. Zmanjševanje potrošnje goriva v ogrevalni napravi z uporabo toplotne črpalke. RMZ, 1955, str. 271-295 (skupaj z ing. Karlom Košakom)

---

¹³⁴Razgovor Andrej Rosina, 5. maj 2007.

Evgen Josipovič Kansky

Kansky se je rodil 14. januarja 1887 v Varšavi, kjer je bil njegov oče, magister klasične filologije, ravnatelj 5. varšavske klasične gimnazije. Kanskyjev oče je bil po narodnosti Čeh, ki je po končanem študiju klasične filologije odšel v Rusijo in je na različnih ruskih gimnazijah služboval kot profesor klasičnih jezikov, ker je tam primanjkovalo učiteljev stare grščine in latinščine. Mati je bila iz stare trgovske družine starovercev, ki je po uvedbi verske reforme patriarha Nikona zapustila Moskvo in se naselila v Rigi, kjer je razvila zelo uspešno podjetje in so njeni družinski člani sodili med najuglednejše meščane Rige.¹³⁵

Srednjo šolo je Evgen Kansky obiskoval na 3. gimnaziji v Sankt Peterburgu, kjer je leta 1905 tudi maturiral. Septembra istega leta se je vpisal na filozofsko fakulteto praške univerze, kjer je se je posvetil študiju kemije. Študijska selitev v tujino je bila predvsem posledica njegovega simpatiziranja z idejami revolucije leta 1905. Med svojim bivanjem v Pragi se je spoprijateljil s Tomášem Masarykom in njegovo družino.¹³⁶ Jeseni leta 1907 se je vpisal na berlinsko univerzo, kjer je leta 1909 pridobil naziv doktorja filozofije z disertacijo »Über die Reduktion der Amidosauren zu Aminoaldehyden und über die Isolierung aliphatischen Alkohole« (Redukcija aaminskih kislin v aaminske aldehide ob izolaciji alifatskih alkoholov). Po končanem študiju se je odpravil na krajše potovanje po Franciji in Švici. Med vrnitvijo se je na poti iz Trsta na Dunaj zaradi snežnih zametov za en dan ustavil v Ljubljani, kar pa ni vplivalo na kasnejšo odločitev, da si prav tu ustvari dom in družino.¹³⁷

Od leta 1907 do leta 1909 je delal v laboratoriju profesorja Salkonskega pod neposrednim vodstvom profesorja C. Neuberga.

Jeseni 1909 se je vpisal na medicinsko fakulteto v Moskvi, kjer je leta 1913 opravil državne izpite iz medicine. V času študija na moskovski univerzi je delal v laboratoriju profesorja Guljeviča. Preiskoval je ekstraktne snovi volovskih mišic. Med letnim semestrom 1912 pa je delal v laboratoriju profesorja G. Abderhaldna v Halleju v Nemčiji, kjer

---

¹³⁵ Intervju Nuša Bulatović-Kansky, 2. marec 2007.

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ Ibid.

je preiskoval aminokisliline, iz katerih je zgrajena beljakovina kože aligatorjev.

Leta 1914 je pričel kot asistent delati pri profesorju Aleksandru Görzenu na kirurškem oddelku v Novo Jekaterinski bolnici v Moskvi. Tu je delal do marca/aprila 1915, ko je postal vodja sanitetnega oddelka vsruske državne zveze na fronti. Leta 1916 je postal na bojišču glavni zdravnik zdravniškega oddelka ruskega Rdečega križa. V novembru istega leta je bil poslan v eksperimentalni laboratorij protistrupnega oddelka pri glavnem artilerijskem poveljništvu, marca 1917 pa je bil spet poslan na fronto.

Novembra 1917 ga je medicinska fakulteta moskovske univerze izvolila za prorektorja stolice za splošno fiziologijo. V letih 1917 in 1918 je opravil praktične in teoretske izpite za doktorja medicine. Oktobra 1918 je bil izvoljen za prvega asistenta pri stolici splošne patologije na univerzi v Jekaterinoslavu.

Zaradi političnih razmer in slabega zdravstvenega stanja je v začetku leta 1919 s pomočjo tedanjega češkoslovaškega predsednika in družinskega prijatelja Masaryka dobil češkoslovaški potni list in odpotoval v Prago. Od avgusta 1919 do avgusta 1920 je bil zastopnik ruskega Rdečega križa v Češkoslovaški republiki, nato pa je prišel v Ljubljano. Avgusta 1920 je pričel na ljubljanski univerzi predavati »Fiziologijo človeka«, hkrati pa se je lotil ustanavljanja fiziološkega inštituta, ki ga je nato tudi vodil.¹³⁸ Junija 1921 je bil imenovan za asistenta za biokemijo

---

¹³⁸ Fiziološki inštitut, danes bi takšni instituciji rekli stolica ali katedra, je bil ustanovljen leta 1920. Prvotno je razpolagal z dvema prostoroma za dijaške vaje, in s kemičnim laboratorijem za eksperimentalno fiziologijo. Za dela s smrdljivimi plini je bila zgrajena manjša baraka na ravni strehi nekdanje bakteriološke postaje, ki je bila pred tem porasla s travo in so se na njej pasli zajci. Predavanja so potekala v veliki dvorani prosekture, ki je hkrati služila za secirno dvorano. Zaradi pomanjkanja sredstev in blaga na svetovnem trgu zaradi povojnih razmer so bili prisiljeni naprave izdelovati doma. Kljub temu so vaje iz fiziološke kemije in eksperimentalne fiziologije potekale redno. Največ težav so imeli sprva s pomanjkanjem ustreznih prostorov, ki v veliki večini primerov sploh niso bili ogrevani. Poleg tega je inštitutu močno primanjkovala knjižnica. Stenske table v predavalnicah so v veliki večini izdelali pomožni asistenti-dijaki, večji del instrumentov in aparatov, ki so jih uporabljali pri poskusih, predavanjih in vajah iz eksperimentalne fiziologije, je bil izdelan v mehanični delavnici inštituta. Pouk na inštitutu je obsegal predavanja o fiziologiji človeka, praktične vaje iz fiziološke kemije in eksperimentalne fiziologije, od letnega semestra 1929 dalje tudi vaje iz analitske kemije za medicince v dijaškem laboratoriju fiziološkega inštituta. Inštitut se je v svojem prvem obdobju ukvarjal z vprašanjem antinevritičnega vitamina, pomena notranje sekrecije timusa ter biološkega pomena maslene kisline, z respiratorično funkcijo krvi in z individualnostjo krvi. Inštitut je opravljal tudi kemične, farmakološke in biološke poskuse in preiskave

in docenta fiziologije na Medicinski fakulteti v Ljubljani, 24. januarja 1923 pa je bil izvoljen v izrednega profesorja. Razen na medicini je predaval še na Tehniški fakulteti in sicer »Kemijo živil in užitnin«.

Ko se je leta 1927 kolonija ruskih emigrantov, ki so živeli v zapuščenih barakah pri ljubljanskem Kolodvoru, preselila v nekdanjo šemperterško kasarno, je tam ruski Rdeči križ odprl tudi svojo ambulanto, ki jo je vodil Evgen Kansky.¹³⁹

Poročen je bil z dr. Ano Kansky, rojeno Mayer, ki je bila po rodu iz Lož pri Vipavi in je kot prva Slovenka dosegla doktorat na novoustanovljeni ljubljanski univerzi. Imela sta tri otroke: Alekseja, Evgena in Nušo. Kanskyjeva sta bila med pionirji kemične industrije pri nas. V letih 1928/1929 sta v Podgradu pri Ljubljani ustanovila kemično tovarno, poimenovano dr. A. (Ana) Kansky, ki je pridobivala dietilni eter. Njuna tovarna je bila prva jugoslovanska tovarna za proizvodnjo žveplenega etra in etra za narkozo ter sorodnih izdelkov. Kansky je prvi v državi pričel z izdelovanjem zapletenih organskih spojin na bazi domačih surovin in v Podgradu so sintetizirali različne estre in proizvajali topila za industrijo lakov ter tako premostili izpad dohodkov, ki ga je povzročil kasnejši uvoz cenejšega etra. Ob začetku druge svetovne vojne so Nemci tovarno zaplenili, v bližnji Kanskyjev dvorec nad tovarno pa so naselili nemške mejne stražarje.¹⁴⁰ Družina Kansky je v Ljubljani živela v stanovanjski hiši na Krekovem trgu 7 – tudi tam se je videla ustvarjalnost in podjetnost zakoncev Kansky, saj so bile v pritličju hiše urejene pisarne in laboratorij, v kleti pa trgovina, v kateri so poleg kemikalij prodajali opremo za kemijske in medicinske laboratorije.¹⁴¹

Marca 1930 je bil Kansky imenovan za rednega profesorja Medicinske fakultete Univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani. Večkrat je bil izvoljen za dekana (v akademskih letih 1930/31, 1931/32, 1933/34, 1937/38, 1939/40)¹⁴² in prodekana (v akademskih letih 1932/33,

---

za razna sodišča v Sloveniji. Tudi po vojni se je fiziološki inštitut srečeval z neustreznostjo prostorov, od katerih nekateri niso izpolnjevali niti osnovnih zdravstveno-tehničnih zahtev, ter s pomanjkanjem predavateljev.

VIR: Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929. Rektorat Univerze kralja Aleksandra prvega v Ljubljani, Ljubljana, 1929, str.: 390-394 in Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani 1919-1969. Modic Roman ur., Univerza v Ljubljani, 1969, str.: 495-496.

¹³⁹ Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, nav. d., str.: 707.

¹⁴⁰ Intervju z Nušo Bulatović-Kansky, 2. marec 2007.

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani 1919-1969, nav. d., str.: 624-625.

1934/35, 1935/36, 1936/37, 1938/39, 1940/41)¹⁴³ te fakultete.¹⁴⁴ V zelo dobrih odnosih je bil Janezom Plečnikom, bratom arhitekta Jožeta Plečnika, ki je bil njegov sodelavec na Medicinski fakulteti in sta skupaj veliko pripomogla k razvoju in obstanku Medicinske fakultete v Ljubljani.¹⁴⁵ Na Univerzi v Ljubljani je na Medicinski fakulteti predaval naslednje predmete: »Fiziologija človeka«, »Koloidna kemija«, po odhodu Isajeviča tudi »Analitska kemija za medicince«, na Tehniški fakulteti je predaval »Kemijo živil in poživil I in II«, imel je še praktične vaje iz »Fiziologije« in »Analitske kemije«. Občasno je imel na seznamu predavanj predvidene tudi publikume za vse slušatelje ljubljanske univerze. Predstojnik inštituta za fiziologijo je bil do jeseni 1945, ko je moral, star 58 let, zapustiti delo na Univerzi v Ljubljani.

Na fiziološkem inštitutu¹⁴⁶ v Ljubljani se je intenzivno ukvarjal s fiziološko kemijo. Skupaj s sodelavci je izdelal postopke za kvantitativno določanje glikola in glukoze s srebrovim karbonatom in kvantitativno določanje solne kisline v želodčnem soku ter določanje vsebnosti mastne kisline. V vojnih letih 1939-1945 je preučeval delovanje nekaterih strupov, posebno strihnina na možganske centre in skorjo pri žabah.

Po upokojitvi je devet mesecev delal kot gost na univerzitetnem inštitutu za fiziologijo v Pragi, poleg tega pa je bil tudi honorarni sodelavec Zavoda za industrijske raziskave v Ljubljani, kjer je izdelal postopek za izkoriščanje SO₂, ki nastaja pri sežigu premoga in onesnažuje ozračje.¹⁴⁷ Kasneje je bil tudi strokovni sodelavec v laboratoriju za kontrolo zdravil, kjer je izdelal postopek za pridobivanje učinkovitega kardiotonika, ki je uspešno preстал klinično preizkušnjo. Vendar zaradi tedanjih razmer ni noben postopek prišel v proizvodnjo.¹⁴⁸

---

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Rekorder po številu mandatov za rektorja Medicinske fakultete je bil dr. Alfred Šerko, prvi dekan Medicinske fakultete, ki je bil v letih 1919-1937 kar trinajstkrat dekan (1919-1922, 1923-1930, 1934-1937) in dvakrat prodekan (1922/1923 in v zimskem semestru 1937). VIR: Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani 1919-1969. Modic Roman ur., nav. d., str.: 624-625.

¹⁴⁵ Dr. Janez Plečnik je bil trikrat dekan (poletni semester 1923, 1932/1933) in 1938/39) in kar štirinajstkrat prodekan (1920-1922, 1923-1932, 1933-1934, poletni semester 1938, 1939-40) Medicinske fakultete. VIR: Ibid.

¹⁴⁶ Poleg tega inštituta so bili na ljubljanski Medicinski fakulteti do leta 1929 ustanovljeni še: Anatomiški inštitut, Biološki inštitut in Histološki inštitut. VIR: Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929. Rektorat Univerze kralja Aleksandra prvega v Ljubljani, Ljubljana, 1929.

¹⁴⁷ A. Kansky: Evgen Kansky, dr. phil., dr. med., 1887-1977. Zdravstveni vestnik, letn. 66, supl. 2 (november), 1997, str.: 43.

¹⁴⁸ Ibid.

Govoril in obvladal je več evropskih jezikov: poleg ruščine še nemščino, francoščino, angleščino, češčino, poljščino in slovenščino.¹⁴⁹ Umrli je 19. aprila 1977.

---

¹⁴⁹ ZAMU IV – 23/375.

FILOZOFSKA FAKULTETA

Nikolaj Fedorovič Preobraženski

Rodil se je 6. aprila 1893 v Gorkem (Nižni Novgorod), oče Fedor Ivanovič je bil po poklicu učitelj nižje obrtne šole, mati Aldra Pavlova pa učiteljica v osnovni šoli. Leta 1903 je zaključil trirazredno osnovno šolo v Nižnem Novgorodu in leta 1911 še klasično gimnazijo ter se takoj vpisal na historijsko-filološko fakulteto v Moskvi, kjer je študiral zgodovino ruske literature. Spomladi 1914 je po zaključenem šestem semestru na priporočilo profesorja M. Ljubavskega odpotoval v Prago, kjer naj bi zbiral gradivo za diplomsko nalogo. Tam ga je zajela prva svetovna vojna, tako da je bil med poskusom povratka v domovino zadržan in zaprt od leta 1914 do leta 1918, hkrati pa je izgubil vse zbrano gradivo. V tem času je bil ujet v Gradcu, kjer je na tamkajšnji univerzi poslušal predavanja iz zgodovine in slavistike, ob tem pa spoznal profesorja Murka¹⁵⁰ in Nahtigala¹⁵¹.

---

¹⁵⁰ Matija Murko, slavist, primerjalni slovstveni zgodovinar in etnograf. Rojen 10. februarja 1861 na Drsteli pri Ptujju. Srednje šole je končal v domačem Ptujju in leta 1880 odšel študirat na dunajsko univerzo, kjer je zaključil študij germanistike in slavistike. S štipendijo dunajske univerze je leta 1887 odšel v Rusijo, kjer je živel leto in pol in se sprva posvetil zlasti starejši ruski književnosti. Po vrnitvi je na avstrijskem zunanjem ministrstvu delal kot poročevalec o slovanskih listih. Tako je bil dobro seznanjen s slovanskimi jeziki, pa tudi z razmerami v drugih slovanskih deželah. Na Dunaju je predaval tudi slovenščino in ruščino. 11. aprila 1902 je postal kot Krekov naslednik redni profesor slovanske filologije in vodja seminarja za slavistiko na graški univerzi. Nato je od 22. aprila 1917 kot profesor slavistike učil v Leipzigu vse do konca prve svetovne vojne, ko je bil imenovan za profesorja slavistike na zagrebški univerzi, vendar se je raje odločil za novoustanovljeno stolico za južnoslovanske jezike in književnost na Karlovi univerzi v Pragi (od julija 1920). Sodeloval je pri ustanovitvi Slovanskega inštituta v Pragi in bil kasneje tudi njegov predsednik (1932-41). Leta 1931 se je upokojil. Umrli je 10. februarja leta 1952. VIR: SBL, II, str 169-175.

¹⁵¹ Rajko Nahtigal, jezikoslovec. Rodil se je 14. aprila 1877 v Novem mestu. Srednje šole je obiskoval v Novem mestu in Ljubljani. Študiral je filozofijo na dunajski univerzi. Kot štipendist se je med letoma 1900 in 1902 dodatno izobraževal v Rusiji (Moskva, Sankt Peterburg). Leta 1902 se je vrnil na Dunaj, kjer je prevzel mesto profesorja in lektorja ruščine, ki ga je zapustil Matija Murko, ko je odšel predavat na graško univerzo. Leta 1913 je dobil naziv profesorja in bil na graški univerzi imenovan za izrednega profesorja slovanske filologije s posebnim poudarkom na slovenskem jeziku in literaturi. Leta 1917 je bil imenovan za rednega profesorja na graški univerzi, leta 1919 pa za rednega profesorja na Univerzi v Ljubljani, kjer je vodil stolico za splošno slovansko filologijo s staro cerkveno slovanščino. Bil je tudi prvi dekan Filozofske fakultete (1919/20), rektor univerze (1927/28) in dve leti njen prorektor. Do upokojitve leta 1953 je bil predstojnik Seminarja za slovansko filologijo, od ustanovitve

Preobraženski torej ni bil imigrant v smislu večine ruskih predavateljev ljubljanske univerze, ki jih obravnavamo. Po končani vojni je na graški univerzi 3. avgusta 1919¹⁵² doktoriral z disertacijo »Grundherrschaft in Böhmen im 16. Jahrhundert« (Kmetje in veleposestvo na Češkem v 16. stoletju). Nove vezi in smrt staršev so spodbudili njegovo odločitev, da se je skupaj z družino, pri kateri je bival med konfinacijo v Gradcu, preselil v Ljubljano. Tu mu je slovenska vseučiliška komisija na predlog profesorja Nahtigala, ki se je zelo zavzel zanj, ponudila sodelovanje. Leta 1921 je bil s štipendijo ljubljanske univerze poslan v Prago na nadaljnji študij pri profesorju Krofti; tam se je usposobil za docenta zgodovine severnih Slovanov. V Pragi je napisal disertacijo z naslovom »Ruska javnost in država v 19. stoletju«, v kateri je obravnaval začetke nove nacionalne samozavesti pri klasicistih, zahodnjakih in slovanofilih, ki pa je ostala v obliki rokopisa. 16. junija leta 1921 je dosegel *veniam legendi* ljubljanske univerze iz ruske, poljske in češke historiografije na podlagi disertacije »Ruska javnost in država – zgodovina nacionalne miselnosti v 19. stoletju«. ¹⁵³ V nastopnem predavanju je kritično obravnaval teorijo N. Pavlova o ruskem fevdalizmu.

Po povratku v Ljubljano zanj na fakulteti ni bilo prostega mesta predavatelja in so ga zato januarja 1922 zaposlili kot kontraktualnega lektorja ruskega jezika, kar je bil od aprila 1922 do konca septembra 1948, ko je napredoval v univerzitetnega predavatelja za ruski jezik in književnost. Preobraženski je od leta 1924 podajal pri stilističnih vajah tudi kratke preglede ruske književnosti od Karamzina do sodobnosti in objavljajl krajše informativne članke o ruski književnosti, predvsem sovjetski. ¹⁵⁴ Novembra 1926 je bil postavljen za stalnega prevajalca (tolmača) iz ruščine pri okrožnem sodišču v Ljubljani, kar je ostal tudi po koncu druge svetovne vojne. Zaradi takšne predavateljske in poklicne dejavnosti je Preobraženski kmalu opustil preučevanje politične in ekonomske zgodovine in se povsem posvetil pedagoškemu in publicistič-

---

Akademije znanosti in umetnosti v letu 1938 je bil njen redni član in prvi predsednik (1939–42). Umril je 29. 3. 1958. VIRI: SBL, II, str.: 188-189; Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani 1919-1969. Modic Roman ur., nav. d., str.: 613-614.

¹⁵² Aleksander Skaza navaja 2. avgust kot datum disertacije. Skaza, Aleksander (1970): V spomin: Nikolaj Fjodorovič Preobraženski. Jezik in slovstvo, letnik XVI (1970/71), št. 4, str.: 112.

¹⁵³ Ibid., str.: 112-113.

¹⁵⁴ Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani 1919-1969. Modic Roman ur., nav. d., str.: 262-263.

nemu delu.¹⁵⁵ Objavljal je krajše informativne članke o ruski/sovjetski književnosti v periodičnem tisku (Ostrovski, L. Tolstoj, Dostojevski, Turgenjev, L. Andrejev, F. Sologub, Balamont, I. A. Bunin, A. Blok, Gumiljov, A. Ahmatova, Jesenin, Majakovski, idr.).¹⁵⁶ Svoje članke je objavljaval predvsem v slovanskem strokovnem časopisju in revijah. Pisal je poučno-informativne članke, ki jih je odlikovalo obširno znanje in vseskozi kritično obravnavanje predmeta, ki se mu je posvečal. Največ znanstvenega truda je posvetil vprašanjem kulturne, socialne, literarne in splošne zgodovine vzhodnih Slovanov. Novembra 1933 je bil postavljen za stalnega lektorja za rusko književnost.

V začetku maja 1927 je postal jugoslovanski državljani. Predaval je tudi na ljudskih univerzah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu in Ptuju, in poučeval ruščino v tečajih na ljubljanskem radiu in na srednjih šolah. Na ljubljanski univerzi je bil lektor pri predmetih »Ruščina I«, »Ruščina II« in »Ruščina III«¹⁵⁷. Od avgusta 1937, po smrti prof. Ivana Prijatelja, ki je sicer predaval v okviru literarno-zgodovinskega oddelka slovenske filologije, je Preobraženski kot honorarni predavatelj prevzel tudi izvedbo predavanj o novejši ruski književnosti in jih med drugo svetovno vojno, vojno razširil s predavanji o ruski književnosti 18. in 19. stoletja¹⁵⁸. Med vojnama je bil soavtor knjige o Stalinu, zaradi tega se je po vojni bal morebitnih persekucij s strani novih komunističnih oblasti.¹⁵⁹

Po končani vojni je nadaljeval s publicistično dejavnostjo. Aleksander Skaza kot omembe vredne izpostavi predvsem njegove sestavke o Puškinu, kateremu je na svojih predavanjih posvečal največ pozornosti, članek »Odnos Dostojevskega do stvarnosti« in oceno prvega slovenskega prevoda romana »Tihi Don« M. Šolohova, do katerega je bil zelo kritičen. Leta 1945 je bil tudi član stalne izpitne komisije za učitelje ruščine na srednjih šolah, vodil je ruski tečaj slavističnega društva leta

---

¹⁵⁵ Skaza, Aleksander (1970): V spomin: Nikolaj Fjodorovič Preobraženski. Jezik in slovstvo, letnik XVI (1970/71), št. 4, str.: 112.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ I – za začetnike, uvodni podatki o izgovorjavi, področju in zgodovini ruščine, branje; II – pregled razvoja knjižnega jezika, skladnja, branje klasikov, pismene vaje, kasneje pa še ustanovitev knjižnega jezika v 19. stoletju, Karamzin, Puškin, sintaksa; III – uvod v stilistiko, branje novih avtorjev, prevajanje v ruščino.

¹⁵⁸ Na knjižnem oddelku je v zimskem semestru 1940/41 predaval »Pregled nove ruske književnosti Puškinove dobe (Lermontov, Gogolj in Belinski)«. V naslednjem semestru pa v knjižno-zgodovinskem oddelku: »Pregled nove ruske književnosti po Gogolju (Turgenjev, Tolstoj in Dostojevski)«.

¹⁵⁹ Osebni zapiski in zapiski razgovorov Ane Benedetič.

1945 in Prosvetne zveze na univerzi leta 1946. Od leta 1947 je poučeval ruščino tudi na Tehniški in Agronomski fakulteti v Ljubljani. Leta 1955 se je udeležil slavističnega sestanka v Beogradu in sicer s predavanjem o Puškinu in Washingtonu Irvingu.¹⁶⁰ Po naročilu znanstvenega inštituta je prevajal Čermeljeve, Grafenauerjeve, Ramovševe in druge razprave o Koroškem in Primorju, za narodno gledališče v Ljubljani pa je v okviru jugoslovansko-ruske konvencije prevedel »Za narodov blagor«, »Kralja na Betajnovi« in »Gospodo Glembajeve«.¹⁶¹ Skaza je o njegovi publicistiki zapisal, da »sicer ne utira novih poti, vendar razkri-va avtorjevo široko razgledanost in nenavadno bogato znanje.«¹⁶²

Pomemben je bil tudi njegov prispevek pri izdajanju šolskih učbenikov. Skupaj s Frančkom Šafarjem¹⁶³ in Vlasto Tominšek¹⁶⁴ je bil avtor Ruske vadnice za I. razred gimnazije (1946, 1950), z istima sodelavcema je napisal tudi Rusko vadnico za II. razred gimnazije (1949, 1950), s Frančkom Šafarjem pa še Rusko čitanko za višje razrede srednjih šol (1947), ki je z nekaj spremembami izšla tudi v makedonščini (Skopje, 1947, 1954). Z istim soavtorjem je nato spisal še Rusko-slovenski slovar k Ruski čitanki za višji razred srednjih šol (1948), Rusko čitanko za IV. razred srednjih šol (1949) in Rusko čitanko za V. razred gimnazije (1951)¹⁶⁵. Bil je soavtor tudi pri drugih delih s področja ruskega jezikoslovja, kot je bil Slovensko-ruski slovar (1950) in Seznam ruskih samostalnikov in glagolov s premičnim naglasom in drugimi jezikovnimi posebnostmi (1950). Sam pa je napisal učbenik Prvi korak - Perv'ij šag (1946).

Nikolaj F. Preobraženski je najprej kot honorarni predavatelj, od leta 1949 pa kot redni univerzitetni predavatelj nadaljeval s pregledi ruske književnosti od 18. stoletja dalje – s premorom od 1948 do 1949, ko se je ukvarjal izključno z lektoratom za ruski jezik. Ob predavanjih iz ruske književnosti je vodil seminarske vaje, kjer je skušal študente sezna-

---

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ ZAMU IV – 50/752, Personalna mapa Nikolaj Fjodorovič Preobražensky.

¹⁶² Skaza, Aleksander (1970), nav. d., str.: 112-113.

¹⁶³ Franček Šafar, pisec ruskih učbenikov in prevajalec. Rojen v Novi vasi pri Ptujju 4. decembra 1914, gimnazijski profesor (1945-47), inšpektor za ruščino, profesor ruščine na višji pedagoški šoli (1948-50), glavni urednik na DZS za znanstvene in strokovne izdaje (od 1960). VIR: SBL, III, str.: 572

¹⁶⁴ Vlasta Tominšek rojena v Ljubljani 22. oktobra 1906. Rusistka, gimnazijska učiteljica v Kočevju na realki, klasični gimnaziji in višji pedagoški šoli v Ljubljani. Po upokojitvi (1972) lektorica za ruski jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani, soavtorica številnih ruskih učbenikov. VIR: SBL, IV, str.: 121.

¹⁶⁵ SBL, III, str.: 572.

niti z nekaterimi tezami ruske formalistične šole. Predaval je tudi rusko historično slovnico in dialektologijo.¹⁶⁶ Leto dni po izvolitvi za izrednega profesorja za ruski jezik in starejšo rusko književnost (1958) je odšel na filozofsko fakulteto v Zadar. Kot upokojeni redni profesor je nekaj časa gostoval na frankfurtski univerzi.

Tekoče je govoril rusko in slovensko, pasivno pa še srbohrvaško, češko, poljsko in francosko. Od leta 1922 je bil predsednik (starosta) ruskih odsekov, včlanjenih v jugoslovanski Sokol.¹⁶⁷ Bil je zelo priljubljen, čeprav razmeroma osamljen. Profesor Slodnjak je ob njegovem šestdesetem rojstnem dnevu hudomušno pripomnil, da je Preobraženski še vedno sirota brez staršev. Bil je prava dobričina, ko so mu študentje, kot lektorju za ruščino skoraj na vseh fakultetah prinašali indekse na njegovo mizo, ga skoraj ni bilo mogoče videti izza obsežnega kupa.¹⁶⁸ Negativnih ocen ni dajal, za dekleta pa je vedno imel bonbončke. Pri-kupna je anekdota z enega izmed njegovih predavanj o ruski fonetiki, ko je razlagal pravilno izgovorjavo samostalnika mleko, in sam ni čutil, da ga izgovarja v svojem nižnjenovgorodskem dialektu, ki se rahlo razlikuje od knjižnega ruskega.¹⁶⁹ Skozi velik del svojega življenja je bil samski in se je poročil šele na jesen svojega življenja med bivanjem v Zadru. Bil je strasten gojitelj rož, ki jih je vzgajal na lastnem vrtu in vsak dan, poleti in pozimi, je v gumbnici nosil svežo rožo.

Rojstnega Nižnjega Novgoroda se je spominjal kot kraja, kjer je bilo veliko rib - ribe je imel nasploh rad in jih je velikokrat kupoval tudi v Ljubljani. Večkrat mu je zato, ko je hodili po ljubljanskih ulicah, iz aktovke gledal kakšen ribji rep.¹⁷⁰ Po besedah številnih, ki so Preobraženskega poznali, je bil Nikolaj Fjodorovič Preobraženski »poseben tip človeka«: tipičen predstavnik visokih slojev pred prvo svetovno vojno, izredno načitan in široko razgledan mož, ki ga je akademik Franc Jakopin označil za 'enciklopedijo na dveh nogah'.

Umrl je v Zadru 22. novembra 1970. Aleksander Skaza v zaključku nekrologa o Preobraženskem podal naslednjo oceno: »Njegovi slušatelji smo pri Nikolaju Fjodoroviču poleg znanja, izrednega spomina in izjemne dobrodušnosti z odtlenkom ironije cenili nenazadnje tudi njegov posluh za nacionalno vprašanje, ki se je izrazil tako v predavanjih kot v

---

¹⁶⁶ Skaza, Aleksander (1970), nav. d., str.: 112.

¹⁶⁷ Osebni zapiski in zapiski razgovorov Ane Benedetič.

¹⁶⁸ Po spominu dr. Franca Jakopina v zapiskih Ane Benedetič.

¹⁶⁹ Ibid.

¹⁷⁰ Ibid.

njegovih objavah [...]. Vse to je v nas zbudilo in utrdilo globoko spoštovanje do 'učenjaka z vrtnico'«. ¹⁷¹

BIBLIOGRAFIJA:

Knjižne ocene:

1. K. Nötzel. Des heutige Russland. Ljubljanski zvon, 1915.
2. F. Grivec. Pravoslavje. Ljubljanski zvon, 1919.
3. A. Jelačić. Ruska revolucija. Ljubljanski zvon, 1927.
4. J. Orožen. Učbenik ruskih jezika. Ljubljanski zvon, 1930.
5. S. Stanojević. Ubijstvo avstrijskega prestolonaslednika. Naše evoluce. Praga, 1923.
6. K. Mossynski. Badania nad pochodzeniem Slowian. Etnolog, 1928.
7. J. Czekanowski. Wstep do historyi Slowian. Etnolog, 1929.
8. P. Miljukov. Očerki po istorii ruskoj kultury. Naša doba, 1930.
9. D. Odinec. Vosniknovenie gosudarstvennogo stroja u vostočnih slavjan. Etnolog, 1939.

Knjige:

1. Krepostno hosjajstvo v Čehi i XV-XVI vekov. Praga Legiografie, 1928.
2. Prvi korak. Ruski učbenik. Ljubljana, 1946.
3. Sodeloval je pri pisanju številnih povojnih učbenikov ruščine za osnovne in srednje šole: Ruska vadnica za I. razred gimnazije (1946, 1950), Ruska vadnica za II. razred gimnazije (1949, 1950), Ruska čitanka za višje razrede srednjih šol (1947), Rusko slovenski slovar k Ruski čitanki za višji razred srednjih šol (1948), Ruska čitanka za IV. Razred srednjih šol (1949), Ruska čitanka za V. razred gimnazije (1951), Slovensko - ruski slovar (1950), Seznam ruskih samostalnikov in glagolov s premičnim naglasom in drugimi jezikovnimi posebnostmi (1950).

Razprave:

1. Razvoj umevanja in periodizacije ruske zgodovine. Ljubljanski zvon, 1915.
2. Rusija na razpotju in Med Azijo in Evropo. Pregled ruskih hist. fil. struj po revoluciji). Soc. Misel, 1924.
3. Lev Tolstoj. Ljubljanski zvon, 1929.
4. Turgenjev in mi. Življ. in svet, 1933.
5. Taras Ševčenko. Ljubljanski zvon, 1934.
6. I. Bunin. Ljubljanski zvon, 1934.
7. Ana Ahmatova. Ženski svet, 1934.

---

¹⁷¹ Skaza, Aleksander (1970, nav. d., str.: 113.

8. Marija Baškirčeva. Žena in dom, 1937.
9. Puškin u slovencev. Puškinski sbornik s predgovorom Belića, Beograd 1937 na str. 119-148.
10. Dve, tri o poljskem nacijonalizmu. Ljubljanski Zvon, 1918, XXXVIII, str. 681-687.
11. »Od zarje do zarje« (Dijaške komedije Leonida Andrejeva). Ljubljanski Zvon, 1920, XL, str. 138-140.
12. Razvoj umevanja in periodizacije ruske zgodovine. Ljubljanski Zvon, 1915, XXXV, str. 257.
13. Puškin. Ob stoletnici smrti. Življenje in svet, knjiga XXI, 1937, št. 6.
14. Slovenski Zbogar pri Puškinu in Lermontovu. Slovenski jezik, 1940, III, str. 125-132.

Nikolaj Mihajlovič Bubnov

Nikolaj Bubnov se je rodil 21. januarja 1858 v Kijevu. Gimnazijo v Sankt Peterburgu je zaključil z zlato kolajno leta 1877 in študij nadaljeval na historijsko-filološki fakulteti. Tudi tu je dobil zlato kolajno: leta 1882 za diplomsko nalogo »Avit, škof Vjenski«. Kot uspešen diplomant je dobil profesorsko štipendijo za dveletni študij v tujini med julijem 1882 in decembrom 1884. Leta 1888 je stopil v državno službo na ministrstvu za prosveto.

Leta 1891 je položil magistrski izpit, ki mu je sledila magistrska razprava, ki pa je bila tako po kakovosti kot po obsegu (1300 tiskanih strani) tako izjemna, da je Bubnov namesto magistrskega dobil neposredno doktorski naziv. Istega leta je Bubnov postal izredni profesor na kijevski univerzi, leta 1895 pa je napredoval v naziv rednega profesorja. V letih 1902 in 1905 je bil član profesorskega disciplinskega sodišča. Od 16. septembra 1905 pa vse do odhoda iz Rusije 28. novembra 1919 je bil stalni dekan historijsko-filološke fakultete.

Na zboru za reformo univerze, ki se je konec leta 1905 odvijal na sanktpeterburški univerzi, je Bubnov zastopal kijevsko univerzo, kar je bila nedvomno velika čast, ki ni pripadla komurkoli. V letih med 1906 in 1911 je bil Bubnov predsednik državne izpitne komisije na kijevski univerzi, leta 1912 in 1915 pa tudi na moskovski in sanktpeterburški. V Rusiji je prejel številna odlikovanja, med njimi red sv. Stanislava I. in II. stopnje in red sv. Ane II. stopnje. Papež Leon XIII mu je podelil srebrno kolajno za v Nemčiji tiskano razpravo o papežu Silvestru II. Sodeloval je na mednarodnih konferencah zgodovinarjev v Berlinu (16.-12. avgusta 1908) in Londonu (leta 1913), udeležil se ju je kot delegat ki-

jevske univerze. Leta 1909 mu je bil podeljen pohvalni dekret sanktpe-
terburške akademije znanosti za njegova vplivna znanstvena dela.

4. decembra 1913 je Bubnovu umrla žena, tako da je ostal sam s si-
nom Vladimirjem (roj. 1901) in posinovljencema, ki ju je pokojna žena
imela še iz prvega zakona (Viktor Kolenda, roj. 1892 in Marija Kolen-
da, roj. 1891). Bubnov je še kot dekan historijsko-filološke fakultete
kijevske univerze konec novembra 1919 zapustil Rusijo in emigriral v
Kraljevino SHS. V Kraljevino SHS je prišel v februarju 1920 kot begu-
nec samo z ročno prtljago. Sin Vladimir in posinovljenelec Viktor sta se
decembra 1920 oziroma junija 1921 pridružila očetu v emigraciji, Mari-
ja pa je ostala v Rusiji.

V Kraljevini SHS je bil Bubnov od 11. junija 1920 najprej honorarni
profesor v Skopju, že novembra istega leta pa je bil imenovan za pogo-
dbenega rednega profesorja na Filozofski fakulteti Univerze v Ljublja-
ni, kjer je na gradbenem oddelku Tehniške fakultete študiral tudi njegov
sin Vladimir. Zaradi velikega ugleda je Bubnov že 28. marca 1923 pos-
tal redni profesor na Univerzi v Ljubljani. Istega leta je dobil tudi drža-
vljanstvo Kraljevine SHS. Leta 1924 se je upokojil, star 66 let. V Ljub-
ljani je predaval »Metodologijo in filozofijo zgodovine« in »Rimsko
zgodovino« z ustreznim seminarjem. Po njegovi upokojitvi je prevzel
antično zgodovino (združeno poslej s klasično arheologijo) Balduin
Saria.¹⁷² Leta 1935 je Bubnov postal član odbora ruskega Rdečega kri-
ža. Bil je nadvse trdnega zdravja, saj je skozi celotno obdobje službe-
nega in znanstvenega udejstvovanja manjkal samo mesec in pol v letu
1889. Poleg ruščine je aktivno govoril še srbohrvaško, slovensko, nem-
ško, francosko, angleško in italijansko, ob tem pa je seveda obvladal
latinščino in staro grščino.¹⁷³ Umrl je leta 1944.

BIBLIOGRAFIJA:

1. Avit škof Vjenski, 1882.
2. Zbornik pisem Liberta (982-998) kot historični viri, Sankt Petersburg
I. in II. 1888-1890.
3. Serberti Opera Mathem., Berlin 1899.
4. Aritmetska komponenta evropske kulture, Kijev 1908.
5. Izvor in začetki naših števil, Kijev 1908.
6. Prabo delo Serberta o abaku, Kijev 1911.

---

¹⁷² Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani 1919-1969. Modic Roman ur., nav. d.,
str.: 218.

¹⁷³ ZAMU IV – 4/68, Personalna mapa Nikolaj Mihajlovič Bubnov.

7. Začetek sedanjega prikazovanja števil, Kijev, Univerzitetna Izvestija 1913.
8. Legenda o Serbertu (referat na londonskem kongresu 1913).
9. Začetek naših števil (referat na londonskem kongresu 1913).
10. Aritmetische Selbstständigkeit der europäischen Kultur, Berlin 1914.
11. Abak i Boecije, Sankt Petersburg 1915.
12. Pozabljena aritmetika klasične preteklosti, Kijev 1916.

Aleksander Isačenko

Rodil se je v Sankt Peterburgu 21. decembra 1910 kot sin ruskega računovodje in nemške baletne plesalke. Še kot otrok je zapustil domovino. Skupaj s starši in sestrama je pribežal v Kraljevino SHS, kjer pa so ga starši desetletnega poslali v deški internat v Celovec. Od leta 1921 se je s kratkim premorom šolal na Bundesrealgymnasium v Celovcu, kjer je leta 1929 maturiral z odliko. Še istega leta se je vpisal na filozofsko fakulteto dunajske univerze, kjer je naslednja štiri leta poslušal slovansko filologijo pri Trubetzkoyu¹⁷⁴, vzhodnoevropsko zgodovino pri Hansu Überbergerju, sanskrt in pali pri profesorju Geigerju, indogermansko jezikoslovje pri Kretschmerju in germanistiko pri Jellineku in Muchu. Leta 1933 je dosegel doktorski naslov z disertacijo »Die Kämtner-Slowenischen Dialekte des Jauntals in Kärnten«. Podiplomski študij je nadaljeval v Parizu na Ecole des hautes études in College de France pri svetovno znanih jezikoslovcih A. Meilletu in A. Vailantu. Spomladi 1934 je kot štipendist odpotoval v Prago, kjer je eno leto delal na svojem habilitacijskem delu. V Pragi je leta 1934 postal tudi član praškega lingvističnega krožka¹⁷⁵. Leta 1935 se je vrnil v Avstrijo, kjer je postal lektor za ruski jezik na filozofski fakulteti dunajske univerze, kar je bil do leta 1938, ko je marca zapustil Avstrijo, verjetno po priključitvi Avstrije k Tretjemu rajhu.

Vmes je njegovo delo o slovenskih narečjih na Koroškem zbudilo pozornost profesorja Frana Ramovša, ki je Isačenka povabil na ljub-

---

¹⁷⁴ N. S. Trubetzkoy je bil eden od utemeljiteljev sodobne fonologije. Derganc, Aleksandra: Aleksander Vasiljevič Isačenko 1910-1978. Slavistična revija, letnik 26/1978. št. 4, oktober – december, str.: 449.

¹⁷⁵ Takšen širok izobrazbeni razpon mu je omogočil, da je pri obravnavanju jezikoslovnih problemov suvereno uporabljal tako strukturalno kot tradicionalno metodo, kot tudi prijeme generativno-transformacijske slovnice. Derganc, A., nav. d., str.: 450.

ljansko univerzo. Prošnjo za sprejem na Univerzo je vložil takoj po prihodu v Ljubljano, aprila 1939, in z odlokom pomočnika ministra prosvete z dne 20. maja 1939 je bil junija tega leta postavljen za privatnega docenta za slovansko filologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani.¹⁷⁶ Imel je redna predavanja in vaje iz ruske oziroma vzhodnoslovanske zgodovinske slovnice.

V Ljubljano je prišel skupaj z ženo, princeso Trubetzkoy (hčerko profesorja, pri katerem je Isačenko študiral in bival v študijskih letih) in hčerko. V Ljubljani je bila njegova soproga deležna velike pozornosti kot hčerka tako pomembnega očeta, še več zanimanja pa je zbudila izvenzakonska afera, ki naj bi jo Isačenko imel v Ljubljani.¹⁷⁷

Slabo plačano delo privatnega docenta je opravljal do leta 1940, ko je odpotoval na Češkoslovaško predavat na bratislavsko univerzo. O tej selitvi sta si v korespondenci pisala Evgen Spektorski in Valerij Pogorelov, vodja oddelka ruskih literatur na bratislavski univerzi, ki je prav takrat odhajal v pokoj in je Spektorskega vprašal, ali imajo v Ljubljani koga, ki bi ga lahko nadomestil.¹⁷⁸ V Bratislavi je kot izredni profesor predaval do konca marca 1941, ko je moral zaradi pritiskov nemških »svetovalcev« na Slovaškem zapustiti fakulteto. Do konca vojne je nato predaval na višji komercialni šoli, ki je bila financirana s pomočjo zasebnega kapitala. Med vojno je spoznal svojo drugo ženo, ki je delala na radijski postaji v Bratislavi.

Po vojni je bil od tedaj še nekomunistične vlade ponovno imenovan za izrednega profesorja na filozofski fakulteti v Bratislavi, kjer je leta 1949 napredoval v rednega profesorja. Delo je na lastno željo nadaljeval na novoustanovljeni pedagoški visoki šoli v Olomoucu, kjer je bil predstojnik za slovansko filologijo. Takšni spremembi so botrovala zlasti politična nesoglasja s slovaškimi oblastmi; knjiga, ki jo je izdal v Bratislavi, je bila nekaj časa celo prepovedana. Leta 1960 je na povabilo nemške akademije znanosti in umetnosti odpotoval v Vzhodni Berlin, kjer naj bi organiziral in kasneje vodil novo delovno mesto s področja strukturalne slovnice. V Vzhodnem Berlinu je pomagal pri uvajanju sodobnih metod v obdelavo nemščine. S svojim prodornim delom je področje strukturalne gramatike dvignil na svetovno raven. Prav v Berlinu so bili po Isačenkovem prepričanju (in torej ne v ZDA) položeni temelji novih raziskovalnih metod generativne in transformacijske slovnice.

---

¹⁷⁶ ZAMU IV – 19/324, Personalna mapa Aleksander Isačenko.

¹⁷⁷ Intervju z Neveno Majdič-Grasselli, 18. maj 2007.

¹⁷⁸ Arhiv Republike Slovenije, Evgen Spektorsky, AS 1901.

Leta 1964 je Isačenko postal dopisni član nemške akademije znanosti in umetnosti. Leta 1965 je odpotoval v Prago, kjer je aprila prevzel vodstvo oddelka za jezikoslovje na inštitutu za jezik in književnost češkoslovaške akademije za znanost in umetnost. Ob koordinacijskem in znanstvenem delu je redno predaval tudi na Karlovi univerzi v Pragi.

Dogodki ob t.i. praški pomladi so ga presenetili na počitnicah v okolici Celovca. Kalifornijska univerza UCLA, na kateri je leto poprej predaval kot gostujoči profesor, mu je ponudila profesorsko mesto. Leta 1968 je tako zapustil Češkoslovaško in odšel predavat na kalifornijsko univerzo v Los Angelesu. Od marca 1969 je bil tam redni profesor in zaradi izredno kakovostnih predavanj je postal med študenti zelo priljubljen.

Leta 1970 je prevzel katedro za splošno jezikoslovje na novoustanovljeni univerzi, sprva visoki šoli za izobraževalne vede, v Celovcu. Bil je dopisni član nemške, češkoslovaške in avstrijske akademije znanosti, član številnih jezikoslovnih društev, med drugim: Societe de linguistique de Paris (od leta 1934), Linguistic Society of America (od 1940), Societe genevoise de linguistique (od 1949), Council of the International Phonetic Association (London, od leta 1949), podpredsednik AILA, Association Internationale de Linguistique Appliquee (Pariz, 1964-1969) in sourednik oz. urednik več znanstvenih revij, med njimi Maitre Phonetique, Foundation of Language International Journal of Slavic Linguistic and Poetics, Russian Linguistics¹⁷⁹. Kot gostujoči profesor je predaval na številnih univerzah in drugih visokih šolah, med drugimi na londonski univerzi, v Oxfordu in Cambridgeu (1948), na univerzi v Uppsali (1962, 1963, 1965), Göteborgu (1962, 1963, 1965) ter na UCLA (1967). Poleg omenjenih je imel tudi posamična predavanja na univerzah v: Varšavi (1964), Bukarešti (1962, 1966), Berlinu (1956, 1957), Parizu in Nancyju (1964, 1966), Londonu (1968), Stockholmu (1962, 1963, 1965), Oslu (1963), Helsinkih (1965). Znanstveno se je ukvarjal z zelo širokim spektrom področij jezikoslovja: indoevropsko, splošno, slovansko, kontrastivno jezikoslovje. Njegova dela so posvečena posameznim slovanskim jezikom s težiščem na ruščini.

Za Isačenka je značilno, da je vedno čutil utrip okolja, v katerem je živel, in se vanj vključeval s svojim raziskovanjem.¹⁸⁰ Bil je prvi, ki je na ljubljanski slavistiki uveljavil strukturalno metodo, in jo je na slovenskem jezikovnem gradivu tudi uporabil, zlasti v razpravah o koroš-

---

¹⁷⁹ Derganc, A.: Aleksander Vasiljevič Isačenko 1910-1978. Slavistična revija, letnik 26/1978. št. 4, oktober – december, str.: 450.

¹⁸⁰ Ibid.

kih narečjih in slovenskem verzu. Poleg razprave »Narečje vasi Sele na Rožu«, ki je tedaj pomenila novost v slovenski dialektologiji, saj je opisovala glasovni in morfološki ustroj nekega narečja s strukturalno metodo, je objavil še eno pomembno delo o slovenščini, »Slovenski verz«. V njem je ob naslonitvi na ugotovitve ruskih in čeških formalistov skušal dognati zakonitosti slovenske metrike.¹⁸¹ Zgodovinskim problemom slovenskega jezika so posvečene razprave o Brižinskih spomenikih, ki jih napisal že po svojem odhodu v Bratislavo in so ponekod sporne – zastopal je namreč tezo, da so Brižinski spomeniki le slovenska redakcija tekstov, ki so nastali pod vplivom velikomoravskega starocerkvenoslovanskega izročila. K Brižinskim spomenikom se je pozneje še vračal, a je v njih iskal predvsem dokaze za obstoj predcirilometodovskih prevodov, ki so nastali s posredovanjem irskih misionarjev.¹⁸²

V Bratislavi je Isačenko vodil katedro za ruski jezik in literaturo. V tem času je napisal številna praktična in teoretska dela, katerih namen je bil približati ruščino Slovakom. V ta namen je napisal številne učbenike, delo o fonetiki knjižne ruščine in obsežen slovaško-ruski slovar.¹⁸³

S slovensko slavistiko je bil povezan tudi na koncu svoje znanstvene poti. V zadnjih letih svojega življenja je posvetil veliko raziskav zgodovini ruskega jezika. Napisal je številne članke in razprave, pripravljal pa je tudi celovit pregled zgodovine ruskega jezika, a ga je smrt zaustavila prej in dela ni končal. Po naravi je bil Isačenko energičen človek in organizacijsko sposoben mož; ne preseneča, da je bil kot predstojnik katedre za splošno jezikoslovje v Celovcu pobudnik plodnega sodelovanja med ljubljansko in celovško slavistiko.¹⁸⁴ V Celovcu je bil tudi organizator vsakoletnih jezikovnih tednov, kjer so obravnavali posamezna rusistična vprašanja.¹⁸⁵ Aleksandra Derganc svoje spomine o Isačenko sklene tako: »Kot znanstvenik je bil Isačenko neutruđen iskalec boljših razlag jezikoslovnih pojavov, ki jim je skušal prodreti do bistva z različnih strani in po različnih poteh. Nenehoma je preverjal ustaljene, tradicionalne trditve in nemalokrat dokazal, da so netočne in meglene. Neusmiljeno je preganjal tisto, kar je sam imenoval jezikovni impresionizem in filološka folklor, namreč površnost in nestrokovnost. Poleg

---

¹⁸¹ Derganc, A.: Aleksander Vasiljevič Isačenko 1910-1978, nav. d., str.: 450.

¹⁸² Ibid., str.: 451.

¹⁸³ Ibid.

¹⁸⁴ Zbornik: 1919-1999. Šumi Jadranka (ur.), Filozofska fakulteta, Ljubljana, 2000, str.: 255-256.

¹⁸⁵ Derganc, A.: Aleksander Vasiljevič Isačenko 1910-1978, nav. d., str.: 453.

jasne in vedno nemirne znanstvene misli mu je bil dan tudi dar bleščečega in duhovitega govornika in pisca, tako da je svoje misli zlahka posredoval drugim in bil izvrsten pedagog.¹⁸⁶ Umrl je v Celovcu 19. marca 1978 za posledicami srčnega infarkta.¹⁸⁷

BIBLIOGRAFIJA¹⁸⁸:

1. Les prlers slovènes du Podjunje en Carinthie. Description phonologique, *Revue des etudes slaves* 15, 1935, 53-63.
2. Zur Frage der »zentral-slavischen« Lautveränderungen, *Sbornik Matice slovenske* 14, *Jazykoveda*, 1936, 56-58.
3. Der slovenische fünffüssige Jambus, *Slavia* 14, 1936/37, 45-47.
4. Bericht über kärntner-slovenische Dialektaufnahmen, *Anzeiger der Akademie der Wissenschaften in Wien. Phil.-hist. Klasse* 1-3, 1938, 114-18.
5. O večjezičnosti, *Slovenski jezik* 1, 1938, 113-18.
6. Narečje vasi Sele na Rožu. Razprave Znanstvenega društva v Ljubljani 16, *Filološko-lingvistični odsek* 4, Ljubljana, 1939, 146 pp.
7. Slovenski verz. *Akademski založba*, Ljubljana, 1939.
8. Ne bojmo se ruščine! : poljuden uvod v ruski jezik za samouke s slovnico in slovarjem. *Modra ptica*, Ljubljana, 1939.
9. Nekaj misli o Korševem prevodu Prešernovih »Poezij«, *Slovenski jezik* 3, 1940, 151-55.
10. Berimo ruski, Ljubljana 1941.
11. Berimo ruski : zbirka lahkkih ruskih tekstov in kratka slovnica. *Umetniška propaganda*, Ljubljana, 1941.

Ivan Lunjak¹⁸⁹

Lunjak se je rodil 12. decembra 1847 v Dolánki na Češkem (Avstroogrska), v okrožju Ičín. Po narodnosti je bil Čeh, vendar je bil od leta 1888 ruski državljan. Klasično gimnazijo je obiskoval v Ičínu na Češkem (1862-1869), maturiral z odličjem in se leta 1869 na praški univerzi vpisal na *triennium philologicum*, triletni filološki tečaj. V letih 1872 in 1873 je kot suplent služboval na klasični gimnaziji v Heinrichovem

---

¹⁸⁶ Ibid., str.: 453.

¹⁸⁷ Intervju Nevenka Majdič-Grasselli, 18. maj 2007.

¹⁸⁸ SBL, IV, str.: 127, 605 in osebno gradivo Aleksandre Derganc navajata kar 173 bibliografskih enot Aleksandra Vasiljeviča Isačenka, tu povzemamo le nekatere – tiste, ki se ukvarjajo s slovenskim jezikom oziroma so napisane v slovenščini.

¹⁸⁹ Vir: ZAMU IV - 33/541, Personalna mapa Ivan Lunjak.

Gradcu na Češkem, kjer je opravil atestat in postal za poskusno leto ravnatelj te gimnazije. Nato je še dve leti študiral na ruskem filološkem inštitutu v Lipskem, kjer je leta 1876 pridobil diplomu I. stopnje in z njo naziv magister klasične filologije jurjevske univerze z delom »Observationes rhetoricae in Demosthenem«. Odpotoval je v Rusijo, kjer je bilo po vzpostavitvi sodobnega univerzitetnega sistema pomanjkanje klasičnih filologov – kakor smo videli tudi pri očetu Evgena Kanskega, ki je kot klasični filolog v Rusijo prišel na podoben način. Najprej je Lunjak od leta 1877 predaval na sanktpeterburški V. gimnaziji, leta 1882 pa je bil postavljen za privatnega docenta sanktpeterburške univerze, kjer je ostal do leta 1884. Leta 1885 je odšel v Kazan kot privatni docent in na tamkajšnji univerzi doktoriral z disertacijo z naslovom »Questiones Sapphicae«. Leta 1890 je postal izredni profesor moskovske univerze in na tem mestu ostal dve leti, ko je kot redni profesor za klasično filologijo predaval na novoruski univerzi v Odesi – tam je leta 1907 postal zaslužni profesor in leta 1909 odšel v pokoj. Med njegova najbolj prodorna dela sodi dokončno dokazovanje, da je bilo mesto Asisi res rojstni kraj pesnika Propercija.

Med podatki v njegovi personalni mapi zasledimo, da je bil med vojno konfiniran v Gradcu na avstrijskem Štajerskem, enako kot Preobraženski, in da naj bi tam imel hišo. Ker pa so mu rusko pokojnino prenehali izplačevati že maja 1914, sklepamo da je bil profesor Lunjak takrat že v Avstroogrski¹⁹⁰. Do novembra 1919 je živel v Gradcu, marca 1920 pa je bil potrjen za honorarnega profesorja za klasično filologijo na Filozofski fakulteti novooblikovane ljubljanske univerze, vendar je bil že novembra istega leta imenovan za kontraktualnega rednega profesorja. Oktobra 1928 mu je bila ob imenovanju za kontraktualnega rednega profesorja na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani določena dvoletna nagrada v višini 60.300 din na leto.

Imel je zelo razgiban program predavanj, ki so se spreminjala glede na študijsko leto. V osnovi so bila predavanja razdeljena na tri sklope: v bolj obsežnem sklopu predavanj je obravnaval izbrano obdobje v rimski ali grški klasični literaturi; v drugem delu je obdelal določeno specifično delo iz klasične filologije, v seminarju, ki je predstavljal tretji sklop predavanj, pa so se študentje soočili s slovenskim prevodom in latinsko

---

¹⁹⁰ V Rusiji je imel pravico do neizplačane pokojnine za devet let in pol in do svojih prihrankov v državni banki v Odesi. Vir: ZAMU IV - 33/541, Personalna mapa Ivan Lunjak. Glede na kaotičnost obdobja in revolucije, ki mu je sledila, je malo verjetno, da je Lunjak kdaj prišel do teh sredstev.

interpretacijo izbranih klasičnih del. Na ljubljanski univerzi je imel Ivan Lunjak od letnega semestra 1920 naslednja predavanja: »Zgodovina rimske literature«, »Grška elegija«, »Seminar: Interpretacija eklog Vergilija«, v zimskem semestru 1920/21 »Zgodovina rimske elokvencije«, »Interpretacija Evripidove Medeje«, »Seminar: Interpretacija izbranih pesmi Horacija s posebnim ozirom na metriko«. V letnem semestru 1921 je predaval »Rimsko zgodovino pisje«, »Interpretacijo Euripidove Medeje«, »Seminar: Interpretacija izbranih pesmi Horacija s posebnim ozirom na metriko«. V zimskem semestru 1921/22 je imel predavanja iz predmetov »Rimska književnost za Avgusta«, »Homersko vprašanje; interpretacija 24. speva Iliade«, »Seminar: Interpretacija Ovidijevih Heroid«; v letnem semestru 1922 je nadaljeval z omenjenimi predavanji. V zimskem semestru 1922/23 je predaval predmete »Zgodovina srebrnega veka rimske literature«, »Interpretacija Demostenovega govora Za svobodo Rodijcev«, »Seminar: Interpretacija epizod v Vergilijevih Georgica«. Slednji dve je nadaljeval v letnem semestru 1923, kjer je namesto »Zgodovina srebrnega veka rimske literature« predaval »Grško zgodovino pisje«. V zimskem semestru 1923/24 je predaval »Zgodovino rimskega opusa«, »Interpretacijo Terencijeve komedije Andria« in »Seminar: Interpretacija Apulejeve bajke De Psyche et Cupidine« vsa predavanja so se nadaljevala v letni semester. V zimskem semestru 1924/25 je predaval »Zgodovino rimske satire«, »Interpretacijo izbranih elegij Propercija« in »Seminar: latinska interpretacija šeste knjige Vergilijeve Eneide«, oboje je nadaljeval v naslednji semester. V naslednjih dveh semestrih pa zasledimo predmet »Rimsko zgodovino pisje«, »Interpretacija Horacijeve Ars poetica« in »Seminar: slovenski prevod in latinska interpretacija Horacijeve Ars poetica«. V zimskem semestru 1926/27 je predaval »Zgodovino rimske literature starejše dobe«, »Interpretacijo izbranih Katulovih pesmi« in Seminar: slovenski prevod in latinska interpretacija epizod v Lukrecijevem eposu De rerum natura«, vsa predavanja se nadaljujejo v letni semester 1927. V zimskem semestru 1927/28 je Lunjak predaval »Rimsko elegijo«, »Interpretacijo Horacijevih pisem« in »Seminar: slovenski prevod in latinska interpretacija Vergilijevih eklog«, ki so se prav tako nadaljevala v letni semester. V zimskem semestru 1928/29 je odpredaval »Rimsko govorništvo«, »Interpretacijo izbranih Propercijevih elegij« in »Seminar: Slovenski prevod in latinska interpretacija tragedije Octavia«. V letnem semestru je namesto »Rimsko govorništvo« imel predavanja iz »Rimske satire«, ostala predavanja pa so se nadaljevala. V zimskem semestru 1929/30 je predaval »Rimski epos«, »Interpretaci-

jo II. Ciceronove filipike« in »Seminar: slovenski prevod in latinska interpretacija izbranih Catullovih pesmi«. V letnem semestru 1930 je predaval »Rimsko zgodovinospisje«, »Interpretacijo Terncijeve komedije Andria« in »Seminar: slovenski prevod in latinska interpretacija izbranih Ovidijevih Heroid«.

V pogajanjih za podaljšanje pogodbe dvainosemdesetletni Lunjak ni uspel – tako je z 31. marcem 1930 prenehal z delom na ljubljanski univerzi in je za njim vodstvo klasičnega seminarja prevzel docent dr. Fran Bradač. Ob odhodu je Lunjak prosil rektorat za potrdilo za svoje desetletno delovanje na ljubljanski univerzi. Ni jasno, ali je imel v mislih zgolj pisno potrdilo, ali morda odlikovanje ali denarno nagrado. Vsekakor bi se po odgovoru rektorata, ki se glasi: »ako gospod prof. dr. Lunjak želi imeti tudi kako posebno svedočanstvo o svojem službovanju, bi po mnenju dekanata tako svedočanstvo ne moglo vsebovati drugega kot potrdilo potem, od kdaj je gospod prof. dr. Lunjak na fakulteti služboval; kake ocene njegovega delovanja bi tako svedočanstvo ne moglo vsebovati, kar se pri univerzitetnem profesorju razume samo po sebi.«, dalo sklepati, da je profesor dr. Lunjak za svoje delovanje na ljubljanski univerzi pričakoval več kot zgolj potrdilo o datumih.

Tekoče je govoril češko, rusko, nemško, oba klasična jezika, slovensko, francosko; angleško in italijansko pa samo pasivno. V Rusiji je bil odlikovan za viteza reda sv. Stanislava III. (1888) in II. razreda (1895), reda sv. Ane II. razreda (1901), reda sv. Vladimirja IV. razreda (1908), in dobil več uradnih nazivov: titularnega svetnika (1880; IX), kolegijskega asesora (1881; VIII), kolegijskega svetnika (1891; VI), državnega svetnika (1891; V) in pravega državnega svetnika, ki mu je pripadla tudi pravica do naziva ekscelenca (1905; IV).¹⁹¹ Bil je dopisni član italijanske Accademiae Properziane v Assisiju. Poročil se je 21. marca 1888 z Marijo, ki je ostala v Rusiji, skupaj s sinom Andrejem (roj. 1881), ki je postal doktor kemije in redni profesor univerze v Tomsku v Sibiriji ter kasneje še rektor univerze v Kazanu.¹⁹²

BIBLIOGRAFIJA:

1. Kterak Ovidius v »Proměnách« jednotlivé báje spojoval 1874. (Výroční zpráva c. k. gymnasia v Jindřichove Hradci za školni rok 1874).

---

¹⁹¹ ZAMU IV - 33/541.

¹⁹² Ibid.

2. *Observationes rhetoricae in Demosthenem* (magistrska disertacija) 1879.
3. *Vergiliana*, 1878.
4. *De Homericis similitudinibus apud Vergilium*, 1881.
5. *Miscellanea critica*, 1883.
6. Über den Status der ersten Rede des Isaeus »Über die Erbschaft des Kleonymos«. *Philologus*, št. 42, I. 1884, str.: 275.
7. Zu Athenaeus. *Philologus*, št. 44, I. 1885, str.: 177.
8. *Questiones Sapphicæ*. Doktorska disertacija, Kazan, 1888.
9. *Miscellen: Zu Euripides Medea. Zu Aristoteles Rhetorik II. 14.* *Philologus*, št. 51, 1892, str.: 544.
10. *Miscellen: Zur Medeasage. Zu Dictys IV, 2. Zu den Horazscholien. Zu Cicero's Cato Maior 15, 51.* *Philologus*, št. 52, 1893, str.: 205.
11. *De paricidii vocis origine*, 1900.
12. *verisimilium decas*, 1907.
13. *De Sapphus fragmento 52 commentariolum.* *Wiener Studien*, L. XL, 1918, str.: 97.
14. *Die böhmische Eigennamen Crha und Strachota.* *Jagič's Archiv*, št. 37, 1920, str.: 538.
15. *Katonovo pravidlo o orbě.* *Listy filologické* 49. 1920, str. 21.
16. *Rušenje humanistične gimnazije v Nemčiji; Sijajna zmaga humanistične gimnazije v Prusiji; K reformi naših srednjih šol.* *Slovenski narod*./I., 9./VIII., 23./XII., 1924.
17. *Zu Horat. Sat. I., v. 5 sq.* *Philologische Wochenschrift* 45, Sp. 1055, 1925.
18. *De Propertii urbis patriae nomine.* *Atti dell' Academia Propertiana del Subasio in Assisi*, S. IV, No. 5., 1927.
19. *Češko žegnanje na vasi.* *Slovenski narod*, 18./II., 1928.
20. *O slovanském původu jména »Rýbecoul«.* Praha, 1928.
21. *O úvodu jména »Žižka«.* Praha, 1929.
22. *Latein als Diplomatensprache.* *Das humanistische Gymnasium*, XL, S. 45.

LITERATURA IN VIRI

- Arhiv Republike Slovenije, AS 1320, Bilimovič Aleksander, 1876 - ?, t.e. 1174.
- Arhiv Republike Slovenije, AS 1901, Evgen Spektorsky.
- Arhiv Republike Slovenije, AS 1931, t.e. 1053, Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, Beloemigranti.
- Benedetič, Ana (1999): Poti do univerze: 1848-1898-1909-1919, *Studia humanitatis*, Ljubljana.
- Derganc, Aleksandra: Aleksander Vasiljevič Isačenko 1910- 1978. *Slavistična revija*, letnik 26/1978. št. 4, oktober – december, str. 449-453.
- Duhovnik, Jože (1953): Vasilij Vasiljevič Nikitin. *Geologija – razprave in poročila*, 1. knjiga, Ljubljana.
- Enciklopedija Slovenije, 6, Krek-Marij, Mladinska knjiga, 1992, str. 379.
- Intervju Nuša Bulatovič-Kansky, 2. marec 2007.
- Intervju Nevenka Majdič-Grasselli, 18. maj 2007.
- Intervju z Ljubom Sircem (9. oktober 2006).
- Intervju prof. dr. Katja Vodopivec, 17. april 2007.
- Kansky, Aleksej: Evgen Kansky dr. phil., dr. med., 1887-1977. *Zdravstveni vestnik*, letn. 66, supl. 2 (november), 1997.
- Kersnič, Viktor: In Memoriam. *Rudarsko-metalurški zbornik*, XIX. Skok čez kožo, 6. marec 1965.
- Kušej, Gorazd: Aleksander Vasiljevič Maklecov. *Zbornik znanstvenih razprav*, Vol. 23, 1950, str.: III-XXIII.
- Lučovnik, Hinko: Znameniti kriminalisti in kriminologi: Aleksander Maklecov 1884-1948. *Kriminalistična služba* 9, 1958, str.: 293-302.
- Milenković, Toma (1996): Občestvo ruskih učenih v Jugoslaviji 1920-1941. *Russkaja emigracija v Jugoslaviji*, Indrik, Moskva.
- Osební zapiski in zapiski razgovorov Ane Benedetič.
- Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani 1919-1969. *Modic Roman ur.*, Univerza v Ljubljani, 1969.
- Polec, Janko: Mihajlu Jasinskemu v spomin. *Zbornik znanstvenih razprav*, letnik 12 (1935/36), Ljubljana, str. I-VI.
- Prpa-Jovanović, B.J., Nastavnici univerziteta 1919-1929. V zborniku *Univerzitet u Beogradu 1838-1938*, Beograd: Savremena administracija, Univerzitet u Beogradu, 1988, str. 147-159.
- Pulko, Radovan (2004): *Ruska emigracija na Slovenskem 1921-1941*, Vojni muzej Logatec, Logatec.

Razgovor Arsen Brčić, 8. junij 2007.
 Razgovor Dimitrij Ivanov, 1. junij 2007.
 Razgovor Andrej Rosina, 5. maj 2007.
 Sezname predavanj univerze v Ljubljani 1919-1954.
 Skaza Aleksander: Dnevniški zapisi E. V. Spektorskega: zaobdobje od 16. oktobra 1930 do 28. januarja 1932. Za INZ, 11. januar 2005.
 Skaza, Aleksander (1970): V spomin: Nikolaj Fjodorovič Preobraženski. Jezik in slovstvo, letnik XVI (1970/71), št. 4, str.: 112-113.
 Slovenski Biografski Leksikon, zvezek 1 (Abraham-Lužnar). Cankar Izidor (ur.), Zadrúžna gospodarska banka, 1925-1932.
 Slovenski Biografski Leksikon, zvezek 2 (Mass-Quelle). Lukman France Ksaver (ur.), Zadrúžna gospodarska banka, 1933-1952.
 Slovenski Biografski Leksikon, zvezek 3 (Raab-Švikaršič). Gspan Alfonz (ur.), Zadrúžna gospodarska banka, 1960-1971.
 Slovenski Biografski Leksikon, zvezek 4 (Taborska-Žvanut). Gspan Alfonz, Munda Jože in Fran Petre (ur.), Zadrúžna gospodarska banka, 1980-1991.
 Univerza v Ljubljani: Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev: Druga knjiga 1956-1966. Roman Modic (ur.), Ljubljana, 1969.
 Univerza v Ljubljani: Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev. Ljubljana, 1957.
 Vestnik, Univerza v Ljubljani, Letnik 37, leto 2006, št. 1-2/2006.
 ZAMU IV - 20/342, Personalna mapa Mihail Nikitič Jasinski.
 ZAMU IV - 34/549, Personalna mapa Aleksander Vasiljevič Maklecov.
 ZAMU IV - 60/902, Personalna mapa Evgen Vasiljevič Spektorski.
 ZAMU IV - 13/206, Personalna mapa Dimitrij Vladimirovič Frost.
 ZAMU IV - 41/641, Personalna mapa Vasilij Vasiljevič Nikitin.
 ZAMU IV - 16/272, Personalna mapa Fjodor Fjodorovič Grudinski.
 ZAMU IV - 62/926, Personalna mapa Dimitrij Šahnazarov.
 ZAMU IV - 19/320, Personalna mapa Vladimir Aleksandrovič Itin.
 ZAMU IV - 19/311, Personalna mapa Vasilij Isajevič.
 ZAMU IV - 23/375, Personalna mapa Evgen Mihajlovič Kansky.
 ZAMU IV - 50/752, Personalna mapa Nikolaj Preobražensky.
 ZAMU IV - 4/68, Personalna mapa Nikolaj Mihajlovič Bubnov.
 ZAMU IV - 19/324, Personalna mapa Aleksander Isačenko.
 ZAMU IV - 33/541, Personalna mapa Ivan Lunjak.
 ZAMU IV - 34/548, Personalna mapa Ignacij Majdel.
 ZAMU IV - 36/572, Personalna mapa Aleksander Nikolajevič Mitinski.
 ZAMU IV - 37/594, Personalna mapa Sergej Maksimov.

ZAMU IV: Zapisniki sej in izrednih sej senata, sveta in uprave Univerze v Ljubljani (1919-1943).

Zbornik: 1919-1999. Šumi Jadranka (ur.), Filozofska fakulteta, Ljubljana, 2000.

Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani (ZAMU) IV – 58/49, Personalna mapa Aleksander Dimitrijevič Bilimovič.

Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929. Rektorat Univerze kralja Aleksandra prvega v Ljubljani, Ljubljana, 1929.

KAZALO DELOVNIH ZVEZKOV ICK

Nacionalni razred:

Jan Princ: Nacionalni interes. *Med idiomom in pojmom*. Delovni zvezki ICK- Nacionalni razred, maj 2006.

Medijska vrsta:

Mitja Čepič: Ženske v pogovornih oddajah slovenskih televizij. Delovni zvezki ICK- Medijska vrsta, april 2007.

Ekonomska serija:

Roman Pazdernik: The merely fact-minded science. Delovni zvezki ICK- Ekonomska serija, avgust 2006.

Mičo Mrkaić - Rado Pezdir: Liberalizacija trgov svobodnih poklicev v Sloveniji. Delovni zvezki ICK- Ekonomska serija, januar 2006.

Miroslav Prokopijević: Skupna kmetijska politika EU. Delovni zvezki ICK- Ekonomska serija, december 2005.

Matej Steinbacher - Matjaž Steinbacher: Dinamični modeli gospodarske rasti. Delovni zvezki ICK- Ekonomska serija, november 2005.

Rado Pezdir: Investicije v raziskave in razvoj v Sloveniji. Delovni zvezki ICK- Ekonomska serija, oktober 2005.

Matej Steinbacher - Matjaž Steinbacher: Transformacija slovenskega davčnega sistema. Delovni zvezki ICK- Ekonomska serija, september 2005.

Rado Pezdir: Gradualizem - inhibitor tranzicije v Sloveniji. Delovni zvezki ICK - Ekonomska serija, avgust 2005.

Posebna serija:

Alja Brglez, Petra Rus, Polona Pagon: Mednarodna ekološka gimnazija Bovec: predlog ustanovitve. Delovni zvezki ICK- Posebna serija, april 2007.

Alja Brglez, Matej Seljak

RUSKI PROFESORJI NA UNIVERZI V LJUBLJANI

Zbirka

Delovni zvezki ICK – Nacionalni razred

Založnik

INŠTITUT ZA CIVILIZACIJO IN KULTURO – ICK

Oblikovanje naslovnice

Em

Prelom

ICK

Tisk

Marginalija